

लाल बहादुर शास्त्री प्रशासन अकादमी
Lal Bahadur Shastri Academy
of Administration
मसूरी

MUSSOORIE

पुस्तकालय
LIBRARY

अवाप्ति संख्या

Accession No.

वर्ग संख्या

Class No.

पुस्तक संख्या

Book No.

es

ages

VEL-
vious
selves
good

o give
under
nglish
third

the English phonetic pronunciation. This latter column makes correct pronunciation a simple matter. A section on Elementary Grammar deals with the construction of sentences and any special peculiarities of the language, such as Genders, Tenses, Conjugation of Verbs, etc. The more important languages are further supplemented by a separate volume on Grammar containing, in addition to a thorough treatise on Grammar, Exercises for translation. A key is published separately and the whole work, comprising three books, can be had in one volume.

These books can be obtained through any bookseller.

Prospectus of any book or complete catalogue of European and Oriental Language Books gratis on application.

FOR COMPLETE LIST OF LANGUAGES SEE PAGE 4 OF COVER

Burmese Self-Taught

(IN BURMESE AND ROMAN CHARACTERS)

WITH

PHONETIC PRONUNCIATION.

(THIMM'S SYSTEM.)

BY

R. F. St. A. St. JOHN, Hon. M.A. (Oxon.),

Author of "A Burmese Reader."

Sometime Lecturer on Burmese, Universities of Oxford and Cambridge.

E. MARLBOROUGH & Co., 51, OLD BAILEY, LONDON, E.C.
1911.

[ALL RIGHTS RESERVED.]

PREFACE.

THIS manual of Burmese is designed to serve the double purpose of a text-book for students, missionaries, officers, civil servants, etc., and a handbook for tourists, travellers, and other temporary visitors to Burma.

For those whom the pleasures of travel or the calls of trade and commerce bring into touch with native Burmans, a very extensive and comprehensive vocabulary of necessary and useful words is supplied—nouns, verbs, adjectives and other parts of speech—together with corresponding collections of colloquial phrases and sentences of an equally practical and useful character. These are all classified under subject-titles for easy reference, and the phonetic pronunciation of the Burmese words is added in a third column, in accordance with Marlborough's popular phonetic system. Thus, a tourist, traveller, or trader, with no previous knowledge of the language, can readily make himself understood amongst the Burmese by means of this volume.

On the other hand, the opening section, pp. 9-23, and the outline of Grammar, pp. 107-126, will meet the additional needs of students and all who desire a closer acquaintance with the language.

The method of presenting the English words and sentences, the Burmese equivalents, and the phonetic pronunciation of the Burmese words, side by side, will not only enable the book to be used by stray visitors to the country, but assist those who intend to make Burma their sphere of work and enable them to learn the language in the only way in which it ought to be learned.

The underlying idea of the system of phonetics employed is that each sound in the Burmese language is represented as far as possible by a separate phonetic sign, and consequently each sign (letter or combination of letters) must always be pronounced in the same manner.

A few of these signs are necessarily of a more or less arbitrary character, and the introduction of the tone or accent marks adds a certain amount of strangeness to them. The

student will do well therefore to read the scheme of phonetics with great care, this being the key to the correct pronunciation of the Burmese, as represented in the third column of the Vocabularies and Conversations.

Burmese, or, as the people of Burma call it, *Myanmā* *hātha* (the language of the *Myanmā*), is the speech of a considerable and powerful tribe, closely connected with the Tibetans, which, prior to A.D. 1000, over-ran the valley of the Irrawaddy River, and adopted Buddhism and the alphabet of its sacred books—which were written in Pali, an alphabet founded on the ancient characters of India. [The Burmese call themselves *Bāhnmāh*, and this word has nothing to do, as some suppose, with Brahman, which word exists in Burmese as *Byāhmāhnmāh*. It is a natural corruption of *Mrāhnmāh*. The original name of the tribe was *Mrāhn*, which in Pali became *Mrāhnnoh*, plural *Mrāhnmāh*—pronounced quickly *Bāhnmāh*.]

The language is monosyllabic and agglutinative, having neither conjugation nor declension; so that, in almost every instance, its composite words can be taken to pieces and the power of each part clearly shown. At the outset it would seem that it consisted of monosyllabic roots which denoted either a substance or an act, such as dog, iron, fire, stone, do, run, stop. From the verbal root came a verbal noun, which was formed by prefixing “a” (*āh*) to the verb root; simple verb roots were used to denote case, mood, tense, and also other parts of speech.

As Burmese has adopted words from the Pali language, all the letters of the alphabet are in use, but for pure Burmese words those classified as cerebral, and one or two others, are not used.

The Author is indebted to Mr. Po Han, B.A., a native of Burma, for valuable assistance in reading the proofs of the work, and has himself spared no pains to make it thoroughly accurate and reliable, and capable of proving a practical guide to the spoken tongue, and a valuable introduction to the study and mastery of the language.

London, 1911.

CONTENTS.

	PAGE
"A GLIMPSE OF BURMA"	7
THE ALPHABET AND PRONUNCIATION	9
Preliminary Notes	23
 VOCABULARIES :—	
Animals, Vegetables, Minerals, etc. :	
Animals, Birds, and Fishes	29
Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables	33
Minerals and Metals	28
Reptiles and Insects	32
Colours	36
Commercial Terms	68
Correspondence	70
Countries and Nations	64
Cooking and Table Utensils	52
Government Departments	76
House and Furniture, The	56
Legal Terms	65
Mankind : Relations	41
Dress and the Toilet	53
Food and Drink	49
Health	47
Human Body, The	43
Physical and Mental Powers, Qualities, etc.	45
Military Terms	71
Musical Instruments	61
Numbers : Cardinal, Numeral Auxiliaries, Ordinal, Collective and Fractional, etc.	78-83
Parts of Speech :—	
Adjectives	83
Adverbs, Conjunctions, and Prepositions	100
Verbs	89
Auxiliary or Modifying Verbs	97
Examples (of Auxiliary Verbs)	99
Professions and Trades	59
Religion	73
Society and Government	75
Times and Seasons	36
Town, Country, and Agriculture	39
Travelling	61
World, The, and its Elements	25
Land and Water	26

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR:—

	PAGE
The Adjective	118
The Adverb	122
Affixes, Closing	121
„ Continuative	119
„ Euphonic	120
Auxiliary Verbs, A few common	122
The Construction of Burmese Sentences	123
Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese... ..	124
The Honorific Form	119
The Interrogative	117
The Negative, Use of	117
The Noun	107
Oratio Obliqua	118
Polite Modes of Address	126
The Pronoun	110
The Verb	115
„ Model of	122
„ Substantive	119
„ used as a Noun	121

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES:—

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone	140
Health	133
Idiomatic Expressions	127
Meals	132
Planting	154
Post... ..	140
Public Works	150
Shopping	145
Shooting and Fishing	146
Telegraph	140
Telephone	140
Time	136
Times, Seasons, and Weather	138
Town, In	143
Travelling:	
Arrival in the Country	155
Railway	159
Useful and Necessary Expressions	127

BURMESE HANDWRITING:—The Lord's Prayer in Burmese	163
The Romanized form with the English words interlined	164

MONEY, WEIGHTS, AND MEASURES:—

Money: Burmese Money, with the English and American Values	165
English and American Money reduced to Burmese	165
Weights	166
Measures of Length	167
„ „ Capacity	167
Square Measure	168
Measures of Time... ..	168

POSTAL RATES	168
----------------------------	------------

"A GLIMPSE OF BURMA"

[Extracted from an article by Dr. Francis E. Clark in the CHRISTIAN WORLD of February 3rd, 1910, by kind permission of the Editor.]

IT is not too much to say that Burma contains more of interest than any equal section of the Indian Empire.

Many people think of Burma as a part of India, and the Burmese as Indians, but they are no more Indians than the Chinese are Americans. To be sure, Burma is a province of the Indian Empire, though it ought to be as much a separate dominion as Australia or Canada.

It is a three days' journey on a fast steamer from Calcutta to Rangoon; and when one reaches the latter city he finds people of a totally different race, different language, different customs, different complexion, different costumes and different religion.

He finds that he has exchanged the sun-parched fields of India, where famine always stalks behind the labourer, for the well-watered meadows of the Irrawaddy, where in December the luxuriant fields of rice wave their heavy tasselled heads, and where all the year round and the century through famine is unknown.

Instead of the straight-featured, thin-limbed, agile Aryans whom he left in Calcutta, the traveller finds in Rangoon, three or four days later, round-faced, jolly, plump Mongolians, with slant eyes and yellow skins, and the merriest of black, twinkling eyes.

Instead of the three-and-thirty million gods, whom he saw worshipped in Benares, he finds no god in Rangoon, but only the placid, unwinking, half-smiling image of Gautama Buddha, who, five hundred years before Christ, attained to Nirvana, and whose image is to-day worshipped by one-third of the human race.

In India, one finds temples carved with all sorts of curious and often hideous figures of everything that is in heaven above and the earth beneath and the waters under the earth. In Burma, graceful, slender pagodas, often encrusted thickly with gold leaf, and rising from fifty to three hundred feet in the air, are seen; and everywhere, in every stately pagoda and every little jewelled shrine, the same image, calm, unseeing, immovable to earthly joys or sorrows, Gautama, as he attained the long-sought Nirvana.

Next to Bombay and Calcutta, Rangoon is the busiest port in the Indian Empire. Here are great godowns, or wholesale storehouses, filled with the choicest wares and products of the East, large department stores, . . . public buildings, post-office, custom-house, &c., that would do credit to any city in the world. Here, too, is a beautiful public park, charming lakes, an extensive Zoo, all in the heart of the city.

The spot to which all travellers' paths converge in Rangoon is the Shwe Dagon Pagoda, the most sacred spot in all the Buddhist world. Up a long flight of stone steps we walk, on either side of which are chattering vendors of curious wares—silks and lace and gongs of brass, huge cheroots, eight or ten inches long, and as large round as your two thumbs, which contain tobacco enough for a family smoke, oranges, mangoes, jack-fruit and papaws, jade ornaments and tinsel jewels—indeed, almost anything that a Burman would want to eat or wear or bedeck himself with.

At the top of the steps a gorgeous, glittering sight indeed strikes the eye, for there rises a great and graceful column of gold, a hundred and fifty feet above the vast platform on which it is built, and which itself rises one hundred and seventy feet from the ground. The pagoda is very wide at the base, and tapers gradually to a ball-shaped top, on which is a crown of solid gold and jewels alone worth a round half-million dollars.

All around are little pagodas, or shrines, clustering close to the base of the parent, and each vying with all the others to show itself the richest and most bejewelled.

In the great pagoda is a huge Buddha, so covered with gold and gems that the covetous public is kept away from it by strong iron bars, while all the lesser shrines have other images of the placid saint, and some of them many, but all with exactly the same expression of ineffable content.

A multitude of other sights, odd, beautiful, bizarre, but all interesting, attract the traveller,

On the road to Mandalay,

which lies some twenty hours' journey up the Irrawaddy. They are well worth the notice of anyone who can wander from the beaten tracks of travel long enough to enjoy them.

BURMESE SELF-TAUGHT.

THE ALPHABET AND PRONUNCIATION.

THE alphabet used by the Burmese is of Indian origin and came to them through Buddhist monks. It is commonly called *Pali*. It consists of thirty-two consonants and eight primary vowels. There are three diphthongs, and the vowel sounds are further modified by final consonants.

Only twenty-five of the consonants are used in Burmese words, but the whole are put into requisition for words borrowed from the *Pali*.

As the Burmese (except the Arracanese branch) cannot pronounce the letter *r* they substitute *y* for it, so that *y* is represented by both *r* and *y*, and they are often interchanged in writing, though it has been agreed that certain words shall be written with *r* and certain with *y*.

What is generally known as romanization, —i.e. the transliteration into Roman characters,—when applied to Burmese does not answer, so there are many systems of representing the sounds of the language in use, viz. those of Judson, Latter, Chase, Tawseinko, and the Government, or Hunterian.

The plan adopted in this work, however, is to give the words in the native character throughout, and instead of attempting to romanize the characters, to add the phonetic pronunciation of the words in accordance with the following scheme, which is based upon Marlborough's system of phonetics.

CONSONANTS.¹

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
က	k	When initial like <i>k</i> in <i>kite</i> ; when final sometimes like <i>t</i> and sometimes <i>k</i> : after a word ending with a vowel or nasal as <i>g</i> in <i>gate</i> ² . . .	k, t, g
ခ	hk	When initial before <i>y</i> like <i>ch</i> in <i>chair</i> ; when following a vowel or nasal like <i>j</i> in <i>joint</i>	hk ch, j
ဂ	g	Like <i>g</i> in <i>gate</i> ; never final; with <i>y</i> like <i>j</i> in <i>joint</i> or <i>jig</i>	g, j
ဃ	hg	Not used in Burmese words; like <i>g</i> in <i>gate</i> ; when final mute	g
င	gn	As in <i>agnostic</i> with the <i>a</i> swallowed	gn
စ	ts	When final like <i>n</i> or <i>ng</i>	n, ng
ဆ	hs	When final like <i>t</i> in <i>pit</i> ; changes to <i>z</i>	ts, z, t
ဇ	z	Like <i>s</i> in <i>see</i> ; after vowel or nasal changes to <i>z</i>	s, z
ည	z }	As <i>z</i> in <i>zebra</i> ; when final like <i>t</i> in <i>pit</i>	z, t
ဋ	ny	Like <i>ny</i> in <i>Bunyan</i>	ny
ဌ	ny	When final sometimes like <i>n</i> in <i>pin</i> ; sometimes a simple <i>ě</i> sound as in <i>bee</i> , and sometimes as <i>ch</i>	n ě ch
တ	t	When initial as <i>t</i> in <i>ten</i> or (when following) <i>d</i> in <i>den</i>	t, d
ထ	ht	When final something between <i>t</i> and <i>p</i> and <i>k</i> final	t, p, k
ဒ	d	When initial <i>ht</i> or (when following a vowel or nasal) <i>d</i> in <i>den</i>	ht, d
ဌ	d	When initial as <i>d</i> in <i>den</i>	d
ဍ	hd	When final, between <i>t</i> and <i>k</i>	t, k
ဎ	hd	As <i>d</i> in <i>den</i>	d

¹ The Cerebrals are omitted as they are not used for Burmese and correspond with the Dentals.

² See para. (f), p. 22.

Bur- mese Charac- ters.	Roman- ized form.	Pronunciation.	Phonetics used.
န	n	When initial as <i>n</i> in <i>not</i> ; when final as <i>n</i> in <i>hen</i> and sometimes slightly like <i>ng</i> after <i>o</i>	n, ng
ပ	p	When initial as <i>p</i> in <i>pen</i> ; changes ¹ to <i>b</i> in <i>bed</i>	p, b
		When final same as for <i>o</i>	t, p, k
ဗ	hp	When initial <i>hp</i> ; when following ¹ a vowel or nasal <i>b</i>	hp, b
ဗ	b	Initial like <i>b</i> in <i>bed</i>	b
ဆ	hb	Initial sometimes as <i>b</i> in <i>bed</i> ; sometimes as <i>hp</i>	b, hb, hp
မ	m	When initial like <i>m</i> ; when final like <i>n</i> or <i>ng</i>	m, n, ng
ယ	y	When initial as <i>y</i> in <i>yet</i> , when final <i>ch</i>	y, eh
ရ	r, y	When initial <i>y</i> , when final as <i>eh</i>	y, eh
လ	l	Initial as <i>l</i> in <i>let</i> ; when final mute	l
ဝ	w	Initial as in English; medial as <i>ဝ်</i> ; final mute	w, ဝ်
ဇ	l	When used in Pali derivatives like English <i>l</i>	l
ဆ	th	Initial as <i>th</i> in <i>thin</i>	th
		Changes after final vowel or nasal to <i>th</i> in <i>that</i> ; as final or medial, <i>t</i>	t
ဆ	h	As initial <i>h</i> in English: may be placed before all consonants which have not an aspirate form; if final mute	h
န	n	Used instead of <i>န</i> <i>n</i> or <i>မ</i> <i>m</i> ;	n
		with <i>အ</i> <i>aw</i> becomes like <i>k</i>	k

NOTE.—It is impossible to give examples of the way in which *ts*, *ht*, *hd*, *hp*, and *hb* are to be pronounced as initials, but the student must endeavour to sound the letters together in their written order, for *ts*, *ht*, and *hp*. *Hd* and *hb* are merely a stronger *d* and *b*.

¹ The words 'following' and 'changes' refer to rule (f), p. 22.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

Burmese. Romanized.		Pronunciation.	Phonetics.
အ	a	Like <i>a</i> in <i>father</i> but short . .	ǎh
အာ	â	„ <i>a</i> in <i>father</i>	āh
ဤ၊ ဒီ	i	„ <i>i</i> in <i>machinery</i> but shorter	ěě
ဣ၊ ဒီ	ee	„ <i>ee</i> in <i>feet</i>	ee
ဦ၊ ဒု	u	„ <i>oo</i> in <i>foot</i>	ōō
ဦ၊ ဒု	ū	„ <i>oo</i> in <i>boot</i>	oo
ဧ၊ ဒေ	é	„ <i>a</i> in <i>holiday</i>	ay
အဲ	è	„ the first <i>e</i> in <i>there</i> . .	eh
အော	aw	<i>aw</i> as in <i>paw</i>	aw
အောင်	āw	Longer and drawn out . . .	āw
အို	o	Like <i>o</i> in <i>go</i>	oh
အိး	ô	Deeper and long drawn out .	ôh:
အို	ǒ	Sharp and short	ǒh
ဝ ¹	w	Like <i>oo</i> in <i>foot</i> , or Welsh <i>w</i> .	ōō
ဝ ³	w	Like <i>oo</i> in <i>spoon</i>	oo

VOWELS AND DIPHTHONGS WITH FINALS.

အင် ၊ ၎ followed by *k* is like *e* in *let*.

အပ် ၎ followed by *ts* is like *i* in *pit*.

အင် ၎ followed by *gn* is like *i* and *e* in *tin* and *ten*.

အည် ၎ followed by *ny* is like *ee* or *in* or *eh*.

အင်, အတ်, အန့်, အပ်, အံ; ၎ followed by any of these retains its sound as *a* in *can't* (ǎh).

အိပ်, အိတ်, အိန့်, အိပ်; *i* (ee) followed by these consonants is like *ai* in *bait* (ay).

အ cannot be used with

အုတ်, အုတ်, အုတ်, အုတ်, အုတ်; ü (öö) followed by these, like *o* in *bone* (oh).

အေတ် è as first *e* in *there* (eh).

အေတ်, ခေတ် : éā followed by *k* or *gn*, as *ow* in *how* (ow).

အိတ်, အိတ်; iu followed by *k* or *gn*, like *i* in *pine* (i)

The alphabet is classified as below. Every consonant contains an inherent *ā* (*āh*) which has to be pronounced with it until killed by the mark [◌] (thāht = strike or kill) placed over it, or until it is modified by a final.¹

Thus က must be *kāh* until it is killed—တ်, and it then has the sound of the final *t* in *let*.

Gutturals	က ka ^h	ခ ka ^h	ဂ ga ^h	ဃ ga ^h	င ga ^h
Palatals	စ tsā ^h	ဆ hsā ^h	ဇ dzā ^h	ဈ hdzā ^h	ည nyā ^h
Cerebrals	တ tá ^h	ထ htā ^h	ဒ dah	ဌ hda ^h	ဏ nā ^h
Dentals	ထ tá ^h	ထ htā ^h	ဒ dah	ဇ hda ^h	န ná ^h
Labials	ပ pá ^h	ဖ hpā ^h	ဗ bá ^h	ဗ hbā ^h	မ má ^h
Liquids	ယ yā ^h	ရ rá ^h	လ lá ^h	ဝ wā ^h	လှ llā ^h
Sibilant	ဆ thā ^h				
Aspirate	ဆ há ^h				

The ဆ hts is pronounced as *s*.

The ဆ hb is often used instead of ဖ hp.

ဈ hdz is exactly the same as ဇ dz and only used in one common Burmese word.

The cerebrals with ဃ hg and ဌ ll are only used in words derived from Pali.

The cerebrals are essentially Indian, Pali, or Sanskrit. The Burmese cannot differentiate them from the dentals,

¹ See under 'Final Consonants', p. 18.

and so pronounce them when used, and also the liquid ll, in the same way as the dentals.

The o g and ɔ hg are pronounced the same.

c is pronounced like ung-ăh, low down in the throat, and when aspirated nothing can describe it.

q r is not pronounceable by a Burman (except the Arracanese branch) but is pronounced as ɔ y and the two letters are interchangeable.

Every letter which has not an aspirate form can be aspirated by the addition of the sign for ɔ hăh, written under it; thus ꝑ năh when aspirated is written ꝑ hnăh, ɔ lăh ɔg hlăh. When ɔ yăh and q yăh are aspirated they become ɔg ɣ shăh.

ɔ has two sounds as *th* in *thin* and *th* in *that*.

Neither ɔ nor ɔ can take the aspirate.

Certain consonants are capable of combination with the others so as to be pronounced as one. This is done by means of a secondary form as shown in the following table:—

Consonants	ɔ	q	o	ɔ	ɔ + o	q + o	ɔ + ɔ
Second forms	ll	ᳵ	ᳶ	᳷	᳸	᳹	ᳺ
Consonants (cont.)	q + ɔ		o + ɔ		q + ɔ + ᳶ		
Second forms (cont.)	᳻		᳼		᳾		

The force of these combinations is best shown with the consonant ɔ măh, which alone can take the whole.

ɔ măh q myăh ᳵ myăh ɣ mwăh ɣ hmăh

ᳶ myöăh ᳷ myöăh (like mew-ăh)

q hmyăh ᳵ hmyăh ɣ hmwăh ᳷ hmyöăh

ᳶ gnyăh and ɔ nyăh have the same sound and are interchangeable.

In addition to the final consonants there is also the sign °, called ထေးထေးတင် *thayṣṭhayṣṭin*, which is written above a consonant and has the power of final *n*, as ကံ = ကံနိ *kāṇi*. When used with the diphthong အော *aw* it has the power of final *k*, as အောံ = အောကံ *owk*.

VOWELS AND DIPHTHONGS.

There are eight written vowels and three diphthongs.

Short vowels : အ *āh* ဣ *ēē* ဥ *ōō*

Long vowels : အာ *āh* ဤ *ee* ဦ *oo* ဧ *ay* အဲ *eh*

Diphthongs : ဩ or အော *aw* ဩဝ or အော် *āw* အို *oh*

To unite these vowels and diphthongs to the various consonants certain secondary forms are required which are usually called symbols.

အ *āh* being inherent in every consonant has none.

အာ *āh* ဝ or ၊ as ကာ *kāh* ဝါ *wāh*

ဣ *ēē* ° as ကိ *kēē*

ဤ *ee* ° as ကီ *kee*

ဥ *ōō* ၊ as ကု *kōō*

ဦ *oo* ။ as ကူ *koo*

ဧ *ay* ဧ as ကေ *kay*

အဲ *eh* ˘ as ကဲ *keh*

ဩ *aw* ဧ - ဝ as ကော *kaw*

ဩဝ *āw* ဧ - င် as ကော် *kāw*

အို *oh* °₁ as ကို *koh*

The forms ဣ ဤ ဥ ဦ are as a rule used only for Pali words, the vowel အ with secondary forms being used instead, thus:—အိ *ēē* အီ *ee* အု *ōō* အူ *oo*.

The vowels can thus be united to all the consonants and

double consonants in the same way, and, it will be observed, replace the inherent ဆ āh .

The two forms ၁ and ၂ for long āh are to prevent confusion. If ၁ were used with ဝ wāh it would become ဝ၁ tāh , so we must use ဝ၂ wāh .

NOTES ON COMBINED CONSONANTS AND VOWELS.

The y sound when joined to another consonant must be sounded as much as possible with it: ကြ ကျ are kyah , not ky-ah . ခြ hkyah is chah . ဂြ jah .

Some combinations are very easy, as—

ရှ	ရှာ	ရှဲ	ရှီ	ရှ	ရှါ	ရှေ	
ကျ	ကျာ	ကျဲ	ကျီ	ကျ	ကျါ	ကျေ	&c.
shāh	shāh	shēē	shee	shōō	shoo	shay	

The consonant ဝ wah in combination is sometimes a consonant and sometimes a vowel.

မွ is hmwāh , but မျ is myōōāh (mew-āh).

NOTE —*Ky, gy, &c.*, are sounded in all shades from k and g to ch in *church* and j in *judge*.

Some examples of Consonants combined with Vowel symbols:—

VOWELS.

ဝ hkāh ဝါ hkāh ဝီ hkēē ဝိ hkee ဝု hkōō ဝေ hkay ဝဲ hkeh
 ည nyāh ညာ nyāh ညိ nyee ညီ nyee ညု nyōō ညေ nyay ညဲ nyeh
 ပ pāh ပါ pāh ပီ pēē ပိ pee ပု pōō ပေ pay ပဲ peh
 ရ yāh ရာ yāh ရီ yēē ရိ yee ရု yōō ရေ yay ရဲ yeh
 ဝ wāh ဝါ wāh ဝီ wēē ဝိ wee ဝု wōō ဝေ way ဝဲ weh

DIPHTHONGS.

ဂေါ gaw	ဂေါ် gāw	ဂို goh	ဂေါ gnaw	ဂေါ် gnāw	ဂို gnoh
တေ tsaw	တေ် tsāw	တို tsoh	ဒေါ daw	ဒေါ် dāw	ဒို dch
တော taw	တော် tāw	တို toh	သော tlaw	သော် thāw	သို tho
ယော yaw	ယော် yāw	ယို yoh	ဖေါ hpaw	ဖေါ် hpāw	ဖို hpoh

COMBINED CONSONANTS WITH VOWELS.

ကျ kyāh ကျာ kyāh ကျိ kyēe ကျီ kyee ကျူ kyōō ကျူ kyoo
 ကျေ kyay ကျဲ kyeh ကြ kyah ကြာ kyāh ကြိ kyēe ကြီ kyee
 ကြူ kyōō ကြူ kyoo ကြေ kyay ကြဲ kyeh.¹

ချ chāh ချာ chāh ချိ chee ချီ chee ချူ chōō ချူ choo ချေ chay
 ချဲ cheh ခြ chāh ခြာ chāh ခြိ chee ခြီ chee ခြူ chōō ခြူ choo
 ခြေ chay ခြဲ cheh.

ပွ pwāh ပွါ pwāh ပွိ pwee ပွီ pwee ပွေ pway ပွဲ pweh.

လွ lwāh လွာ lwāh လွိ lwee လွီ lwee လွေ lway လွဲ lweh.

(In this last combination the Δ almost amounts to öö.)

၌ hgnāh ဌာ hgnāh ညိ hnyeē ညြ hnyōō ညွာ hnyaw ညှိ hnyoh
 လွ hlāh လွာ hlāh လွိ hlee လွီ hlee လွှာ hloo လွှေ hlay
 လွဲ hleh.

ကျွ } kyōō-āh ကျွာ } kyōō-āh ကျွီ } kyōō-ēē ကျွေ } kyōō-ay
 ကျွဲ } kyōō-eh.

နှာ hnwāh နွာ hnwāh နွါ hlwāh နွေ hlway နွဲ hlweh.

¹ Hky, gy with the vowels are sounded in many shades from *k* and *g* to *ch* in church and *j* in judge, and no rule can be given. With the vowel *e* (ay) the sound of the vowel varies, as ကြေ chay is often pronounced as if it were chēē and ကျေ kyay as kyee.

ဣ is pronounced in two ways—hlyăh and shăh; so we get

ဣာ } shāh ဣာ } shaw ဣါ } sho.h.
ရှာ ရှာ ရှါ

Occasionally one finds the combination of ဣ yăh ၊ wăh and ရှာ hăh, but it is pronounced with ဣ yăh omitted, so that ရှာ hmyöô-ăh = ရှာ hmwa.h.

FINAL CONSONANTS.

Other vowel sounds are obtained by means of a final consonant.

A consonant is made final by placing over it the mark ၵ, which is called ထု' (*thuk*, kill). It is so called because it kills the inherent အăh.

Thus, ကက is *kata*, but ကကၵ is *kat*.
 ကက is *kaka*, but ကကၵ is *ket*.
 လလ is *law*, but လလကၵ is *lowk*.
 တို is *to*, but တိုၵ is *taing* or *ting*.
 တတ is *tatsa*, but တတၵ is *tít*.

The same thing occurs when two consonants come together in a foreign word of more than one syllable, and one consonant is written under the other; thus,

ဓမ္မ hdam-măh, *law* (pronounced dăhmăh).
ပုဏ္ဏား puññāh, a *Brahmin* (pronounced pohnnāh).
ဆန္ဒာ hbañdāh, *property* (pronounced hpādāh).

This is also allowable in a few Burmese words which have become stereotyped; as,

မိမိ for မိမိမိ mayn-măh, a *woman*.

This word also shows another rule as to the interchange

of final **o** *măh* and **ə** *năh*. The final **ə** is considered heavier than **ə** and is equal to **ə**. When two l's come together thus **ə**, as in **ə**, the first l changes to *n*, so instead of *ləllăh* we get *lənlăh*.

Though several consonants are written as final, there are really only four final sounds, viz. *k*, *t*, *ng*, *n*.

Final consonants are very indistinct, and not only is the inherent **ə** *ăh* killed, but the consonant itself is almost done away with, and it is almost impossible to say whether the sharp, abrupt sound is *k*, *t*, or *p*.

The effect of final consonants on the preceding vowels is shown in the following table:—

Final consonant.	Combined with vowels and w.						Power.
	ăh အ	ə ဧ	ə ဥ	oh အို	aw အော	w ဝ	
က <i>k</i>	et			ik	owk		This final has three sounds, ə , eh , in . As in root.
င <i>ng</i>	in			ing	owng		
တ <i>ts</i>	it						
ည <i>ə</i>	eh						The ə makes the vowel heavier.
တ <i>t</i> or ပ <i>p</i>	ăht	ayk	ohk			əht	
န <i>n</i> or မ <i>m</i>	ăhn	ayn	ohn			əh.	
ယ <i>y</i>	eh						

These sounds should be practised with all the consonants; thus,

ကက ket ကင kin ကတ kit ကည kēē.

ကတ kăht ကင kăht ကန kăhn ကမ kăhn.

ကံ kāhn ကံနိ kāhn: ကထံ keh.

ကိုတ် kik ကိုင် king.

ကိတ် kayt ကိနိ kayn.

ကုတ် or ကုတ် kohk ကုနိ or ကို kohn ကုမ် kohn.

ကွတ် or ကွတ် kööt ကွနိ or ကွံ köön ကွမ် koon.

No matter what consonant or double consonant begins the word, the vowels always remain as above ; thus,

ဆင် sin ဝင် win ချင် chin တွင် twin ရှင် shin.

ဝစ် tsit ညစ် nyit ခြစ် chit လှစ် hlit မှစ် hmyit.

In the following combination some words seem to end with t and some with k :—

ဆိတ် sayt တိတ် tayt ချိတ် chayt မိတ် mayt.

အိပ် ayk ရိတ် yayk ဝိပ် layk ဝိတ် thayk.

လုပ် lohk ဆုတ် sohk ချုပ် chohk ငှုတ် hgnohk.

o wāh is w with all consonants without a final, except ည nyāh ဝ yāh ရ yāh, when it takes the vowel sound, as ည့ nyooāh ရှ yooāh.

မျှ hmyāh မျှီ hmyēē မျှါ hmyōō မျှေ hmyay.

ကွ kwāh ဂွ gwēē ငွ gnway ကွဲ kyōō-eh.

In certain words taken from the Pali we find a final quiescent consonant—

ကိုယ် koh မိုလ် moh မိုရ် moh.

မိုလ် boh မိုလ် hpoh မြိတ် joh.

The double ခ thāh is written ခခ and pronounced tth, as ကခခခ kakt-thāh-pāh or kth as in ဥထဝ္ဋ otk-thohn. The Pali pronunciation of these would be kassapa and ussun.

TONES OR ACCENTS.

There are three tones :—

(a) The ordinary (unmarked), as မြင် myin, *to see*.

(b) The abrupt, (a small circle written under the word), as မြင့် myin, *lofty, tall*.

(c) The prolonged heavy tone, (two small circles following the word), as မြင်း myin: (or myeen:), *a horse*.

The light accent may be used with final အေ ay, အဲ eh, အော aw, အို oh, or a mute nasal consonant, as ကန့် kahn.

The heavy accent may follow အာ āh, အိ ee, အူ oo, အေ ay, အဲ eh, အို oh, and the mute nasal consonants, as တင်း tin, တန်း tōhn:.

By means of these accents, or cadences, three distinct meanings can be given ; as,

myin, *to see* : myin, *tall, high* ; myin:, *a horse*.

PHONETIC CHANGES.

(a) When a final consonant is followed by a nasal it is assimilated ; as,

အိပ်မက် ayk-met, *to dream*, becomes ayn-met.

အောက်စု owk-may, *to long for*, becomes own-g-may.

နစ်နာ nit-nāh, *to be aggrieved*, becomes nin-nāh.

(b) Sometimes the vowels öö and oo are elided ; as,

ဂုရုတ် pöö-yäh-bik, *a note-book*, becomes pah-yäh-bik.

(c) The letters ဘ bāh, ဝ pah, and မ mah are interchangeable ; as,

ထီ htah-bee, *a petticoat*, becomes htah-mee.

မဲမြဲ hdāh:pyah, *a bandit*, becomes hdah:myah.

(d) Words beginning with *ö* and *oo* take the initial consonant of the following syllable; as,

ဥဌင် *öö-hmin*, a *cave*, becomes *ohn(m)-hmin*.

ဦးနှောက် *oo-hnowk*, *brains*, becomes *ôhn:-hnowk*.

ဦးခေါင် *oo-hkowng*, *head*, becomes *ohk-hkowng*.

(e) The final nasal of the first syllable is sometimes dropped; as.

ဆံပင် *sahn-pin*, *hair of the head*, becomes *säh-bin*.

တံခါး *tahn-hkäh:*, a *door*, becomes *täh-gäh:*.

မနုဉ်း *pahn:-peh:*, a *blacksmith*, becomes *päh-beh:*.¹

(f) When a word ending with a vowel or nasal precedes another so as to form as it were a polysyllable, and the initial consonant of the following word is one of those in columns 1 and 2 on p. 13, it must as a rule be changed to the corresponding consonant in col. 3 or col. 4; thus,

ဆင်ခြင် *sin-chin*, *to consider*, becomes *sin-jin*.

ဖြေဝိဇ္ဇာတိ *hpyit-hkeh-tsoöäh täh-käh:* becomes *hpyit-hkeh-zooäh täh-gäh:*.

NUMERALS.²

၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀
၁	၂	၃	၄	၅	၆	၇	၈	၉	၀

These figures are used exactly like the English figures.

WRITING.

Burmese is written from left to right, but there is little use for punctuation as the sentences punctuate themselves. A full stop may be represented by ■ and to divide paragraphs ■ ■ is used.

¹ The heavy accent on the first word is often dropped in compounds.

² See p. 78, and p. 114.

ABBREVIATIONS IN COMMON USE.

၏	for ဧည့် ee at the end of a sentence, or <i>of</i> .
ငွေ	„ ကြောင့် jowng, <i>because</i> .
ငေး	„ ကောင်း kowng, <i>good</i> .
၌	„ ၏ hnik, <i>in, at</i> .
၍	„ နေ့ yōday, <i>and</i> .
၎င်း	„ ထည့်ကောင်း lee: gowng, <i>both — and; the aforesaid</i> .
ယင်း	„ ယင်း လူလင် lōōlin, <i>a bachelor</i> .
၎	„ င် written over as in သင်္ဘော for သင်းထော thim: baw, <i>a ship</i> .

PRELIMINARY NOTES.

The foregoing pages, 9-22, should be carefully read and the phonetic equivalents of the Burmese characters noted. Practice in copying the characters themselves will soon enable the student to read and write the words and phrases in the following lists, which he is also recommended to learn by heart, repeating them aloud with the aid of the phonetic spelling in the third column.

PRONUNCIATION.—It will be noticed that the values of the vowels in the Pronunciation column are not always the same. This is caused by euphony, as, for instance, in ‘*āh-nāh-zōh*’. This is the correct transliteration, but the pronunciation is ‘*āh-nāh-zōh*’.

TONES OR ACCENTS.—For the proper appreciation and correct use of these, the student is recommended to avail himself of every opportunity of getting native tutorial assistance. They are usually indicated in the phonetic pronunciation, which of course would be imperfect without them. In the Burmese text they are always shown, but some do not appear in the ‘pronunciation’ column. The reason is that when words are run together as compounds, the heavy tone is often rejected and the ictus thrown on to the last word.

For instance, ဝဇာဒ် *tāh-yāh*: (*law*), when turned into ‘civil law’ by the addition of ဝ မှ်, becomes ဝဇာဒ်ဝ *tāh-yāh-māh*’.

The heavy accent : is supposed to be inherent in the vowel ခဲ eh:, unless superseded by the light accent, and is not, as a rule, written. Therefore ခဲ leh is properly leh:. We find it written, however, with ခဲဒါ ဒဲ and one or two other words.

THE USE OF THE HYPHEN.—It has been the custom in transliterating Burmese words to put a hyphen indiscriminately between every syllable and the next; thus—

Thee-āh-yāht-hmāh-gnāh-āh-yin-tāh-hkāh-hmyāh-māh-yowk-tsāh-hpoo:-boo:.

This seems a very senseless method as it shows nothing. In this work, only those syllables which are really connected together in a composite manner are so joined, and the above sentence would be written as under—

Thee āh-yāht-hmāh gnāh āh-yin tāh-hkāh-hmyāh māh
This place - in I before one-time-even (once) not
yowk-tsāh - hpoo:-boo:.

arrive (assertive affixes).

It was found, however, that this plan could not always be strictly adhered to, as the syllables of some composite words required proper division, for example, it would not have been possible to write the word *āh-yāht* as *āhyāht*.

The hyphen has therefore been used in two ways—(a) to connect words which form polysyllabic expressions; (b) to separate syllables that might be mispronounced if written as one word.

HINTS ON ADDRESSING A BURMAN.—Do not raise the voice or shout, and speak slowly and distinctly.

Be careful not to drop the aspirate. There is a great difference between p and hp, t and ht, but no practical difference between b and hb, d and hd.

Be very careful to differentiate the sounds ay and eh; for instance, အမေ *āh-may* is *mother* and အမဲ *āh-meh:* is *game*; ငွေ *hlay* *canoe* and ငွေငှဲ *hle:* *a cart*. In the latter case there can be no mistake if the proper numeral auxiliary is used; thus ငွေထောင် *hlay-tāh-zin:* and ငွေထောင်စီ *hle:-tāh-zee:*.

Remember the rule as to change in consonants (p. 22, f).

VOCABULARIES.

The World and its Elements. ပထဝီမြေကြီးနှင့်ခါတ်များ။

English	Burmese.	
air	လေ	lay
cloud	မုဟ်းတိပ်	môh:-dayn
cold	ခြင်း။ အအေး	ay-jin:, âh-ay:
comet	ကြယ်ဘုံနတ်	kyeh-tâh-gôön
darkness	မိုက်ခြင်း	mik-chin:
dew or fog	နှင်း။ ဆီးနှင်း	hnin:, see:-hnin:
dust	အမှုန့်။ ဖုတ်	âh-hmo hn, hpo/hk
earth	မြေ။ မြေကြီး	myay, myay-jee:
earthquake	မြေကြီးထွက်ခြင်း	myay-jee: hlohk-chin:
east	အရှေ့	âh-shay
eclipse (of sun)	နေကြတ်ခြင်း	nay-kyäht-chin:
— (of moon)	လကြတ်ခြင်း	lâh-kyäht-chin:
fire	မီး	mee:
flame	မီးထွို	mee:-shahn
frost	ဆီးခဲ	see:-gel
hail	မုဟ်းထီး	môh:-/hee:
heat	အပူ	âh-pou
light	အလင်း	âh-lin:
lightning	ထွတ်စစ်	shäht-tsit
moon; new, full	လ။ လသစ်။ လပြည့်	lâh, lah-thit, lah-byéë
moonlight	လသားခြင်း	lâh thâh-jin:
north	မြောက်	myowk
planet	ဂြိုဟ်	joh
rain	မုဟ်းရွာခြင်း	môh: yôôâh jin:

English.	Burmese.	Pronunciation.
rainbow	ထွဏ်	thettahn
shade, shadow	အရိတ်	āh-yayk
sky	မိုးဃ်းကောင်းကင်	môh:-kowng:-gin
snow	မိုးဃ်းပွင့်	môh:-bwin
south	တောင်	towng
star	ကြယ်	kych
sun	နေ	nay
thunder	မိုးဃ်းမြိုင်းခြင်း	môh:-chôhn:-jin:
water	ရေ	yay
weather	မိုးဃ်းလေ	môh:-lay
west	အနောက်	āh-nowk
wind	လေတိုက်ခြင်း	lay-tik-chin:

Land and Water. မြေနှင့်ရေ။

bay	ပင်လယ်ထဲဝင်အင်္ကျ	pinleh downg-gway
beach	ပင်လယ်ကမ်း	pinleh-kāhn:
bog	မိန့်မြေ	tsayn-myay
canal	တူ မြောင်း	toos-myowng:
cape	အဂူ	āh-gnool
cave	ကူ	kool
chasm	ချောက်	jowk
cliff	ကမ်းစောက်	kāhn:-zowk
coast	ပင်လယ်ကမ်းနား	pinleh-kāhn:-nāh
creek	ချောင်း	chowng:
current	ရေစီး	yay-zee:
ebb	ရေကြ	yay-jyah
flood (of the tide)	ရေတက်	yay-det
foam	အမြှိတ်	āh-hmyohk
forest	တော	taw

English.	Burmese.	Pronunciation.
hill	ထောင်	towng
hillock	ထောင်ပို	towng-bòh
hill-top	ထောင်ထိတ်	towng-dayt
ice	ခေခဲ	yay-geh
island	ကျွန်း	kyoon:
lake	အင်း၊ အိုင်	in:, ing
land	ကုန်း	ko/n:
marsh	နွံနွံမြေ	nöön-myay
moor	လွင်ပြင်	lwin-byin
mountain	ထောင်ကြီး	towng-jee:
mud	နို့	shöön
range of hills	ကုန်းတန်း	kô/n:-da/n:
range of mountains	ထောင်မိုး	towng-yôh:
river	မြစ်	myit
rock	ကျောက်	kyowk
sand	သဲ	thoh
sand-bank	သောင်	thowng
sea	ပင်လယ်	pinleh
shingle	ကျောက်စရစ်	kyowk-tsah-yit
spring (water)	ရေစင်း	yay-tsa/n:
storm	မုန်တိုင်း	mo/n-ding:
stream	ချောင်း ကလေး	chowng:-gä/hlay:
tide	ဒွါ	dee
valley	ချိုင့်	ching
water, fresh	ရေချို	yay-joh
— salt	ရေငန်	yay-gnä/n
waterfall	ရေတခွန်	yay-tä/hgöön
water-tank (dug)	ရေကန်	yay-gä/n
wave [reservoir	လှိုင်း။ လှိုင်းထံပိုး	hling:, hling:-tä'-bôh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
well	ကျော့တွင်း	yay-dwin:
whirlpool	ကျော့ဝဲး	yay-weh:

Minerals and Metals. ဓါတ်သတ္တုနှင့် ကျောက် အမျိုးမျိုး။

alum	ကျောက်ချဉ်	kyowk-chin
amber	ပယင်း	päh-yin:
antimony	ခနောက်မိန်	hkäh-nowk-tsayn
arsenic	မိန်	tsayn
borax	လက်ခြား	let-chäh:
brass	ကြေးဝါ	kyay:-wäh
bricks	အုတ်	o/k
bronze	ကြေးနီ	kyay:-nee
cement	အင်္ဂတေ	in:ga/day
chalk	မြေဖြူ	myay-byoo
clay	မြေစေး	myay-zee:
coal	ကျောက်မီးသွေး	kyowk-mee:-thway:
copper	ကြေးနီ	kyay:-nee
coral	သန္တာ	thähdäh
crystal	ကျောက် သလင်း	kyowk-thä/lin:
diamond	မိန်ကျောက်	tsayn-jowk
emerald	မြ	myäh
flint	မီးခတ်ကျောက်	mee:-ga/ht-kyowk
glass	ဖန်။ မှန်	hpäh/n, hma/n
gold	ရွှေ	shway
gravel	ကျောက်စမျစ်	kyowk-tsäh-yit
iron	သံ	thäh/n
lead	ဝဲမ	hkeh-mäh
lime	ထုံးဖြူ	htô/n:-byoo
marble	ကျောက်ဖြူ	kyowk-hpyoo

English.	Burmese.	Pronunciation.
mercury	ပြဒါး	pāhdāh:
mortar	သရွတ်	thāh-yōōt
opal	မေ့ရာ	māh/hooyāh
ore	သတ္တုကျောက်	thāhttōō-jowk
pearl	ပုလဲ	pāhle
petroleum	ဓန	yay-nah/n
ruby	ကျောက်နီ	kyowk-nee
salt	ဆား	sāh:
sand	သဲ	thēh
sapphire	နီလာ	neelāh
silver	ငွေ	gnway
soda	ပြာဆား	pyāh-zāh:
steel	သံမဏိ	thāh/n-māh/něě
stone	ကျောက်	kyowk
sulphur	ကန့်	kāh/n
tin	သံဖြူ	thāh/n-byoo
zinc	သွပ်	thōōt

Animals, Birds, and Fishes. သား၊ ငှက်၊ ငါး၊ အမျိုးမျိုး။

animal	သား	thāh:
barking deer	ရှိ	jee
bear	ဝက်ဝံ	wet-wōōn
bird	ငှက်	hgnet
buffalo	ကျွဲ	kyōō-eh
bull	ခွေးထီး	nāh-htee:
calf	ခွေးကလေး	nwāh:-ga/hlay:
cat	ကြောင်	kyowng
chicken	ကြက်ကလေး	kyet-kā/hlay:
cock	ကြက်ဖ	kyet-hpāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
colt	မြင်းကလေး	myin:-gä/lay:
cow	ခွေးမ	nwāh:-mä/h
crab	ငန်းနီ။ ပုစွန်ကြား	gā/hnä/hn:, pä/hzöön-
crow	ကျီးကန်း	kyee:gā/hn: [byā/h:
dog	ခွေး	hkway:
dove	မြီး	jōh:
duck	ဝမ်းဘဲ	woom:beh
eagle	ဝံဇို	wöönlo/h
eel	ငါးရှဉ့်	gnāh:-ship
elephant	ဆင်	sin
elk	သမင်	thā/hmin
fish	ငါး	gnāh:
fowl	ကြက်	kyet
fox	မြေခွေး	myay-gway:
game	အမဲ	ā/h-meh
goat	ဆိတ်	sayt
goose	ငန်းမ။ ငန်းဖို	gnāhn:-mā/h, (gander)
hare	ယုန်	yo/hn [gnāhn:-bo/h
hen	ကြက်မ	kyet-mā/h, or kyemmā/h
hog-deer	ဒရယ်	dā/hyeh
hoof	ခွါ	hkawā/h
horn	ဥဒ္ဒါ	oo:-joh
horse	မြင်း	myin:
leopard	ကျားသစ်	kyā/h-thit
mane	လည်ဆံ	leh-zā/hn
mongoose (ichneu-	မြွေပါ	mwaybā/h
monkey [mon)	မျှောက်	myowk
mouse	လွှက်	kyööt
mullet	ကတိလူး	kā/h-bā/hloo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
otter	ဖျံ	hpyāhn
owl	ငှက်ဆိုး	hgnet-sôh:
—, horned	တီးထုတ်	dee:-dohk
ox	ခွေးငြီး	nwāh:-byee:
oyster	ကနုကဿ	kāh-nōō-kāh-māh
parrot	ကျက်ထူရွေး	kyet-too-yōōay:
partridge	ခါ	hkāh
paw	ထက်	let [māh
peacock, — hen	ဒေါင်းဖို။ ဒေါင်းမ	downg:-boh, downg:-
pheasant	ရပ်	yit
pig	ဝက်	wet
pigeon	မိုး	hko
porcupine	မြွေ	hpyoo
quail	ငိုး	gnôhng:
rabbit	သင်းဘောထုန်	thim:baw-yoh
rat	ကြွက်	kyōōet
red deer	ဆင်	sāht
rhinoceros	ကြွေ	kyāhn
sheep	သိုး	thôh:
snipe	မြေဝပ်	myay-wōōt
sparrow	စာကလေး	tsāh-gi:hlay:
starling	ဇက်	zāh-yet
stork	မျိုင်းဖြူ	bying:-byoo
swallow	မိုးစွေငှက်၊ ဖျံထွေး	môh:-z way-hgnet: pyāhn-hlwāh:
swan	ရွှေငန်း	shway-gnāhn:
tail	အမြီး	āh-myee:
tiger	ကျား	kyāh:
tortoise	ထိပ်	layk

English.	Burmese.	Pronunciation.
turkey	ငှက်ဆင်	hgnet-sin
turtle	ထိပ်။ ပင်ထယ် ထိပ်	layk, pinleh-layk
vulture	လင်းတ	lah-dah
wild ox	မိုင်း	tsing
wing	အတောင်	ah-towng
wolf	တောခွေး	taw-gway

Reptiles and Insects.

ထိပ်ထွန်း၍သွားသောသားနှင့်ပိုးကောင်များ။

ant	ပရက်ဆိတ်	pah-yöet-sayt
— (white)	ခြေ	chäh
bee	ပျားကောင်	pyäh-grownng
beetle	နေခံချေးပိုး	nowk-chyee-bôh
bug	ကြမ်းပိုး	kyäh-bôh
butterfly	ထိပ်ပြာ	layk-pyäh
caterpillar	ခု	hkoo
centipede	ကင်းခြေများ	kin-chee-myäh
cobra	မြွေတောင်	mway-howk
crocodile	မိကျောင်း	mee-jowng
firefly	ပိုးမီးနီးမြှုပ်	pôh-tsayn-hyoo
flea	ခွေးလွှေး	hkway-hlay
fly	ယင်ကောင်	yin-gowng
frog	ဝါး	hpäh
house lizard	အိမ်မြောင်	ayn-hmyowng
large house lizard	တောက်တဲ့	towk-teh
insect	ပိုးကောင်	pôh-gowng
leech	ကြွတ် (large) မျှော့	kyööt, hmyaw
mosquito	မြွေ	chin
sand-fly	မြွတ်	hpyohk

English.	Burmese.	Pronunciation.
scorpion	ကင်းမြီးကေဝံ	kin:-myee:-gowk
silkworm	ပိုး	pôh:
snake	မြေ	mway
snake (poisonous)	မြေဆိုး	mway-zôh:
spider	ပင့်ကူ	pin-goo
wasp	နကြည်	nâh-jeh
worm	တီကောင်	tce-gowng

Fruits, Trees, Flowers, and Vegetables.¹

အပင်၊ အသီး၊ ပန်း၊ အမျိုးမျိုး ။

almond	မာဒါနီ	bāh/dāhn
amherstia	သော်က	thāwkāh
asparagus	ကညတ်	kāh-nyööt
banana (commonly called 'plantain')	ဂွက်ပျော	hgnet-pyaw
banyan	ညောင်	nyowng
beans	ပဲ	peh
beetroot	မုံလာဥနီ	mo/n-lāh-ö-nee
bouquet	ပန်းခိုင်	pāhn:-ging
cabbage	သင်းတော မုံလာ	thim:baw mo/n-lāh
capsicum	ငရုတ်	gnāh-yohk
carrot	မုံလာဥဝါ	mo/n-lāh-ö-wāh
castor-oil plant	ကြက်ဆူ	kycet-soo
citron	ရှောက်သွား	showk-thāh-hkwāh:
cocoa-nut	အုန်း	ôhn:
cucumber	သွား	thāh-hkwāh:
custard apple	ဩစာ	awzāh
date	စွန်ပထုံ	tsömbāhlöön

¹ See Note following this list, p. 35.

English.	Burmese.	Pronunciation.
doorian	ခူးချဉ်း	doo:-yin:
fern	ကျောက်ပန်း	kyowk-pāh/n:
fig	သဖန်း	thāh-hpāh/n:
fir (-tree)	ထင်းရှူးပင်	htin:-yoo:-bin
garlic	ကြက်သွန်ဖြူ	kyet-thōōn-byoo
grape	ပျဉ်	tsāh/byit
ironwood	ပျင်းကသိုး	pyin:-gāh-dōh:
jack	ပိန်းခွံ	payn:-lneh
kernel	အဆန်	āh-sāh/n
leaf	အရွက်	āh-yōōet
lemon	ရှောက်ချဉ်	showk-chin
lily (water)	ကြာ	kyāh
lime	သံဗရာ	thāhmbāhyāh
maize	ပြောင်းဖူး	pyowng:-boo:
mango	သရက်	thāh-yet
mulberry	မိုးစာပင်	pōh:-zāh-bin
mushroom	မှို	hmo
mustard	မုံညင်း	mo/n-nyin:
onion	ကြက်သွန်နီ	kyet-thōōn-nee
orange	လိမ္မော်	laymmāw
palmyra (pal)	ထမ်း	htāh/n:
papaya	သင်းဘောသီး	thim:baw-thee:
peas	ပဲ	peh
pepper (black)	ငရုတ်ကောင်း	gnāh-yo/hk-koung:
pine-apple	နနတ်	nāh-nāht
plum	ဖိး	zee:
potatoes	ပျောက်ဥ	myowk-ōō
pumpkin	ပုစုံ	hpāh-yo/hn
radishes	မုလာ	mo/n-lāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
raisins	ဝပျစ်သီးချောက်	tsăh-byit-thee:-jowk
rose	နှင်းဆီပန်း	hnin:-zec-băhn:
talipat (palm)	လေ	pay
tamarind	မနံကျည်း	măh-jee:
teak	ကျွန်း	kyoon:
tomato	ခရမ်းကျဉ်	hkăh-yăhn:-jin
water-melon	ဝရဲ	hpăh-yeh
willow	မိုလ်းခေ	môh:-măh-hkăh
yam	ချောက်ခေါင်း	myowk-hkowng:

NOTE.—The following list gives the words which must be placed after the name of a plant or tree in order to distinguish the part of the plant to be indicated. Thus, *မီးပင် a plum-tree*, *မီးသီး a plum*, *မီးရွက် a plum-leaf*.

bark	အခေါက်	ăh-hkowk
blossom	အပွင့်	ăh-pwng
branch	အခက်	ăh-hket
flower	ပန်း	păhn:
fruit	အသီး	ăh-thee:
heart	အနှစ်	ăh-hnit
leaf	အရွက်	ăh-yôet
plank	ပျဉ်	pyeen
plant	အပင်	ăh-pin
root	အမြစ်	ăh-myt
seed	အစေ့	ăh-tsay
shoot	အညွန့်	ăh-nyôon
sprout	အညှော်	ăh-hnyowk
stalk	အရိုး	ăh-yôh:
stalk of fruit	အညှာ	ăh-hnyăh
stump	အငုတ်	ăh-gnohk

Colours. အရောင်အဆင်း။

English.	Burmese.	Pronunciation.
black	မည်း။ နက်	meh:, net
blue	ပြာ	pyāh
brown	ညို	nyoh
crimson	ရဲရဲနီ	yeh-yeh-nee
dark	ညို	nyoh
green	စိမ်း	tsayn:
grey	ပေါင်းဝတ်	hpowng:-wōōt
pink	ပန်းနု	pāhn:nōō
red	နီ	nee
scarlet	ထွေးထွေးနီ	htway:-dway:-nee
violet	နီကျင်ကျင်	nee-kyin-jin
white	ဖြူ	hpyoo
yellow	ဝါ	wā

The above are really intransitive verb roots and must be so used. Words implying a tendency towards a colour are formed by prefixing 'khāht' and reduplicating; thus,

ခတ်ဝါဝါ hkāht wāh-wāh, yellowish.

Times and Seasons. ဥထုလ၊ ခက်၊ နာရီ၊ အချိန်များ။

(For Conversations, see pp. 136-40.)

afternoon	မွန်းတွဲအချိန်	moon:-lweh āh-chayn
beginning	အစ	ih-tsāh
century	နှစ်ပေါင်းတရာ	hnit-powng: tāhyāh
dawn, daybreak	မိုးဗန်းထင်းစ	mōh:-lin:-zāh
day (24 hours)	ရက်	yet
day (12 hours)	နေ့	ngy
Sunday	တနင်္ဂနွေ	Tāh-nin:-gāh-nway
Monday	တနင်္လာ	Tāh-nin:-lāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Tuesday	အင်္ဂါ	In-gāh
Wednesday	ဗုဒ္ဓဟူး	Bohk-dāh-hoo:
Thursday	ကြာသပတေး	Kyāh-thāh-bāh-day:
Friday	သောကြာ	Thowk-kyāh
Saturday	စနေ	Tsāh-nay
day after to-morrow	ထိတက္က	thāh-bekkāh
day before yester-	တယျန်နေ	tāh-myāh/n nay
daytime [day	နေ့ အချိန်	nay āh-chayn
early	စောစော	tsaw-zaw
end	အဆုံး	āh-sōh/n:
evening	ညနေ	nyāh-nāy [āh-chayn
forenoon	မှန်းမတည့်၍အချိန်	moon: māh-tel-hmee
fortnight	ဆယ်လေးရက်	seh-lay:-yet
half-an-hour	နာရီတဝက်	nāh-yee tāh-wet
holiday	ပွဲနေ့	pweh-nay
hour	နာရီ	nāh-yee
last month	ထွန်ခဲ့သောလ	lōon-geh-thaw-lāh
last night	မနေ့ည	māh-nay-nyāh
last year	မနှစ်က	māh-hnit-kāh
Lent	ဝါ	wāh
midnight	သန်းခေါင်	thāh-gowng
minute	မိနစ်	mēenit
month	လ	lāh
months, English		
January	အနဝါရီ	Zāh-nāh-wāh-yee
February	ဖေဘူဝါရီ	Hpay-boo-wāh-yee
March	မတ်	Māht
April	ဧပြီ	Ay-pāh-yee
May	မေ	May

English.	Burmese.	Pronunciation.
June	ဇွန်	Zōōn
July	ဇူလိုင်	Zōō-līng
August	အာဂိုက်	Ah-gik
September	ဆက်တင်ဘာ	Set-tin-bāh
October	အောက်တိုဘာ	Owk-tōh:-bāh
November	နိုဝင်ဘာ	Noh-wim-bāh
December	ဒီဆင်ဘာ	Dee-sim-bāh
months, Burmese ¹		
March	တံကူး	Tāh-goo:
April	ကဆုန်	Kah-sohn
May	နယုန်	Nāh-yohn
June	ဝါဆို	Wāh-zoh
Intercalary	ဒုတိယဝါဆို	Dōō-tēe-yāh Wāh-zoh
July	ဝါခေါင်	Wāh-gowng
August	တော်သထင်း	Tāw-thāh-lin:
September	သထင်းကျွတ်	Thāh-din:-jōōt
October	တန့်ဆောင်မုန်း	Tāh-zowng-mōhn:
November	နတ်တော်	Nahdāw
December	ပြာဆိုတ်	Pyāh-thoh
January	တံပို့တွဲ	Tāh-boh-dweh
February	တံပေါင်း	Tāh-bowng:
morning	မနက်, or နံနက်	māh-net, or nāhn-net
night	ည	nyāh
noon	မွန်းတည့်	moon:-teh
season	ဥတု	ōōdōō
—, cold	ဆောင်းဥတု	sowng:-ōōdōō
—, hot	နွေဥတု	nway-ōōdōō

¹ These months are lunar, and therefore about every third year there is an extra month put in, called Dōōtēyāh, or 'second' Wāh-zoh.

English.	Burmese.	Pronunciation.
season, rainy	မိုးဗိုင်းဥတု	môh/-ôôdôô
second, moment	ခဏ	hkāhnāh
sunrise	နေတွက်ကာလ	nay-htwet-kāhlah
sunset	နေဝင်ကာလ	nay-win-kāhlah
time	ကာလ။ အခါ	kāhlah, āh-hkāh
to-day	ယနေ့	yāh-nay
to-morrow	မနက်ဖြန်	māh-net-pyāhn
to-night	ယခုည	yāh-hkôô-nyāh
twilight, dusk	ဝေလီဝေလင်။ ဆင်း	way-lee-way-lin, see:-
week (seven days)	ခုနစ်ရက်	ဆာ hköô-hnāh-yet [zāh
year	နှစ်	hnit
yesterday	မနေ့	māh-nay
yesterday morning	မနေ့မနက်	māh-nay-māh-net

Town, Country, and Agriculture.

မြို့၊ ရွာနှင့်လယ်ထုတ်ဖူး အကြောင်း။

bank	မြေရိုး	myay-yôh:
bank (edge)	ကမ်း	kāhn:
brick house	တိုက်	tik
bridge	တံတား	tāh-dāh:
building	အဆောင်	āh-sowng
bush, shrub	ခြုံ။ ခြုံဖုတ်	chohn, chohn-bohk
cemetery	သင်းချိုင်း	thin:-jin:
corn	စပါး	tsāh-bāh:
country, the	ကျေးတော	kyee:-daw ¹
court-house	-	yohn: [nwāh:-yôhn
cow-house	နွားတင်းကုတ်။ နွားရုံ	nwāh:-tin: - gohk,

¹ ကျေး၊ ကြေး၊ ချေး၊ ခြေ are sometimes kyay, chay, and sometimes kyee, cheo.

English.	Burmese.	Pronunciation.
crop	လယ်ထွက်	leh-dwet
custom-house	အကောက်တိုက်	āh-kowk-tik
ditch	မြောင်း	myowng:
farm	လယ်ယာ	leh-yāh
farmer	လယ်လုပ်သမား	leh-lohk-thāh-māh:
fence	ဝင်း။ ခြံ	win:, chāh/n
field	လယ်ယာ	leh-yāh
flock, herd	အဝု။ အအုပ်	āh-tsōō, āh-ohk
foot-path	ခြေသမ်း	chēe-lāh/n:
forest	တော	taw
garden	ဥယျာဉ်	ōōyin
gate	တံခါး	tāh-gāh:
grass	မြက်ပင်	myet-pin
harvest	စပါးရိတ်ကာလ	tsāh-bāh:-yayk-kāh-lāh
hay	မြက်ချောက်	myet-chowk
hedge	စည်းထန်း	tsee:-dāh/n:
house (wooden)	အိမ်	ayn
hut	အိမ်ကုတ်။ တဲ	ayn-goḥk, teh
inn	ထမင်းဆိုင်	htāh/min:-zing
labourer	ကျွတ်။ အလုပ်သမား	koolee, āh-lohk-thāh-
land, soil	မြေ	myay [māh:
log	သစ်တုံး	thit-toh/n:
manure	နောက်ချေး	nowk-chee:
market	ဈေး	zay:
mile	မိုင်	mīng
mill	ကြိတ်ဆုံ	kyayt-soh/n
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zaydee, hpāh-yāh:
place, spot	အရပ်	āh-yāht
pasture	ဝားကျက်	tsāh-jet

English.	Burmeso.	Pronunciation.
plough	ထယ်။ ထွန်ထိုး	htch, htöön-dôh/n:
police-station	ဌာန	hta/nä/h
prison	ထောင်	htowng
rice (plant)	ကောက်	kowk
road	လမ်း	la/n:
school	စာသင်ကျောင်း	tsäh-thin-jowng:
shed	တင်းကုတ်	tin:go/hk
shop	ဆိုင်	sing
street	အိမ်တန်းလမ်း	ayn-dä/n:-la/n:
town	မြို့	myô/h
village	ရွာ	yöô/h
waterfall	ရေတံခွန်	yay-tä/h-göön
wheat	ဂျုံစပါး	jôh/n-tsäh-bä/h:

Mankind: Relations. ထူမျိုး၌တော်စပ်ခြင်း။

aunt	မိကြီး။ မိတွေ့။ အမိုး	mëe-jee:, mee-dway:, äh-yee:
baby	နို့ပိုကလေး	noh-zôh-gä/h-lay:
boy	လူကလေး	loo-gä/h-lay:
brother	ညီ။ အစ်ကို။ မောင်	nyee, itkoh, mowng ¹
brother-in-law	ထောက်ဖ	yowk-hpä/h
child	အကလေး။ သူငယ်	äh-käh-lay:, thäh-gneh
cousin	ညီတော်။ အစ်ကို	nyee-däw, itkoh-däw
daughter	သမီး [တော်]	thäh/mee:
daughter-in-law	မြွေးမ	chway:-mä/h
family (lineage)	အမျိုးအနွယ်	äh-myô/h:-äh-hnweh

¹ မောင် mowng, is used by women to designate a brother, and is also commonly used as a prefix of men's names indicative of equality; thus, မောင်ထောက် Mowng Lowk = Mr. Lowk.

English.	Burmese.	Pronunciation.
father	အဖေ။ အဖ။ တ။ ခမည်း	ä/ -hpay, ä/ -hpä/ , h/bä/ , h/kä/ -meh:
father-in-law	ယောက္ခမ	yowk-hkäh/mäh
gentleman, Mr.	သခင်။ ခင်ကြား	thäh-hken, hken-byäh:
girl	မိန်းကလေး	mayn:-käh/lay:
grand-daughter	မြေးမ	myay:-mä/
grandfather	အဘိုး။ ဘိုး	ä/ -hpô/ , bô/ :
grandmother	အဘွား	ä/ -hpwäh:
grandson	မြေး	myay:
husband	လင်	lin
husband's sister	ယောင်မ	yowng:-mä/
lady, Mrs.	သခင်မ။ အရှင်မ။ မယ်။ မမ	thäh-hken-mah, ä/ - shin-mäh, meh, mäh- [mä/
maid	အမျှော်	ä/ -pyoh
man, a	ယောက်ျား	yowk-yäh:
man (human being)	လူ	loo
marriage	လက်ထပ်ခြင်း	let-htä/ht-chin:
married man	ဒိပ်ထောင်ယောက်ျား	ayn-downg yowk-yäh:
married woman	ဒိပ်ထောင် မိမ္မ	ayn-downg mayn:mäh
mother	အမေ။ အမိ	ä/ -may, ä/ -mëë
mother-in-law	ယောက္ခမမိမ္မ	yowk-hkäh/mäh-mayn-
nephew	တူ	too [mä/
niece	တူမ	too-mäh
old man	လူအို။ အထီးကြီး	loo-oh, ä/ -hpô/ :-jee:
old woman	အမေကြီး	ä/ -may-jee:
parents	မိဘ	mëëbäh
people	သူများ	thoo-myäh:
person [or	သူ	thoo
single man, bachel-	လူမျှော်	loo-byoh

English.	Burmese.	Pronunciation.
single woman	အပျို	ah-pyoh
younglady, Miss	မိရှင်။	mee-shin
sister	အစ်မ။ ညီမ	ah-mah, nyee-mah
sister-in-law	ခင်မ။ ယောင်မ	likeh-mäh, yowng:-
son	သား	thāh: [mah
son-in-law	သားမက်	thāh-met
step-father	ဘထွေး	bah-dway:
step-mother	မိထွေး	mee-dway:
step-son	အထက်သား	ah-htet-thāh:
uncle	ဘကြီး။ ဘထွေး။	bāh-jee:, bāh-dway:
widow	မုဆိုးမ	mohk-sôh:-mäh
widower	မုဆိုးဖို	mohk-sôh:-boh
wife	မယား	mäh-yāh:
wife's sister	ခင်မ	hkeh-mäh
woman	မိမိမ	mayn:-mäh

The Human Body. လူ၏အင်္ဂါများ။

ankle	ဖျတ်	hpäh-myet
arm	လက်မောင်း	let-mowng:
back	ကြောကုန်း	kyaw-gôhn:
beard	မုဆိတ်	mö - sayt or mohk-
blood	သွေး	thway: [sayt
body	ကိုယ်ကာယ	koh-kāhyäh
bone	အရိုး	ah-yôh:
bowels	အူ	oo
brain	အနှောက်	ôhn:-hnowk
cheek	ပါး	pāh:
chest	ရင်ပတ်	yin-baht
chin	မေးစေ့	may:-zee

English.	Burmese.	Pronunciation.
complexion	အရောင် အဆင်း	ăh-yowng ăh-sin:
ear	နား။ နားရွက်	nāh:, năh-yöŏet
elbow	တံထောင်ဆစ်	tăh-downg-zit
eye	မျက်စိ	myet-tsëë
face	မျက်နှာ	myet-hnăh
finger	လက်ချောင်း	let-chowng:
flesh	အသား	ăh-thăh:
foot	ခြေ	chyay, or chee
forehead	နဖူး	năh-hpoo:
hair (of head)	ဆံပင်	săh-bin
hand	လက်	let
head	ဥက္ကောင်း။ ခေါင်း	ohk-hkowng:, gowng:
heart	နှစ်ထုံး	hnit-lôhn: or hnăh-lôhn:
heel	ခြေဖနောင့်	chyay-hpăh-hnowng
jaw	ပါးချိတ်မိုး	păh-chayt-yôh:
joint	အဆက်။ အဆစ်	ăh-set, ăh-sit
kidneys	ကြောက်ကတ်	kyowk-kăht
knee	ဘူး	doo:
leg	ခြေထောက်	chyay-dowk
limb	ကိုယ်အင်္ဂါ	koh-ingăh
lip	နှုတ်ခမ်း	hnăh hkăhn:
liver	အသည်း	ăh-theh:
lungs	အဆုတ်	ăh-sohk
moustache	နှုတ်ခမ်းမွေး	hnăh-hkăhn:-mway:
mouth	ပဝါ။ ခံတွင်း	păh-zăht, hkăh-dwin:
nail	လက်သည်း	let-theh:
neck	လည်ပင်း	leh-bin:
nose	နှာခေါင်း	hnăh-hkowng:

English.	Burmese.	Pronunciation.
rib	နံရိုး	nāh-n-yôh:
shoulder	ပခုံး	pāh-hkôhn:
side	နံရံ	nāh-bay:
skin	အရေ။ သားရေ	āh-yay, thāh-yay
skull	ဥဒက္ခာင်းခွံ	ohk-hkowng:-gōōn
spine	ကြောရိုး	kyaw-yôh:
thigh	ပေါင်ထုံး	powng-lôhn:
throat	ထည်ချောင်း	leh-jowng:
thumb	လက်မ	let-māh
toe	ခြေချောင်း	chyay-jowng:
tongue	ဩ	shāh
tooth	သွား	thwāh:
whiskers	ပါးငွေ့	pāh-mway:
wrist	လက်ဆစ်	let-sit

Physical and Mental Powers, Qualities, &c.

ညာဏ် သတ္တိဂုဏ် ကျေးဇူးများ။

age	အသက်အရွယ်	āh-thet-āh-yōōch
— old	အသက်ကြီးခြင်း	āh-thet-kyee:-jin:
anger	အမြတ်။ ဒေါသ	āh-myet, dawthāh
art	အတတ်ပညာ	āh-tāht-pēenyāh
breadth, width	အနံ။ မြက်	āh-nāhn, byet
character (good)	အသရေ	āh-thāh-yay
childhood	သူငယ်အဖြစ်	thoo-gneh-āh-hpyit
depth	နက်ခြင်း	net-chin:
dislike	မနှစ်သက်ခြင်း	māh-hnit-thet-chin:
disposition	သဘော	thāhbwaw
fear	စိုးရိမ်ခြင်း	tsôh:-yayn-jin:
foolishness, folly	မေ့လျော့။ မိုက်ခြင်း	mawhāh, mīk-chin:

English.	Burmese	Pronunciation.
gentleness	သိမ်မွေ့ခြင်း	thayn-mway-jin:
goodness	ကောင်းခြင်း	kowng:-jin:
greatness	မုန်းခြင်း	kyee:-jin:
hatred	မုန်းခြင်း	mo/n:-jin:
height	ကိုယ်အရပ်မြင့်ခြင်း	koh-ăk-yăht-myin-jin:
honesty	စိတ်ဖြောင့်ခြင်း	tsayt-hpyowng-jin:
honour	ဂုဏ်အသရေရှိခြင်း	go/n-ăkthăkyay-shēē-
intelligence	ညာဏ်	nyā/n [jin:
joy	ဝမ်းမြောက်ခြင်း	woon:-myowk-chin:
judgment (faculty)	ဆင်ခြင်ချန်သတ္တိ	sin-jin-yă/n-thăht-tēē
knowledge	သိပ္ပံအတတ်	thayppā/n-ăk-tăht
laughter, a laugh	ရယ်ခြင်း	yeh-jin:
length	အရှည်။ အလျား	ăk-shay, ăk-lyăh:
love	ချစ်ခြင်း	chit-chin:
mind	စိတ်	tsayt
patience	သည်းခံခြင်း	thee:-hkă/n-jin:
pleasure	ပျော်မွေ့ခြင်း	pyāw-mway-jin:
politeness, cour-	ပျူငှါ။ လောကဝတ်	pyoo-hgnăh, law-kăh-
tesy	[ညာဏ်	wōōt [nyă/n
reason (faculty)	ဆင်ခြင်တတ်သော	sin-jin-dăht-thaw-
science	အတတ်ပညာ	ăk-tăht-pēēnyăh
senses, the	ဝေဒနာ	waydăhnăh
feeling, touch	တွေ့ခြင်း	tway-jin:
hearing	နားကြားခြင်း	năh:-kyăh:-jin:
seeing, sight	နားခြင်း	myin-jin:
smelling, smell	မြည်းဝမ်းခြင်း	nă/n:-jin:
tasting, taste	ပုံသဏ္ဌာန်	myee:-zăhn:-jin:
shape	ဒုဒ္ဓဟ်	po/n-thăhdă/n
		dōōdeh

English.	Burme	Pronunciation.
smell (odour)	အနံ့	ăh-năhŋ
smiling, a smile	ပြုံးခြင်း	pyó/m:-jin:
sneezing, a sneeze	ချေခြင်း	chee-jin:
sorrow	မိတ်ပူခြင်း	tsayt-poo-jin:
speaking, speech	ပြောခြင်း။ စကား	pyaw-jin:, tsah-găh:-
strength	ခွန်အား [ပြောချက်	hköön-ăh: [pyaw-jet
stupidity	ညာဏ်ထိုးခြင်း	nyă/n-tôhn:-jin:
surprise	အံ့အော့ခြင်း	ăh/ŋ-aw-jin:
taste (of a thing)	အရသာ	ăh/yăh/thăh
thickness	ဒု	döö
thinking, thought	ထင်မှတ်ခြင်း	htin-hmăht-chin:
thought, a	မိတ်ထင်မြက်	tsayt-htin-jet
voice	အသံ	ăh-thăhn
weakness (quality)	အားနည်းခြင်း	ăh:-neh:-jin:
wisdom	ဗညာ	pěenyăh
youth (quality)	ပျိုသောအရွယ်	pyoh-thaw-ăh-yööeh

Health. ကျန်းမာခြင်း။

abscess	အရိင်နာ	ing-năh [chin:
accident	မတော်တဆဖြစ်	ma-k-tăw tăh-săh hpyit
ague	တုန့်ဖျားနာ	tohn-byăh:-năh
ambulance	လူနာဆောင်ရာ	loo-năh sowng-yăh
aperient	ဝမ်းနှုတ်ဆေး	woon:-hmohk-say:
asthma	ပန်းနာ	păhn:-năh
bandage	ကြပ်စည်းရာ	kyăht-tsec:-yăh
biliousness	သည်းခြေနာ	theh:-jee-năh
blister (of the skin)	အဖေါင်း	ăh-hpowng:
boil	အနာမိမ်း	ăh-năh-zayn:
bruise	အသားကြဲနာ	ăh-thăh-jay-năh

English.	Burmese.	Pronunciation.
burn	မီးလောင်နာ	mee:-lowng-nāh
cancer	အနာဆိုး	ăh-năh-zôh:
chemist's (shop)	ဆေးဆိုင်	say:-zing
chicken-pox	ကျောက်ဖြူနာ	kyowk-hpyoo-nāh
cholera	ကာလနာ ရောဂါ	kāhlah-nāh yawgāh
cold	နှာစေးနာ	hnāh-zay:-nāh
contagion	အနာကူးခြင်း	ăh-nāh-koo:-jin:
cough	ချောင်းဆိုးနာ	chowng:-zôh:-nāh
cramp	ညောင်းညာခြင်း	nyowng:-nyāh-jin:
diarrhœa	ဝမ်းကျနာ	woon:-jūh-nāh
disease, illness	အနာရောဂါ	ăh-nāh-yawgāh
doctor, physician	ဆေးသမား	say:-thāh/māh:
dysentery	သွေးပါဝမ်းကျနာ	thway:-bāh-woon:-jūh-
exhaustion	အား ဖိုခြင်း	ăh:-koh-n-jin: [nāh
faint, to	မိနိုးမောသည်	mayn:-maw-thwé
fever	ဖျားနာ	hpyāh:-nāh
fit	ထက်နာ	tet-nāh
fracture	အရိုးကျိုးခြင်း	ăh-yôh:-kyôh:-jin:
headache	ခေါင်းကိုက်နာ	gowng:-kik-nāh
hospital	ဆုနာတန်	thoo-nāh-dāhn
ill, sick, to be	နာသည်	nāh-thwé
indigestion	အစားမဝကြခြင်း	ăh-tsāh: mǎh-kyay-jin:
inflammation	အသားပူခြင်း	ăh-thāh:-poo-jin:
insanity	အရူးနာ	ăh-yoo:-nāh
itch	ယားနာ	yāh:-nāh
lameness	ခြေစွန်းခြင်း	chyay mǎh-tsoon:-jin:
leprosy	နို့နာ	noo-nāh
measles	ဝက်သက်နာ	wet-thet-nāh
medicine	ဆေးဝါး	say:-wāh:

English.		Pronunciation.
nurse	လူနာထိန်း	loo-nāh-dayn:
ointment	ဖယောင်းချက်	hpāh-yowng:-jet
pain	နာခြင်း	nāh-jin:
paralysis	လေကြောသေနာ	lay-jaw-thay-nāh
piles	ခြင်းသရိုက်နာ	myin:-thāh-yik-nāh
pill	ဆေးထုန်း	say:-lōhn:
poison	အဆိတ်	āh-sayt
prescription	ဆေးပညတ်	say:-pěenyat
quinsey	အိုးထွဲနာ	ōhn:-lweh-nāh
rheumatism	တူလာနာ	doo-lāh-nāh
ringworm	ပွေးနာ	pway:-nāh
scald	ရေပူလောင်ခြင်း	yay-boo-lowng-jin:
sickness	အနံ့ခြင်း	āhn-jin:
smallpox	ကျောက်ပေါက်နာ	kyowk-powk-nāh
sprain	အကြောမြက်ခြင်း	āh-kyaw-myet-chin:
tonic	အားထိုးဆေး	āh:-tōh:-zay:
unwell, to be	မဝါသည်	māh-māh-/hēē
well, to be	ဝါသည်	māh-/hēē
wound	အနာအဆာ	āh-nāh āh-sāh

Food, Drink, and Smoking. အစာအသောက်များ။

(For Conversations, see p. 132.)

appetite	စားသောက်ရန်သ	tsāh:thowk-yāhn thāh-
beverages	သောက်စရာ [ဘော	thowk-tsāh-yāh [baw
beer	ဂျုံရည်	jo/n-yěē
coffee	ကဖီရည်	kāh-hpěē-yěē
lemonade	ရှောက်ချဉ်ရည်ဖျော်	showk - chin - yěē -
milk	နို့ရည်	noh-yěē [hpyāw
—, of cows	နွားနို့	nāh-noh
soda-water	ဘိယတ်ရေ	bēēlāht-yay

English	Burmese.	Pronunciation.
tea	လက်ဖက်ရည်	láh-hpet-yěe
water	ရေ	yay
wine	စပျစ်ရည်	tsäh-byit-yěe
bread	မုန့်။ — ပေါင်းမုန့်	moñ, — powng:-moñ
boil, to	ပျက်သည်	pyohk-thée
bottle	ပယင်း	pählin:
butter	ထောပတ်	htawbäht
cake	မုန့်ချို	moñ-joh
cheese	ဒိန့်ခဲ	dayn-geh
chicken flesh	ကြက်သား	kyet-thäh:
cinnamon	သစ်ကျိပိုး	thit-kyäh-bôh:
cook, to	ချက်သည်	chet-thée
cream	နို့ထိ	noh-zee
curd	နို့ခဲ	noh-geh
curry	ယင်း	hin:
eggs	ကြက် ဥ	kyet öö
fish, dried	ငါးချောက်	gnäh:-jowk
—, fresh	ငါးစိမ်း	gnäh:-zayn:
flour	မုန့်ညက်	moñ-nyet
fruits	အသီးများ	äh-thee:-myäh:
fry, to	ကျော်သည်	kyäw-thée
ginger	ချင်းစိမ်း	jin:-zayn:
honey	ပျားရည်	pyäh:-yee
hungry, to be	ဆာမုတ်သည်	säh-mööt-thée
ice	ရေခဲ	yay-geh
jam [food]	ယို	yoh
meals ¹ (cooked	ဆန့်	äh-näht

¹ Breakfast, lunch, and supper are simply morning, afternoon, and night meals, but the word အစာ *äh-tsäh* is used instead of ဆန့်.

English.	Burmese.	Pronunciation.
breakfast	နံနက်စာ	<i>năhnct-tsāh</i>
luncheon	မွန်းတွဲစာ	<i>moon:-lweh-zāh</i>
supper	ညစာ	<i>nyāh-zāh</i>
meat	အသား	<i>ăh-thāh:</i>
beef	ခွေးသား	<i>nwāh:-thāh:</i>
fat	အဆီ	<i>ăh-see</i>
kidneys	ကျောက်ကပ်	<i>kyowk-kăht</i>
mutton	သိုးသား	<i>thôh:-thāh:</i>
pork	ဝက်သား	<i>wet:-thāh:</i>
veal	ခွေးကလေးသား	<i>nwāh:-găhlāy:-thāh:</i>
mustard	မုံညင်း	<i>moh-n-nyin:</i>
nutmegs	ဇာတ်ပွိုလ်သီး	<i>zāhdaykhpoh-thee:</i>
oil	ဆီ	<i>see</i>
pepper, black	ငရုတ်ကောင်း	<i>gnāh-yohk-kowng:</i>
—, red	ငရုတ်	<i>gnāh-yohk</i>
pickles	သနပ်	<i>thăh-năht</i>
pudding	မုန့်ပျော့	<i>moh-n-byaw</i>
rice, boiled	ထမင်း	<i>htăh-min:</i>
rice, unboiled	ဆန်	<i>săhn</i>
roast, to	ကင်သည်	<i>kin-thěě</i>
salt	ဆား	<i>sāh:</i>
sauce	စပ်	<i>tsăh-meh</i>
smoking	ဆေးသောက်ခြင်း	<i>say:-thowk-chin:</i>
cigar	ဆေးလိပ်	<i>say:-layk</i>
matches	မီးချစ်	<i>mee:-jit</i>
pipe	ဆေးတန်	<i>say:-dăhn</i>
tobacco	ဆေး	<i>say:</i>
tobacco-pouch	ဆေးအိတ်	<i>say:-ayk</i>
soup	အပြင်ရည်	<i>ăh-pyohk-yěě</i>

English.	Burmes	Pronunciation.
spirits	အရက်	ä ^h -yet
sugar	သကြား	thä ^h -jä ^h :
thirst	ရေငတ်ခြင်း	yay-gnä ^h t-chin:
tooth-pick	သွားကြားခုတ်	thwä ^h z-jä ^h z-dohk
under-done, to be	မကျက်တကျက်ရှိ	mä ^h - kyet - tä ^h - jet -
vegetables	တင်းရွက် [သည်]	hin: - yuet [shéé-théé
venison	ဒရယ်သား	dä ^h -yeh-thä ^h :
vinegar	ပိုးရည်	pó ^h n: - yéé
well-done, to be	ကျက်သည်	kyet-théé

Cooking and Table Utensils.

ကျက်ပြင်ရန် အသုံးအဆောင်။

(For Conversation see pp. 132, 145.

basin	အထိုပုကန်	zä ^h -lô ^h n-pä ^h -gä ^h n
canister	သံဖြူပိုး	thä ^h n-byoo-bô ^h n:
coffee-pot	ကားဖီခရာ	kä ^h -hpee-hkä ^h -yäh:
corkscrew	ဝက်ဒူ	wet-oo
cup	ခွက်	hkwet
dish	ပုကန်ပြားပြဲ	pä ^h -gä ^h n-byäh:-jee:
dish-cover	ပုကန်အုပ်	pä ^h -gä ^h n-ohk
filter	ရေစစ်	yay-zit
fork	ခက်ရင်း	hkä ^h -yin:
glass, tumbler	ဖန်ကတုန်း	hpä ^h n-gä ^h -dô ^h n:
jar	စဉ်းဒိုး	tsin-ô ^h :
jug	ခရာ	hkä ^h -yäh:
kettle	ရေနွေးဒိုး	yay-nway:-ô ^h :
knife	ထား	däh:
ladle	ယောက်ချို	yowk-cho ^h
lamp	မီးအိမ်	mee:-ayn

English.	Burmese.	Pronunciation.
lid	ဆယ့်	ăh-hpôhn:
mat	ယာ	hpyāh
mortar	ဆိုး	sôhn:
oven	ပေါင်းဖို	powng:-boh
pail	ရေပန်း	yay-bôhn:
pestle	ကျညှိဇွေ	kyah-bway
plate	ပုကန်ပြား	pāh-gāhn-byāh:
salt-cellar	ဆားခွက်	sāh:-gwet
saucepan	ဒယ်ဒိုး	deh-ôh:
scales	ချိန်ခွင်	chayn-gwin
serviette	လက်ထုတ်ပဝါ	let-thohk-pāh-wāh
sieve	ဆန်ခါ	sāh-gāh
spoon	စွန်း	zoon:
strainer	စင်ဒိုး	tsit-ôh:
table-cloth	စားပွဲခင်း	tsāh-bweh-gin:
teapot	လက်ဖက်ရည်ခရား	lāh - hpet - yēc - hkāh -
tray	လင်ပန်း	lim-bāhn: [yāh:
water-bottle	ရေပလင်း	yay-pāh-lin:
wine-glass	ဖန်ကတိုးခြေထောက်	hpāhn-gāh-dôhn:- chyay-dowk

Dress and the Toilet. အဝတ်စားဆင်နွှဲ ဆင်ရင်ခြင်း။

(For Shopping, see p. 145.)

bath (room)	ရေချိုးခန်း	yay-chôh:-gāhn:
bootlaces	ဘိနပ်ကြိုး	hpāh-naht-kyôh:
boots	ဘွတ်ဘိနပ်	bôôt-hpāh-naht
bracelet	လက်ကောက်	let-kowk
braces	ပေါင်းတိကြိုးပြာ	bowmbee kyôh:-byāh
breeches	ပေါင်းတိထိုး	bowmbee-doh

English.	Burmese.	Pronunciation.
brush	ဝက်မွှင်တီး	wet-hmin-bee:
brush, nail-	လက်သညးဘီး	let-theh:-bee:
—, tooth-	သွားတိုက်တံပွတ်	thwāh:-tik-tāh-bōōt
buckle	တိကပေါက်	tēē-gāh-bowk
button	ကြယ်သီး	kyeh-thee:
button-hook	ကြယ်သီးကောက်	kyeh-thee:-gowk
cap	ဦးထုပ်	ohk-hto/hk
cloak	ဝတ်ထုံအင်္ကျီ	wōōt-lo/hn-in:jee
clothing, dress	အဝတ်	āh-wōōt
coat	အင်္ကျီ	injee
collars	လည်ပတ်	leh-bāht
comb	တီး	bee:
corsets, stays	ကိုယ်ကျတ်အင်္ကျီ	koh-jāht-in:jee
drawers	ခြွေးခံပေါင်းဘီ	chway:-gāhn-bowm:-
dress, gown	ဝါကရာ	gāhgāhyāh [bee
eye-glasses	မျက်မှန်	myet-hmāhn
frock-coat	အင်္ကျီရှည်	in:jee-shay
garters	ခြေစွပ်စည်းကြိုး	chay-zōōt tsee:-jōh:
gloves	လက်စွပ်	let-tsōōt
handkerchief	လက်ကိုင်းပဝါ	let-king-bāh-wāh
hat	သိုးဦးထုပ်	thōh:-ohk-hto/hk
jacket	အင်္ကျီခါးဘို	in:jee-hkāh-doh
jewellery	ထန်ဆာ	tāh-zāh
linen	[for] ဝိုက်ဆန်အထည်	pīksāhn-āh-hteh
looking-glass, mir-	မှန်	hmāhn
material (dress, &c.)	အထည်အထိပ်	āh-hteh āh-layk
calico	ပိတ်	payt
cloth	သက္ကလတ်	thāhgāhlāht
flannel	သက္ကလတ်	thāhgāhlāht

English.	Burmese.	Pronunciation.
fur	သားမွေး	thāh:-mway:
lace	ဈာန	zāh-nöö
leather	သားရေ	thāh-yäy
muslin	လေလူဈာ	lay-loo-zāh
satin	ဖဲ	hpch
silk	ပိုး	pōh:
velvet	ကတ္တီပါ	kāh/deebāh
wool	သိုးမွေး	thōh:-mway:
needle	အပ်	āht
overcoa	ပြင်အင်္ကျီ	pyin-in:jee
parasol	ထိး	htee:
petticoat	ထမိန်။ ထုံချည်	htāhmayn, loh-n-jëö
pins	တွယ်အပ်	tweh-āht
pocket	အိတ်	ayk
pocket-book	မှတ်စာအုပ်	hmāht-tsāh-ohk
purse	သားရေအိတ်	thāh-yay-ayk
pyjamas, jacket	ညအိပ်အင်္ကျီ	nyāh-ayk-in:jee
— trousers	ညအိပ်ပေါင်းဘိ	nyāh-ayk-bowmbee
razor	သင်တုန်း	thin-dōhn:
ribbon	ပိုးကြိုးပြား	pōh:-kyōh:-byāh:
ring	လက်စွပ်	let-tsööt
scissors	ကတ်ကြေး	kāht-kyëö:
shawl	တပက်	tāh-bet
shirt	ကမ္ဘီဇာ	kāhmbeezāh
shoes	ခြေနင်း	chee-nin:
skirt	ထန်ချည်	loh-n-jëö
sleeve	အင်္ကျီလက်	in:jee-let
slippers	ရွှေထိုးဘိနပ်	shay-dōh:-pāh-nāht
soap	ဆပ်ပြာ	satpyāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
socks	ခြေစွပ်	chee-zööt
spectacles	မျက်မှန်	myet-hmähn
sponge	ရေပို	yay-hmoh
stockings	ခြေစွပ်ရှည်	chee-zööt-shay
stud	အသီး၊ ကြယ်သီး	ä/1-thee:, kyeh-thee:
suit (clothes)	အဝတ်စုံ	äh-wööt-tsohn
tape	ကျပ်ကြိုးပြား	ja/1t-kyô/1:-byäh:
thimble	အချုပ်ထက်စွပ်	äh-chohk-let-tsoöt
thread	ခြည်	chöö
tie, neck-tie	ထည်ကြိုး	leh-jyô/1:
tooth-powder	သွားထိုက်မှုန့်	thwäh:-tik-hmoghn
towel	ထက်သုတ်ပင်	let-thohk-päh-wäh
trousers	ပေါင်းတိ	howmbee
tunic	ကိုယ်ကျပ်အင်္ကျီ	koh-kyä/1t-in:jee
turban	ခေါင်းပေါင်း	gowng:-bowng:
umbrella	ထီးလက်	htee:-let
undervest	ခြွေးခံအင်္ကျီ	chway:-gäh/n-in:jee
veil	မျက်နှာဖုံး	myet-hnäh-hpô/1n:
waist cloth (native)	ပုဆိုး	päh-sô/1:
waistcoat	ထက်ထိုအင်္ကျီ	let-toh-in:jee
walking-stick	ဒုတ်	dohk
watch	နာရီခွက်	näh-yee-gwet
waterproof (coat)	ရေမစွတ်အင်္ကျီ	yay-mäh-tsööt-in:jee

The House and Furniture. အိမ်တွင်အသုံးအဆောင်။

(For Shopping, see p. 145.)

apartment	အိမ်ခန်း	ayn-gäh/n:
armchair	ကုလားထိုင်ရှည်	käh/1lä/1-hting-shay
bathroom	ရေချိုးခန်း	yay-cho/1:-gäh/n:

English.	Burmese.	Pronunciation.
beam	ရောက်။ ထပ်။ ကြား	yowk, htohk, kyāh:-
bedclothes	အိပ်ရာခင်း [မေ့]	ayk-yāh-gin: [may
bedroom	အိပ်ရာခင်း	ayk-yāh-gāh/n:
bedstead, bed	ခုတင်	hka/h-din
blanket	သက္ကလတ်စေါင်	thāh/gāh/lāht-tsowng
blind	အကွယ်အကာ	āh-kweh-āh-kāh
bolster	ခေါင်းအုံးရှည်	gowng:-ōh/n:-shay
bolt	မင်းထုပ်	min:-dohk
book	စာအုပ်	tsāh-ohk
box	သစ်တာ	thit-tāh
brick	အုတ်	ōhk
broom	တန်ပြက်စည်း	tāh-byet-tsōo:
candle	ဖယောင်းထိုင်	hpāh-yowng:-dīng
candlestick	ဖယောင်းထိုင်ခုံ	hpāh-yowng:-dīng-
carpet	ကောင်စေ့	kāw-zaw [go/hn
ceiling	မျက်နှာကြက်	myet-hnāh-jet
chair, seat	ကုလားထိုင်	kāhlāh-hting
chest of drawers	အံထိုးသစ်တာ။ မတ် တတ်သစ်တာ	ahn-dōh:-thittāh, māt- tāht-thittāh
clock	မတ်တတ်နာရီ	māt-tāht nāh-yec
couch	လျောင်းရာခုတင်	lyowng:-yāh-hka/h-din
counterpane	တင်းတိမ်	tin:-dayn
cradle	ပုခက်	pāh-hket
curtain	ကုလားကာ	kāhlāh-gāh
cushion	မိုးအုံး။ ဝုံ	hmec-ōh/n:, hpoh/n
dining-room	ထမင်းစားခန်း	htāh-min:-zāh:-gāh/n:
door	တံခါး	tāh-gāh:
door-way	တံခါးပေါက်	tāh-gāh-bowk
— (leaf)	ထံခါးရွက်	tāh-gāh-yōōet

English.	Burmese.	Pronunciation.
door-sill	တံခါးခုံ	tāh-gāh-hkōhn
eaves	အမိုးစွန်း	āh-môh-zoon:
floor	ကြမ်း	kyāhn:
storey	ဒေါ်ဆင့်။ အဆင့်	ayn-zing, āh-sing
garden	ဥယျာဉ်	ōō-yin
grate	မီးဖို	mee:-loh
hall (entrance)	ဝင်ခန်း	win-gāhn:
hand-basin	စာယုံ။ အင်တုံ	zāh-lōhn, in-dōhn
hinge	ပတ္တ	pāhttāh
house	ဒေါ်။	ayn
—, brick or stone	တိုက်	tik
key	သော့	thaw
kitchen	ထမင်းချက်ရုံ	htāh-min:-jet-yōhn
lamp	မီးဒေါ်	mee:-ayn
latch	တံခါးကျင်	tāh-gāh-jin
lock	သော့ဒေါ်	thaw-ayn
mat	ပျာ	hpyāh
mattress	မွေရာ	mway-yāh
mirror	မှန်	hmāhn
mosquito-curtains	ခြင်ထောင်	chin-downg
padlock	သော့ခလောက်	thaw-gāh-lowk
piano	စန်းဒယား	tsāhn:-dah-yāh:
picture	ရုပ်ပုံ	yōhk-pōhn
pillar	ကျောက်တိုင်	kyowk-ting
pillow	ခေါင်းအိုင်း	gowng:-ōhn:
post	သစ်တိုင်	thit-ting
punkah	ချင်တောင်	yāht-towng
quilt	စောင်	tsowng
rafters (bamboo)	အခြင်	āh-chin

English.	Burmese.	Pronunciation.
rafters (wood)	ရနယ်	yăh-neh
roof	အမိုး	ăh-môh:
room	အခန်း	ăh-hkăhn:
screen	ကုလားကာ	kăhlăh-găh
sideboard	မတ်တတ်သပ်တာ	măht-tăht-thittăh
smoke	မီးငို	mee:-gôh:
sofa	သာထွန်	thăh-löön
soot	ကြပ်မိုး	kyăht-hkôh:
spark	မီးပေါက်	mee:-bowk
stairs, steps	ထွေကား	hlây-găh:
table	စားပွဲ	tsăh-bweh
thatch	သက်တယ်။ ဒန့်ဝတ်	thekkeh, dăhněō-bet
tile (of roof)	အပ်ကြွတ်	ohk-kyööt
vase	ဖန်ဖသား	hpăhn hpăh-lăh:
verandah	ခလောက်ဆွဲ	hkăh-lowk-sweh
wall	တန်တိုင်း။ နံရံ	tăh-dîng:, năhn-yăhn
water-closet (w.c.)	ချေဒိပ်	yay-ayn
window	ပြတင်းပေါက်	păh-din:-bowk
writing-desk	စာရေးခုံ	tsăh-yay:-gohhn

Professions and Trades. လက်မှုပညာအထတ်များ။

(For Shopping, &c., see p. 145.)

actor	ဇာတ်သမား	zăht-thăhmăh:
ambassador	သံတမန်	thăhn-tăh-măhn
architect	ပိသုကာဆရာ	payttăhgăh-săhyăh
attorney	ရှေ့နေ	shay-nay
baker	မုန့်သည်	mohng-theh
banker	ဘန်လိုက်မိုး	băhn-tik-tsôh:
barber	ဆတ္တာသည်	sattăh-theh

English.	Burmese.	Pronunciation.
blacksmith	ပန်းပဲ	păh-beh
boatman, head	ဧကူကြီး	hlay-thö-gee
—, under	ဧကူသား	hlay-thăh
bricklayer, &c.	ပန်းရံသမား	păhn:-yăhn-thăhmăh
broker	ပွဲစား	pweli-zăh
butcher	သားထိုးသမား	thăh:-htôh:-thăhmăh
carpenter, joiner	လက်သမား	let-thăhmăh
carter	လှည်းသမား	hleth:-thăhmăh
clerk	စာရေး	tsăh-yay
cook	ဒိမ်းသူကြီး	ôh:-thoo-gee
cowherd	ခွားကျောင်း	nwăh:-jowng
dogkeeper	ခွေးထိန်း	hkway:-dayn
doorkeeper	တံခါးစောင့်	tăh-găh-zowng
engineer	စက်ဆရာ	tset-săhyăh
fisherman	တံငါ	tăh-gnăh
gardener	ဥယျာဉ်သည်	ö-yin-theh
grasscutter	မြက်ရိတ်သမား	myet-yayk-thăhmăh
goldsmith	ရွှေပန်းတိမ်	shway-păh-dayn
groom	မြင်းထိန်း	myin:-dayn
hunter	မုဆိုး	mo/k-sôh
husbandman	လယ်ထုတ်သမား	leh-lo/k-thăhmăh
interpreter	စကားပြန်	tsăh-găh-byăhn
jailor	ထောင်မှူး	htowng-hmoo
musician	တီးမှုတ်သမား	tee:-hmok-thăhmăh
nurse	အကလေးထိန်း	ăh-ka/h-lay:-dayn
pleader	ရှေ့နေ	shay-nay
policeman	အမှုထမ်း၊ ပုလစ်သား	ăh-hmöö-da/hn:, pölit-
potter	ဒိမ်းထိန်း	ôh:-dayn: [thăh:
printer	ပုံနှိပ်သမား	po/hn-hnayk-thăhmăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
servant	အဝေအဝါ။ အဝေါး	ăh-tsay-ăh-pāh, ăh-hkăh-zāh:
shoemaker	တိနတ်ချုပ်သမား	hpah-năht-chohk-thăh-
shopkeeper	ဆိုင်သည်	sing-theh [māh:
smith	ပန်းပဲ	păh-beh
tailor	အချုပ်သမား	ăh-chohk-thăhmāh:
teacher	ဆရာ။ ကျောင်းဆရာ	săhyāh, kyowng:-săh-
washerman	ခေါသည်	hkăh-wāh-theh [yāh
wet-nurse	နို့ထိန်း	nôh-dayn:

Musical Instruments. တီးမှုတ်ရာ။

big drums	ပတ်။ ဝဉ်	păht-măh, tsěě
clarionet	နွဲ့	hneh
flute	ပုလွေ	păh-lway
gong (big)	မောင်း	mowng:
guitar (a sort of)	မိကျောင်း	měe-jowng:
harmonicon	ပတ္တလား	păht-tăh-lăh:
harp [drums	ငါး	tsowng:
set of graduated	စည်ပိုင်း	tsěe-win:
do. gongs	ကြေးစည်ပိုင်း	kyay:-zēe-win:
trumpet	တံပိုး။ ညှင်း	tăh-bôh:, hnyin:
violin	တယော	tăh-yaw

Travelling. မီးသင်္ဘော။ လှေအားဖြင့်ခရီးသွားခြင်း။

(For Conversations, see p. 159.)

aback	နောက်သို့	nowk-thoh
abaft	ပဲ့ဆီမှာ	peh-zee-hmăh
alongside, to come	ဆိုက်သည်	sik-thěe
anchor	ကျောက်တုံး	kyowk-soo:

English	Burmese.	Pronunciation.
anchor (to cast)	ကျောက်ဆူးချသည်	kyowk-soo: chăh-thěē
arrive (to)	ရောက်သည်	yowk-thěē
awning	နေပူကာရွက်	nay-boo-gāh-yōōet
ballast	သင်္ဘောဝမ်းစား	thim:baw-woon:-zāh:
berth	အိပ်ရာ	ayk-yāh
bill	စားရင်း	tsăh:-yin:
boat	သင်္ဘော	thăhm-băhn
bow	ဦး	oo:
buoy	ပေါ်ရာ	bāwyāh
cabin	အခန်း [ထိပ်ဆံကြိုး	ăh-lăhn: [săhn-jōh:
cable	ကျောက်ဆူးကြိုး။	kyowk-soo:-jōh:, htayt-
captain	သင်္ဘောသူကြီး	thim:baw-thoo-jee:
cargo	ကုန်စလယ်	kōhn-zăh-leh
carriage (vehicle)	ရထား	yăh-htăh:
change, to (train)	ပြောင်းသည်	pyowng:-thee
compass	အိမ်ပြောင်းအိမ်	ayn-hinyowng-ayn
crew	သင်္ဘောသားများ	thimbaw-thăh:-myāh:
deck	ကုန်းပတ်	kōhn:-băht
depart, to	ထွက်သွားသည်	htwet-thwăh:-thěē
dock	သင်္ဘောကျင်း	thim:baw-jin:
embark, to	သင်္ဘောတက်သည်	thim:baw-tet-thěē
engineer	စက်ဆရာ	tset-săh-yāh
fathom	အလံ	ăh-lăhn
flag	အလံ	ăh-lăhn
forward	ဦးရှာ	oo:-hmāh
gangway	လှေကားပေါက်	hlay-gāh:-bowk
hand-lead	ရေစမ်းခဲ	yay-zăhn:-geh
harbour, port	သင်္ဘောဆိပ်	thim:baw-zayt
helm, rudder	တက်မ	tet-măh

English.	Burmese.	Pronunciation.
hold	သဘောဝမ်း	thim:baw-woon:
keel	ဇရာ	ay-yāh
label [bark]	ထိပ်စာ	layk-tsāh
land, to (disem- landing-stage, pier	သဘောဆင်းသည်	thim:baw-sin:-thēē
load, to	တန်တား	tāh-dāh:
— unload	ဝန်တင်သည်	wōōn-tin-thēē
lascar	ကုန်ချသည်	kōhn chāh-theē
mast	ခလံသီ	hkāh-lāh-thee
oar	ရွက်ဘိုင်	yōōet-tīng
paddle	ခတ်တက်	hkāt-tet
paddle, to	လှော်တက်	hlāw-det
passenger	လှော်သည်	hlāw-thēē
pilot	စီးပါသောသူ	tsee:-pāh-thaw-thoo
proW	မလိန်	māhlayn
punt-pole	သဘောဦးချွန်း	thim:baw-oo:-joon:
quay	တိုးဝါး	tōh:-wāh·
rope	ဆိတ်	sayt
rudder	ကြိုးကြိုး	kyōh:-jee:
sail	တက်စ	tet-māh
sailing-ship	ရွက်	yōō-et
seaman, sailor	ရွက်တိုက်သဘော	yōōet-tik-thim:baw
ship	သဘောသား	thim:baw-thāh:
start, to	သဘော	thim:baw
steam-boat, -ship	ထွက်သည်	htwet-thēē
steersman	မီးသဘော	mees-thim:baw
stern	တက်မကိုင်	tet-māh-ging
thwart	ပဲ့	peh
tiller	ကန့်	kāhn
	တက်ကျင်	tet-māh-jin

Countries and Nations. ထိုင်းပြည်နှင့်လူမျိုးများ။

NOTE.—The Burmese have some few stereotyped names for people they have known long. For new ones the name or sound is caught and adapted. For country add ပြည် *pyèc*, and for people လူမျိုး *loo-myôh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Africa	ကပ္ပလိကျွန်း	<i>Kahppäh lee-joon</i>
America	အမေရိက	<i>Ah-may-yèc-käh</i>
Arracanese	ချိဉ်	<i>Yah-hking</i>
Bengalee	ဘင်ဂါလီ	<i>Bin-gäh-lee</i>
Burman ¹	မြွာ or ဘမာ	<i>Myäh/n-mäh, or Bäh-</i>
China	ထရုတ်ပြည်	<i>Täh-yohk-pyèc [mäh</i>
Chinese, the	ထရုတ်လူမျိုး	<i>Täh-yohk-loo-myôh</i>
English, the	အင်္ဂလိတ်လူမျိုး	<i>Ingäh-layk-loo-myôh</i>
Europe	ဥရောပ	<i>Öö-yaw-päh</i>
France	ဖရန်စပ်	<i>Hpäh-yäh/n-zit</i>
Germany	ဇာမနီ	<i>Zäh-mäh-nee</i>
Holland	ဟောလန်	<i>Haw-läh/n</i>
India	ဣန္ဒိယ	<i>Ayndèe-yäh</i>
Japan	အပန်	<i>Zäh-päh/n</i>
Jew	ယဟူဒီ	<i>Yäh-hoo-dee</i>
Malay	မလျူး	<i>Päh-shoo</i>
Mussulman	မသီ	<i>Päh-thee</i>
Persian	ပါရသီ	<i>Päh-yäh-thee</i>

¹ The word *Myähnmäh* is seldom used though it is the classic name. The original tribe was *Mräh/n* or *Myäh/n*, which was converted by the monks into the Pali form *Mrähnmäh*, which by natural law became *Bähmäh*. The Arracanese branch of the family retain the form *Mrähnmäh*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Portuguese	ပရင်ဂျီ	Bāh-yin-jee
Shan	ရှမ်း	Shahn:
Siamese	ယိုးဒယား	Yōh:-dāh-yāh:
Talaing	တလင်း။ ဗွန်	Tah ling:, Möön

Legal Terms. တရားနှင့်စပ်ဆိုင်ရာ။

accused, the	တရားခံ	tah-yāh-hkañ
acquittal	အပြစ်ထွတ်ခြင်း။ ချမ်းသာပေးခြင်း	āh-pyit-hlōt-chin:, chāñ:-/hah-pay:-jin:
action	တရားမှု	tāh-yāh:-hmoō
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zāh-hleh [johk
agreement, an	သဘောတူစာချုပ်	thāh baw-doo-tsāh-
answer	အဖြေ။ ထုပြေချက်	āh-hpyay, htōō-jay-jet
appeal, to	အယူခံသည်	āh-yoo hkāñ-thee
arrest, to	ဖမ်းဆီးသည်	hpāñ:-zee:-thee
attachment	ထိမ်းရှုခံရန် သက် မှတ်စာ	thayn:-yohñ:-yāñ- let-hmaht-tsāh
attest, to	သက်သေခံသည်	thet-thay hkañ-thee
authorize, to	အခွင့်ပေးသည်	āh-hkwin pay:-thee
award, to	စီရင်ဖြတ်သည်	tsee-yin-hpyaht-thee
bail	အာမခံပေးခြင်း	āmāh-gāñ pay:-jin:
bailiff	နာမီးတိထပ်	nāhzee, beelit
bond (for loan)	ငွေချေးစာချုပ်	gnway - chyay:- tsāh -
case (suit)	အမှု	āh-hmōō [johk
charge, to	စွပ်စွဲသည်	tsōōt-tswelh-thee
complainant, the	စွပ်စွဲသူ	tsōōt-tswelh-thoo
contract, deed	စာချုပ်	tsāh-johk
conviction, a	အပြစ်ပေးခြင်း	āh-pyit pay:-jin:
costs	တရားစရိတ်	tāh-yāh:-zāh-yayt

English.	Burmese.	Pronunciation.
court (civil)	တရားမရုံး	tah-yāh-māh-yohn:
court (criminal)	ရာဇဝတ်ရုံး	yāh-zāh-wōōt-yohn:
damages	လျှော်ငွေ	yāw-gnway
decision (of case)	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
decree	ဒီကရီစီရင်ချက်	decgāhree-tsee-yin-jet
defend, to	ကွယ်ကာစေ့၍ ရှောက်သည်	kweh-gāh-tsowng - showk-thēē
defendant (in a suit)	တရားခံ	tāh-yah-hkahn
deposition	အစစ်ခံချက်	āh-tsit-hkahn-jet
document	စာတန်း၊ လိက္ခိတစာ	tsah-dāhn:, layk-hkēē- tāh-zāh
evidence	သက်သေတွက်ချက်	thet-thay-htwet-chet
execute, to (a deed)	လက်မှတ်တိုးသည်	let-hmāht-h ōh:-thee
— (a judgment)	ထိမ်းပိုင်ပေးသည်	thayn:-ling-pay:-thēē
fee (of office)	ကွမ်းထိုး	koon:-bōh:
fine (penalty)	လျှော်ဒါဏ်	yāw-d'hn
fraud	လိမ်လည်မှု	layn-lee-hmōō
grant	အပိုင်ပေးစာချုပ်	āh-ping-bay:-tsāh-johk
guardian	ထိန်းသိန်းသူ	htayn:-thayn:-thoo
heir	အမွေခံ	ah-mway-gahn
illegally	မတရားသဖြင့်	māh-tāh-yāh:-thāh-
information, to give	တိုင်ကြားသည်	ting-pyaw-thēē [hpyin]
informer	တိုင်စာတန်းသောသူ	ting-dāhn:-thaw-t oo
inheritance	အမွေဥစ္စာ	ah-mway-ohktsāh
interest	အတိုး	āh-tōh:
inventory	ဥစ္စာပစ္စည်းစာရင်း	ohktsāh-pyitsee:-tsāh-
jail	ထောင်	htowng [yin:
judge, the [trict]	တရားသူကြီး	tāh-yāh:-thoo-jee:
jurisdiction (dis-	စီရင်စု	tsee-yin-zōō.

English.	Burmese.	Pronunciation
jurisdiction(power)	စီရင်ပိုင်သောအခွင့်	tsee-yin-bing-thaw äh-hkwin
law-suit	တရားမှု	täh-yäh-hmöö [thée
non-suit, to	အယူမရှိဆိုသည်	äh-yoo-mäh-sheësoh-
oath, to take an	ကျမ်းကိုင်သည်	kyäh:n king-thée
pardon, to	ချမ်းသာပေးသည်	chäh:n/-thäh pay:-thée
penal, to be	ဒါဏ်ခံထိုက်သည်	dä/n-hkä/n-dik-thée
perjury	မတုန်မမှန်သက်သေ ခံခြင်း	mäh-hohk-mäh-hmä/n- thet-thay-hkä/n-
petitioner	ရှောက်သူ	showk-thoo [jin:
police-office	ပုလစ်ရုံး	pöölit-yô/n:
— officer	ပုလစ်အမှုတမ်း	pöölit-äh-hmöö-däh:n
— station	ဌာန	htäh/näh
proof, to give	သက်သေပြသည်	thet-thay-pyäh-thée
prosecute, to	တရားပြုသည်	täh-yäh-pyöö-thée
prosecutor, plain-	တရားလို	täh-yäh-loh
punishment [tiff	အပြစ်ဒါဏ်	äh-pyit-däh/n
robbery	လုယူမှု	löö-yoo-hmöö
seal, a	တံဆိပ်	täh-zayt
sentence, a	စီရင်ချက်	tsee-yin-jet
sign, to	ထက်မှတ်ထိုးသည်	let-hma/ht htôh:-thée
— (by mark)	ကြက်ခြေထိုးသည်	kyet-chee htôh:-thée
statement(written)	ရေးထားချက်	yay:-htäh:-jet
sue, to	တရားစွဲဆိုသည်	täh-yäh:-tsweh-soh-
suit	အမှု	äh-hmöö [thée
summons(ofcourt)	သမ္ပန်စာ	thämbäh/n-zäh
testator	သေထန်းစာထားသူ	thay-däh:n-zäh-htäh:-
theft	မိုးမှု	hkôh:-hmöö [thoo
thief	သူမိုး	thäh-hkôh:-

English.	Burmese.	Pronunciation.
trial	စစ်ကြောခြင်း	tsit-kyaw-jin:
verdict	ဆုံးဖြတ်ချက်	sôhn:-hpyăht-chet
will	သေဆုံးစာ	thay-dăhn:-zăh
witness	သက်သေ	thet-thay

Commercial Terms. ကုန်သွယ်ရာ၌စပ်ဆိုင်သောစကား။

account	ငွေစာရင်း	gnway-tsāh-yin:
—, money	ငွေ	gnway
—, to settle an	ဖြေဆပ်သည်	hpyay-săht-thěë
acknowledgment	ဝန်ခံချက်	wôön-hkăhn-jet
agent	ကိုယ်စားလှယ်	koh-zăh-hleh
arrears	ကျန်ငွေ	kyăhn-gnway
assets	ကြွေးဆပ်ရန်ဥစ္စာ	kyôôay:- săht- yăhn-
bank	ဘဏ်တိုက်	ba/hn-tik [ohktsāh
bankrupt, to be	ကြွေးမြီကိုမဆပ်နိုင် သည်	kyôôay:- myee-goh măh-săht-hning-theë
bearer	ထက်ရှိသူ	let-shěë-thoo
bond, a	စာချုပ်	tsāh-johk
broker	ပွဲစား	pweh-zăh:
brokerage	ပွဲခ	pweh-găh
buyer	ဝယ်သူ	weh-thoo [zăh-leh
cargo	ဝန်စလယ်။ ကုန်စလယ်	wôön-zah-leh, kohn-
charter a ship, to	သင်္ဘောစာချုပ်နှင့်ငှါး သည်	thim:baw tsāh-johk- hnjn-hgnăh:-theë
company	ကုမ္ပဏီ။ ကုန်ဖက်စု	kôhm băhneë, kohn- bet-tsôö
confiscate, to	ထိမ်းယူသည်	thayn:-yoo-theë
contract, a	ဝတ်စာချုပ်	găhděë-zăh-johk
cost price	ဒေသနာ	ăh-hpôh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
creditor	ကြေးရှင်	kyöüay:-shin
custom-house	အကောက်ထိုက်	äh-kowk-tik
customs duties	အကောက်	äh-kowk
damage	အကျိုးပျက်ခြင်း	äh-kyôh:-pyet-chin:
debt	ကြေး၊ ငြိ	kyöüay:, myee
debtor	ငြိစား	myee-zäh:
deliver, to	အပ်ပေးသည်	äh-t-pay:-thëë
exports	ထုတ်ကုန်	hto/hk-kôhn
firm, a	ကုန်ဖက်စု	koh-n-bet-tsöô
imports	[of] သွင်းကုန်	thwin:-goh-n
introduction, letter	အကျမ်းဖွဲ့ပေးစာ	äh - kyoon:-hp weh
market	ဈေး	zay: [pay:-zäh
market price	ဈေးနှုန်း	zay:-hnôhn:
partner	ဖက်စပ်သူ	hpet-tsäh-t-thoo
pay, to	ပေးဆပ်သည်	pay:-siäh-thëë
price	အသိုခိုး	äh-hpôh:
price-list	အသိုခိုးစာရင်း	äh-hpôh:-tsäh-yin:
receipt	ငြေစာ	pyay-zäh
rent	ငှါခ	hgnäh:-gäh
retail, to	လက်ထိရောင်းသည်	let-lee-yowng:-thëë
salesman, seller	ရောင်းသူ	yowng:-thoo
unload, to	ဝန်ချသည်	wöön-chäh-thëë
warehouse	ဂိုထောင်၊ ကုန်လှောင်	gohdowng, koh-n-
weight	အချိန် [ထိုက်]	äh-chayn [hlowng-dik
wharf	ဆိတ်	sayt
wharfage	ဆိတ်ခ	sayt-hkah [theë
wholesale, to sell	စေ့က်ချရောင်းသည် or လက်ကားရောင်း သည်	hpowk - chäh-yowng:- let-käh:yowng:-theë

Correspondence. မှာစာမေတ္တာစာ

English.	Burmese.	Pronunciation.
address	မှာစာလိပ်	hmāh-zāh-layk
blotting-paper	မှင်မှိုင်စက္ကူ	hmin-hnayk-tsekkoo
date	နေ့စွဲ	nay-zweh
dead letter office	စာသေတိုက်	tsāh-thay-dik
envelope	စာအိတ်	tsāh-ayk
fasten, to	ခတ်သည်	hkāht-thēē
immediate	အလျင်အမြန်	āh-lyin-āh-myāhn
ink	မှင်ရည်	hmin-yēē
inkstand	မှင်အိုး	hmin-ōh:
letter, note	မှာစာ။ မေတ္တာစာ	hmāh-zāh, myittāh-zāh
letter-box	ဒက်သစ်တာ	det-thittāh
note-paper	စာရေးစက္ကူ	tsāh-yay: tsekkoo
packet	အထုပ်	āh-hto/hk
pen	ကလောင်။ မှင်တံ	kāh/lowng, hmin-dāhn
penknife	ထားကလေး	dāh:-ga/hlay:
pencil	ခဲတံ	hkeh-dāhn
post-office	ဒက်ရုံး။ စာတိုက်	det-yō/hn:, tsāh-dik
quire	အထွာ ၂၄ချပ်	āh-hlwāh hnāh-seh-lay:-
ream	အထွာ ၄၀၀	āh-hlwāh lay:-yāh [jāht
seal, a	တံဆိပ်	tāh-zayt
—, to	တံဆိပ်ခတ်သည်	tāh-zayt hkāht-thēē
sealing-wax	ချိတ်။ သင်္ဘောချိတ်	chayt, thinnbaw-jayt
sheet	အထွာ	āh-hlwāh
signature	ထက်မှတ်	let-hmāht
telegraph, to	ကြေးနန်းရိုက်သည်	kyay:-nāhn: yik-thēē
urgent	လျင်မြန်စွာ	lyin-myāhn-zōōāh
writing-materials	စာရေးရန်အရာ	tsāh-yay:-yāhn āh-yāh

Military Terms. ဝေပှ်န့ၣ်ဆိင်ရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
accoutrements	စစ်တန်ဆာ	tsit-tah-zāh
ammunition	ခဲယမ်း	hkeh-yāh
anvil	ပေ	pay
arms	လက်နက်	let-net <i>or</i> len-net
arsenal	လက်နက်တိုက်	let-net-tik
artillery	အမြောက်စု	āh-myowk-tsoō
attack, to	တိုက်သည်	tik-thee
battery (fort)	မြေကတုတ်	myay-gāh-dohk
bayonet	သေနတ်စွပ်ထွံ	thay-nāht-tsoōt-hlāh
bomb	ဗုန်း	bōh
— shell	ဗုန်းဆန်	bōh-zāh
breach of gun	အမြောက်ရင်း	āh-myowk-yin
brigade	သူရဲတပ်စု	thoo-yeh-dāht-tsoō
bullet	ကျည်စု	kyee-zee
camp	စားခန်း	tsah-hkah
cannon	အမြောက်	āh-myowk
— ball	အမြောက်ဆန်	āh-myowk-sāh
captain	တရာဇိတ်	tah-yāh-boh
cartridge	ယမ်းတောင့်	yāh-zee-downg
cavalry	မြင်းစီးတပ်	myin-zee-tah
colonel	တထောင်ဗိုလ်	tāh-htowng-boh
division	သူရဲတပ်စုကြီး	thōō-yeh-dāht-tsoō-jee
drum	စည်	tsee
drummer	စည်တီးသမား	tsee-tee-thahmāh
fascines	ထင်းစည်	htin-zee
fight, to	စစ်တိုက်သည်	tsit-tik-thee
fosse	ကျို	kyōh

English.	Burmese.	Pronunciation.
furlough (leave)	အခွင့်	ăh-hkwj̄n
general	ဗိုလ်ချုပ်	boh-johk
guard (house)	ကင်းထဲ	kinz-deh
guide	လမ်းပြ	lahn:-byăh
haversack	ထွယ်ဒိတ်	lweh-ayk
hospital	လူနာရုံ	loo-năh-yoh̄n
helmet	ခမောက်	hkăh-mowk
infantry	ခြေသည်	chyay-theh
lock of gun	သေနတ်မီးဒိပ်	thay-năht meez-ayn
magazine	ယမ်းတိုက်	yăhn:-dik
major	ငါးရာဗိုလ်	gnăh:-yăh-boh
mallet	လက်ရိုက်	let-yik
mine	မြေတွင်း	myay-dwin:
mutiny	ပုန်ကန်ခြင်း	po hn-kahn-jin:
officer	ဗိုလ်။ စစ်ဗိုလ်	boh, tsit-boh
outpost	ကင်းတပ်	kinz-dăht
picket (peg)	သစ်ချွန်။ စွဲ	thit-chöön, tsoh
platform	စင်	tsin
powder	ယမ်းတပ်	yăhn:
rainmer	ထိုးတံ	htôh:-dah̄n
regiment	တပ်	tăht
rifle, gun	ရှိက်ပတ်။ သေနတ်	yik-păht, thay-năht
— barrel	ရှိက်ပတ်ပြောင်း	yik-păht-pyowng:
— cock	မောင်း	mowng:
— stock	ရှိက်ပတ် မိပ်	yik-păht-ayn
sentry	အစောင့်	ah-tsowng
soldiers	စစ်သည်။ တပ်သား	tsit-thee, tăht-thăh:
— (European)	ဂေါ်ရာ	găw-yăh
sword	ခားထွယ်	dăh-lweh

English.	Burmese.	Pronunciation.
shovel	တူးရွင်းပြား	too-yōōin-byāh
stockade	သစ်တပ်	thit-tāht
town wall	မြို့ရိုး	myōh-yōh
trigger	လက်သွပ်	let-hlohk
war	စစ်။ စစ်တိုက်ခြင်း	tsit, tsit-tik-chin

Religion. အယူတာဝါ။

ascetic	မိုးသူတော်	hpōh-thoo-dāw
begging-bowl	သပိတ်	thāhbayt
bell (large)	ခေါင်းလောင်း	hkowng-lowng
— (small)	ဆည်းလည်း	see-lee
books	စာအုပ်	tsāh-ohk
— sacred (Bible)	ကျမ်း။ ဝိနုကတ်	kyāhn, pēdāhkāht
Buddha	ဘုရားသွင်။ ဗုဒ္ဓ	hpāh-yāh thāh-hken, bohk-dāh
Buddhist religion	ဗုဒ္ဓတာဝါ	bohkdāh-bāhtāh
cemetery	သင်းချိုင့်	thin-jin
Christian	ခရစ်ယာန်	hkāh-yit-yāhn
Christianity	ခရစ်တာဝါ	hkāh-yit-bāhtāh
church (Buddhist)	သင်္ဃာ	thinghāh
— (other bodies)	အသင်းတော်	āh-thin-dāw [yāht
— (building)	သုဓမ္မာဇရပ်	thōōd āh m m āh-z āh
clergyman	ဆရာ။ ဓမ္မာဆရာ	sāh-yāh, dāh m m āh-
coffin	တလှာ	tāh-lāh [sāh-yāh
congregation	ပရိသတ်	pāh-yayk-thāht
convent (for nuns)	မယ်သူတော်ကျောင်း	meh-thoo-dāw-jowng
corpse	အလောင်း	āh-lowng
Creator, the	ဇန်ဆင်းတော်မူသော	hpāhn-zin-dāw-moo-
	ဘုရားသွင်	thaw-hpāh-yāh-thāh-hken

English.	Burmese.	Pronunciation.
cross	ထက်ဝါးကပ်တိုင်	let-wāh:-gāht-tīng
fast, to	အစာရှောင်သည်	āh-tsāh shōwng-thēē
fast-day	ဥပုသ်နေ့	ōōbo/hk-nay
festival	ပွဲနေ့	pweh-nay
funeral	မသေ	māh-thāh
— of monk	ဆုံးကြီးပြီ	hpōhn:-jee:-byāhn
funeral rite, to per-	သင်ပြုတ်သည်	thin-jōh-thēē
ghosts [form]	တစ္ဆေ	tāh-say
God	ဘုရားသွင်	hpāh-yāh:-thāh-hken
heaven	မိုးလ်း။ ကောင်းကင်	mōh:, kōwng:-gin
hell	ငရဲ	gnāh-yeh
hermit	ခုဆွေ	yāh-thay
image	ရုပ်တု	yo/hk-tōō
monastery	ကျောင်း	kyowng:-
— precincts	ကျောင်းတိုက်	kyowng:-dik
monk	ရဟန်း။ ဘုန်းကြီး	yāh-hāhn:, hpōhn:-jee:
monk's dress	သင်္ကန်း	thingāhn:
nun	မယ်သူတော်	meh-thoo-dāw
pagoda	စေတီ။ ဘုရား	zay-dee, hpāh-yāh:
pray	ဆုထောင်းသည်	sōō-downg:-thēē
probationer	မောင်ရှင်။ သာမဏေ	mōwng-yin, thāhmāh-
preach, to	ထရားတောင်း	tāh-yāh: haw-thēē [nay
religion	သာသနာတော်	thāh-thāh-nāh-dāw
rest-house	အရပ်	: āh-yāht
scholar [ings]	တပည့်	tāh-beh
supernatural ¹ be-	နတ်။ ဒေဝ	nāht, daywāh

¹ The 'nāht' is a supernatural being answering to the fairy or kelpie. *Dewāh* is the Pali name connected with Lat. *deus*. They are supposed to be everywhere and have to be appeased by small sacrifices. The *nāgāh:* lives in the water and underground and corresponds to the *drak* or dragon.

English.	Burmese.	Pronunciation.
supernatural ser- umbrella [pents	နဂါး ထီး	nāhgāh: htee:
water-tank	ရေတန်	yay-gāhn
weathercock	ငှက်မနား	hgnet-māh-nāh:

Society and Government. အစိုးရမင်းနှင့်အရာရှိတို့

circle (division of a district)	တိုက်	tik
—, head man of citizen	တိုက်သူကြီး မြို့သား	tik thāh-jee: myoh-thāh: [jee:
commissioner	ဝန်ရှင်ထောင်မင်းကြီး	wōön-shin-dāw min:-
assistant do.	ဝန်ထောက်ထောင်မင်း	wōön-dowk-dāw-min:
deputy do.	အစုရုံးပိုင်မင်း	āh-yay:-bing-min:
forest officer	သစ်ထောဝန်ထောက်	thit-taw wōön-dowk
judge	တရားမသူကြီး	tāh-yāh-māh thah-jee:
king	ရှင်တုရင်	shin-bāh-yin
kingdom	နိုင်ငံ	ning-gnāhn
landowner	မြေရှင်	myay-shin
lessee of fishery	အင်းသူကြီး	in: thāh-jee:
magistrate	ရာဇဝတ်မင်း	yāhzāhwōöt-min:
— (of town)	မြို့ဝန်	myoh wōön
minister of state	အတွင်းဝန်	āh-twin: wōön
peasant	ကျေးတောသား	kyay:-daw-thāh:
people	ပြည်သူပြည်သား	pyee-thoo pyee-thāh:
prince, princess	မင်းသား။ မင်းသမီး	min:-thāh:, min:-thāh
province, division	နယ်။ ခရိုင်	neh, hka-h-yīng [mee:
queen (own right)	တုရင်မ	bāh-yin-māh
— (of king)	မိဖုရား	mée-bāh-yāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
revenue	အခွန်	ăh-hkōön [jee:
secretary	စာရေး။ စာရေးကြီး	tsăh-yay:, tsăh-yay:-
secretary (chief)	အတွင်းဝန်ထောက်	ăh-twin: wōön-dowk
timber-forest-con- tractor [trate	သစ်ခေါင်း	thit-gowng:
township magis-	မြို့အုပ်	myōh-ohk
village constable	ရွာခေါင်း	yōōăh-gowng:
— elder	ရွာထူကြီး	yōōăh-loo-jee:
villager	ရွာသား။ (f.) ရွာသူ	yōōăh-thăh:, (f.) yōōăh- thoo

Government Departments. အစိုးရရေးဌာန။

Accounts	ငွေထိုက်ရေးဌာန	Gnway-dik-yay: htăh-năh
Cadastral Survey	လယ်ရာရေးဌာန	Leh-yăh yay: htăhnăh
Civil	တရားမရေးဌာန	Tăhyăh-măh yay: htăhnăh
Customs	အကောက်ရေးဌာန	Ăh-kowk yay: htăhnăh
Education	ပညာရေးဌာန	Peenyăh yay: htăhnăh:
Foreign	နိုင်ငံခြားရေးဌာန	Ning-gnăhn-chăh: yay: htăhnăh
Forest	သစ်ထောရေးဌာန	Thit-taw yay: htăhnăh
General	အရပ်ရပ်ရေးဌာန	Ăh-yăht-yăht yay: htăhnăh [năh
Home	နိုင်ငံရေးဌာန	Ning-gnăhn yay: htăh-
Jail	အကျဉ်းရေးဌာန	Ăh-kyin: yay: htăhnăh
Judicial	တရားရာဇဝတ်ရေးဌာန	Tăhyăh: yăhzăh-wōöt yay: htăhnăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Legislative	ဥပဒေပြုဌာန	Ōpāhday-pyöō htāh-
Military	စစ်ရေးဌာန	Tsit yay: htāhnāh [nah
Police	ရာဇဝတ်ရေးဌာန	Yāh zā h - wōōt yay: htāhnāh
Postal	စာတိုက်ရေးဌာန	Tsāh-dik yay: htāhnāh
Public-Works	နိုင်ငံတွက်လုပ်ဆောင် ရေးဌာန	Ning-gnāhn-dwet-lohk- sowng yay: htāhnāh
Revenue	အခွန်ထောင် ရေးဌာန	Āh-hkōōn-dāw yay: htāhnāh
[ment		
Revenue Settle-	ကြေးတိုင်ဌာန	Kyay:-ding htāhnāh
Telegraph	ကြေးနန်းရေးဌာန	Kyay:-nāh n: yay:- htāh-nāh

Govt. Prosecutor	အစိုးရအမှုထိုက်ရှေ့ နေ	Āh-tsōh:-yah āh-hmōō- lik shay-nay [byāhn
do. Translator	အစိုးရစာထူး ခြံ	Āh-tsōh:-yah tsāh-dāw-
Supt. of Govern-	အစိုးရပုံနှိတ်ထိုက်	Āh-tsōh:-yāh pōhn-
ment Printing	အုပ်	hnayk-tik-ohk

ORIENTAL LANGUAGES.

The attention of the student is drawn to the fact that MARLBOROUGH'S very popular SELF-TAUGHT SERIES now includes the following manuals of the languages of the East, viz.—

HINDUSTANI		BURMESE	} SELF-TAUGHT
HINDUSTANI GRAMMAR		PERSIAN	
TAMIL		ARABIC (SYRIAN)	
TAMIL GRAMMAR	· SELF-TAUGHT.	EGYPTIAN (ARABIC)	
JAPANESE		TURKISH	
JAPANESE GRAMMAR)		

(The two books of each of the above languages are also bound in one volume.)

Others are in preparation.

The Series also includes RUSSIAN and most other European languages.

Catalogue free from—

E. MARLBOROUGH & CO., 51, OLD BAILEY, LONDON, E.C.

The Cardinal Numbers. ဂဏန်းများနှင့်ဆမည်။

(For Grammatical Notes, see p. 114.)

	Burmese character.	Burmese words.	Pronunciation.
1	၁	တစ်	tit (<i>or</i> tak in composition)
2	၂	နှစ်	hnit (<i>or</i> hnăh in composi-
3	၃	သုံး	thôhn: [tion)
4	၄	လေး	lay:
5	၅	ငါး	gnāh:
6	၆	ခြောက်	chowk
7	၇	ခုနှစ်	hköō-hnit
8	၈	ရှစ်	shit
9	၉	ကိုး	kôh:
10	၁၀	ဆယ်	tăh seh
11	၁၁	ဆယ်နှင့်တစ်	tăh seh hnin ¹ tit <i>or</i> seh-tit
12	၁၂	ဆယ်နှင့်နှစ်	tăh seh hnin hnit
13	၁၃	ဆယ်နှင့်သုံး	tăh seh hnin thôhn:
14	၁၄	ဆယ်နှင့်လေး	tăh seh hnin lay:
15	၁၅	ဆယ်နှင့်ငါး	tăh seh hnin gnāh:
16	၁၆	ဆယ်နှင့်ခြောက်	tăh seh hnin chowk
17	၁၇	ဆယ်နှင့်ခုနှစ်	tăh seh hnin khöō-hnit
18	၁၈	ဆယ်နှင့်ရှစ်	tăh seh hnin shit
19	၁၉	ဆယ်နှင့်ကိုး	tăh seh hnin kôh:
20	၂၀	နှစ်ဆယ်	hnit seh <i>or</i> hnăh seh
21	၂၁	နှစ်ဆယ်နှင့်တစ်	hnit seh hnin tit <i>or</i> hnăh
30	၃၀	သုံးဆယ်	thôhn: zeh [seh tit
40	၄၀	လေးဆယ်	lay: zeh
50	၅၀	ငါးဆယ်	gnāh: zeh

¹ The နှင့် hnin, *and*, may always be left out.

Burmese character.	Burmese words.	Pronunciation.
60	၆၀ ခြောက်ဆယ်	chowk seh
70	၇၀ ခုနစ်ဆယ်	hköŏ-hnit seh
80	၈၀ ဂှ်ဆယ်	shit seh
90	၉၀ ကိုးဆယ်	kôh: zeh
100	၁၀၀ တရာ	tāh yāh
101	၁၀၁ တရာနှင့်တစ်	tāh yāh hnin tit
110	၁၁၀ တရာတဆယ်	tāh yāh tah seh
200	၂၀၀ နှစ်ရာ	hnāh yāh
1,000	၁၀၀၀ တထောင်	tāh htowng:
10,000	၁၀၀၀၀ တသောင်း	tāh thowng:
1,000,000	၁၀၀၀၀၀၀ တသန်း	tāh thāhn

A. D. 1910, ၁၉၁၀, tāh htowng: koh: yāh tah seh.

*Numeral Auxiliaries.*¹

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အဦး	āh-oo:	That which is first or chief	For rational beings
အကောင်	ah-kowng	An animal	For brute beasts
အကြောင်း	ah-kyowng:	An extended line	For extended things, like roads
အကွင်း	ah-kwin:	A ring, circle	For rings, nooses, &c.
အခု	ah-hköŏ	(Uncertain)	For things which cannot be de- scribed
အချပ်	āh-chāht	A flat thing	For flat and thin things, like mats

Burmese.	Pronunciation.	Meaning.	Use.
အချောင်း	ăh-chowng:	A bar	For things long and straight, as needles
အခွန်း	ăh-hkōōn:	(Uncertain)	For words
အဝင်း	ăh-tsin:	From ဝင်း tsin:, to extend in a line	Things long and straight, as spears and boats
အစီး	ăh-tsee:	What is ridden on	As horses and carts
အစောင်	ăh-tswng	(Uncertain)	Writings, books
အဆူ	ăh-soo	(Uncertain)	For pagodas
အဆောင်	ăh-sowng	A building	For houses, roofs
အတန်	ăh-tăhn	An interval	Things occurring at intervals of space or time
အထည်	ăh-hteh	A piece of cloth	For clothing
အပင်	ăh-pin	A plant	For plants
အပါး	ăh-pāh:	Meaning is uncertain, but probably from ပါး pāh:, <i>to be separate</i>	For deities, ecclesiastics, and persons in power
အပြား	ăh-pyāh:	Flat things	As boards
အဖက်	ăh-hpet	A side	For things usually in pairs, as hands
အလက်	ăh-let	A hand	Weapons, tools, or what is used in the hand
အဝိုင်း	ăh-lōhn:	What is round	Things round or
အသွယ်	ăh-thweh	What is slender	As rivers [cubical
ယောက်	yowk	An old root, meaning uncertain, but used in connection with men.	For ordinary men and women

Examples.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Three men	လူသုံးထောက်	Loo thóh/n: yowk
Five trees	သစ်ပင်ငါးပင်	Thit-pin gnāh: bin
Six dogs	ခွေးခြောက်ကောင်	H k w a y : c h o w k kowng
Four rupees	ဒင်္ဂါးလေးပြား	Dingāh lay: byāh.
Two objects of worship	ထုရားနှစ်ဆူ	Hpa/hyāh: hnit soo
One cart	လှည်းတစ်စီး	Hleh: tāk zee:
Four canoes	လှေလေးစင်း	Hlay lay: zin:
A table	စားပွဲတခု	Tsah-hweh tāk hkōō
Three monks	ရဟန်းသုံးပါး	Yāhah/n: thóh/n: bāh:
Two fingers	လက် ချောင်း နှစ် ချောင်း	Let-chowng: hna'h chowng:
A word	စကားတခုနီး	Tsahgāh: tāk hkōōn:

Ordinal Numerals. အစီအစဉ်ကိုပြသောသင်္ချာဂဏန်း

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

first	ပဌမ	pāh-hṭāk-māh
second	ဒုတိယ	dōō-tēē-yāh
third	တတိယ	tāk-tēē-yāh
fourth	စတုတ္ထ	tsah-dohk-hṭāk
fifth	ပဉ္စမ	pyin-tsah-māh
sixth	ဆဌမ	sah-hṭāk-māh
seventh	သတ္တမ	thah-t-tāk-māh
eighth	အဋ္ဌမ	ah-hṭāk-māh
ninth	နဝမ	nāh-wāh-māh
tenth	ဒသမ	dāh-thāk-māh

English.	Burmese.	Pronunciation.
eleventh	၆ကဒသမ	ay-ka ^h -dä ^h -thä ^h -mä ^h
twelfth	၇ါဒသမ	dwä ^h -dä ^h -thä ^h -mä ^h

The above are all Pali words, and are not used beyond twelve. Being polysyllables they ought not to be divided, but the hyphen is used to assist pronunciation.

Collective and Fractional Numbers.

ရအတွက်တွင်ပိုင်းချားရပုံသောစကားများ

all	အားလုံး။ ခပ်သိမ်း	ā ^h :-lō ^h n:, hkä ^h t-thayn:
couple, a	နှစ်ချ။ ထရံ။ ထရံ	hnä ^h -hkōō, tä ^h -yā ^h n,
double	နှစ်ဆ	hnä ^h -sā ^h [tä ^h -zō ^h n
dozen, a	ဆယ်နှစ်ချ	seh-lnä ^h -hkōō
fifth, a		gnä ^h :-bīng: tä ^h -bīng:
firstly	အပြီးဆုံး	a ^h -oo:-zō ^h n:
once	တခါ။ တချိန်။ တဖန်။	ta ^h -hkā ^h , tä ^h -jayn, tä ^h -
	တလီ	hpā ^h n, tä ^h -lee
one-half	ထဝက်	tä ^h -wet
exactly half	ထက်ဝက်	htet-wet
pair, a	အစုံ။ အရံ	ā ^h -tsohn, ā ^h -yā ^h n
part, portion	အပိုင်း	ā ^h -pīng:
quarter, fourth	တစိတ်	tā ^h -zayt
single [part]	တခုထည်း	tä ^h -gōō-dee: ¹
third, a	သုံးပိုင်းတပိုင်း	thō ^h n: bīng:tā ^h -bīng:
threefold	သုံးဆ	thō ^h n:-zā ^h

¹ Where ခု is not used above as the numerical affix, it will be necessary to use the proper affix given at pp. 79-81 instead

Also instead of ပိုင်း ping a *portion*, one may use ပုံ pōhn, *heap*, or စု tsōb, *collection*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
three-quarters	သုံးဝိတ်	thōhn:-zayt
three-sevenths	ခုနစ်ပုံသုံးပုံ	hkōō - hnāh - bohn - thōhn:-bohn
twice	နှစ်ခါ	hnāh-hkāh [hnāh-zōō
two-sixths	ခြောက်စုမှာနှစ်စု	chowk - tsōō - hmāh
whole, the	အထုပ်နဲ့ အထုံး	ah-kōhn, āh-lōhn:

Adjectives (*Intransitive Verb Roots*).¹ ဝိသေသနာ။

ထော *thaw* must be added to each if used in front of a noun.

(For Grammatical Notes, see p. 113.)

able (capable)	တတ်။ တတ်နိုင်။	tāht, tāht-hning, tāht-
	တတ်စွမ်း	tsoon:
awake	မှိုးနေ။ မှိုး	nōh:-nay, nōh:
bad (wicked)	ဆိုး	soh:
— (unsound)	မကောင်း	māh kowng:
base	ယုတ်	yo/hk
beautiful, hand-	လှ	hlāh
beloved [some	ချစ်	chit
big	ကြီး	kyee:
bitter	ခါး	hkāh:
blind	တန်း	kāhn:

¹ Adjectives are often used in pairs to prevent mistake. Thus,—

နက် net means *deep*, *not shallow*; it also means *to be dark*.

နက်နဲ net-neh means *intellectually deep*, *profound*.

လှ hlāh, *handsome* and also *very*. So to prevent mistake we **may** say
လှလှ hlāhhlāh, *handsome*. ဝ ပါး pāh by itself means *shiny*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
blunt	တုံး	tòhn:
bold, brave	ရဲ။ ရဲရင့်	yeh, yeh-yin
bright	ပြောင်	pyowng
broad, wide	ကျယ်	kyeh
careful	သတိပြုတတ်	thăh/děe pyö-ö-dăht
careless	သတိတတ်	thăh/děe lit
cheap	အသိး	ăh-hpôh: cho
clean	စင်။ စင်ကြယ်။ သန့်	tsin, tsin-kyeh, thăh-n-
clear	ကြည်လင် [ရှင်း	kyee-lin [shin:
clever	လိမ္မာ	laymmăh
cold	ချမ်း	chăhn:
comfortable	သက်သာ	thet-thăh
cool	အေး	ay:
corpulent	ဝ။ ဖျိုး	wăh, hpyôh:
costly	အသိးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
crazy	ရူး။ ကွတ်။ စိတ်ရူး	yoo:, thööt, tsayt-yoo:
cruel	ရက်စက် [ဝါတ်	yet-tset [powk
damp	ထိုင်း	hting:
dark	မှောင်။ မိုက်။ ညို	hmowng, mîk, nyoh
deaf	နားပင်း။ နားလေး	năh: pin:, năh: lay:
dear (in price)	အသိးကြီး	ăh-hpôh: kyee:
deep (not shallow)	နက်	net
— (of purpose)	နက်နဲ	net-neh
different	ခြားနား။ ကွဲပြား။ ထူး	chăh:-năh:, kweh-
dim	မှိန်	hmôhn [byăh:, htoo:
dirty	ညစ်	nyit
dry	ဆွေ။ ခြောက်	thway, chowk
dull (of weather)	အုံ့	oh
dumb	အ	ăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
dusty	ပိုထူ။ ပိုထူ	hpoh ⁿ -htā ^h , hpoh ⁿ -
early	စော	tsaw [htoo
easy (to do)	လွယ်	lweh
empty	ထွတ်ထင်	lōōt-lā ^h t
even	ညီညာ	nyee-nyā ^h
false	မတုတ်။ မမှန်	mā ^h -ho ^h k, mā ^h -hmā ^h n
far	ဝေး	way:
few	နည်း။ ရှား	neh:, shā ^h :
fine (excellent)	ကောင်းမြတ်။ မြတ်	kowng:-myā ^h t, myā ^h t
— (in quality)	ချော။ ညက်	chaw, nyet
fit (for)	ထော်ထျော်	tāw-lyāw
flat	ပြား။ ပြန့်	pyā ^h :, pyā ^h h
foolish	မိုက်။ နှနဲး	mīk, hnā ^h n:
fortunate	ကံကောင်း	kā ^h n-gowng:
free	ကင်းထွတ်	kin:-lōōt
fresh	လန်း။ သစ်	lā ^h n:, thit
full	ပြည့်စုံ	pyē-g-zoh ⁿ
gay	ရွှင်လန်း။ ဝမ်းမြောက်	shwin-lā ^h n:, woon:
general, usual	ဖြစ်လေ့	hpyit-lay [myowk
gentle	နူးညံ့	noo:-nyā ^h h
glad	ရွှင်လန်း	shwin-lā ^h n:
good	ကောင်း	kowng:
grand	မြင့်မြတ်	myi ⁿ -myā ^h t
great	ကြီး။ (P.) မဟာ	kyee:, (P.) mā ^h hā ^h
happy	ချမ်းသာ	chā ^h n:-thā ^h
hard	မာ	mā ^h
— (difficult)	ခက်ခဲ	hket-hkeh
— (disposition)	ကြမ်းတမ်း	kyi ^h h:-dā ^h n:
heavy	ထေး	lay:

English.	Burmese.	Pronunciation.
high	မြင့်	myin
honest	ဖြောင့်မတ်။ ရှိသော	hpyowng-mäht, yôh:- poo [thäh:
hot	ပူ	
hungry	စွတ်သိတ်	mōöt-thayt
ill (unwell)	နာ။ ခဏ	nāh, mäh-māh
important	ဂရုပြုဖွယ်	gähyōō pyōō-bweh
just	ဖြောင့်မတ်	hpyowng-mäht
lame	ခြေမစွမ်း	chyay mäh tsoon:
large, vast	ကြီးကျယ်	kyee:-kyeh
last	နောက်ဆုံး	nowk-sôhn:
late	နောက်ကျ	nowk-kyäh
lazy	ပျင်း။ ပျင်းရိ	pyin:, pyin:-yěē
lean	မိန့်။ ကြို	payn, kyoh
light (not heavy)	ပေါ့	paṃ
light (not dark)	လင်း	lin:
like	တူ	too
little (small)	ငယ်။ ကလေး	gneh:, kählay:
long	ရှည်	shay
— (of time)	ကြာ	kyäh
loose	မကျပ်။ ချောင်	mäh kyäht, chowng
low (in place)	နိမ့်	nayn
— (in spirits)	ညှိုးငယ်	hnyoh:-gneh
many	များ	myäh:
mild	နူးညံ့။ သိမ်မွေ့	noo: - nyäh:, thayn -
muddy	နောက်	nowk [mway
natural	သဘာဝ။ နဂိုရ်	thähbähwäh, nāhgoh
near	နီး။ နား	nee:, nāh:
new	သစ်	thit
nice, tasty	ဆီဝံ့။ အရသာရှိ	sayn, äh-yäh-thäh shěē

English.	Burmese.	Pronunciation.
old ¹ (not new)	ထောင်း	howng:
open	ပွင့်	pwin
— (gaping)	တ	hah
patient	သည်းခံ	thee:-hka/n
pleasant	သာ။ သာယာ	thāh, thāh-yāh
poor (not rich)	ဆင်းရဲ	sin:-yeh
poor (in quality)	ညံ့	nyā/n
poor (to be pitied)	သနားထွယ်	thā/nnāh:-bweh
possible	ဖြစ်နိုင်	hpyit-níng
pretty	လှ။ ထင်တယ်	hlāh, tin-deh
private (secluded)	ဆိတ်ကွယ်	sayt-kweh
— (personal)	ကိုယ်နှင့်သာဆိုင်	koh-hnin thāh sing
probable	ဖြစ်လား။ ဖြစ် [ထောင်း	hpyit-lāhtta/n, hpyit- kowng:
proud	မိတ်ဖြင့်။ ထောင်မော်	tsayt-myin, htāw-māw
pure, clean	စင်ကြယ်။ သန့်ရှင်း	tsin-kyeh, thā/n-shin:
quick, swift	လျင်။ ဖြန်	lyin, myā/n
quiet	ငြိမ်သက်	gnyayn-thet
— (scarce)	ရှားပါး	shāh:-bāh:
raw	မိန်း	tsayn:
rich	ကြွယ်ဝ	kyōō-eh-wāh
right, true	မှန်။ ဖုတ်	hma/n, ho/hk
ripe	မှည့်	hme/n
rough	ကြမ်း	kyā/n:
round	ထုံး	lō/n:
rude	ရှိုင်း။ ရိုင်းငြ	ying, ying:-byāh
sad	မိတ်ပူ။ ဝမ်းနည်း	tsayt-poo, wōōn: neh:

¹ Old (in age) ဒါ့၊ အသက်ကြီး. ထောင်း is used only for inanimate things, except in the sense of *former*, like French *ancien*.

English.	Burmese.	Pronunciation.
safe, secure	ယုံချို	loh-n-choh-n
sharp	ထက်	htet
— (of sound)	စူး	tsoo:
short	တို	toh
— (of time)	မကြာ	mäh kyäh
short (in stature)	ပု	pöö
silent	တိတ်ဆိတ်	tayt-sayt
slow	နှေး။ ဖြည်းဖြည်း	hnay:, hpyay:-huyin:
small	ငယ်။ သေး	gnch, thay:
smooth	ချော။ ဖြေ့ဖြစ်	chaw. pyay-byit
soft	ပျော့။ နူးညံ့	pyaw, noo:-nyäh-n
sour	ချဉ်	chin
square	ဝတုရန်းဖြစ်	tsahdooyäh-n: hpyit
straight	ဖြောင့်	hpyowng
strange (curious)	ထူးဆန်း	htoo:-zäh-n:
strong	စွမ်းမာ။ အားကြီး	tsöön:-mäh, äh:-kyee:
stupid, dull	ညာဏ်ထုံ။ ထိုင်းမှိုင်း	nyäh-n - htö/n, hting:-
sufficient	လောက်	lowk [hmíng:
sweet	ချို	choh
— smelling	မွှေး	hmway:
tall	အရပ် ဖြင့်	äh-yäh-t-myin
thick (stout)	ထူထဲ	toh-k
—, dense	ပျစ်	pyit
thin	ဝါး။ မပျစ်	päh:, mäh pyit
thirsty	ရေငတ်	yay-gnäh-t
tough	ပျဉ်း။ မိုင်းခံ	pyin:, hking-gäh-n
ugly	အချစ်ဆိုး။ မသွေ	äh-yah-k sôh:, mäh hläh
useful	အသုံးဝင်။ အကျိုးရှိ	äh-thóh-n: win, äh-kyôh:
usual	ဖြစ်လေ့ရှိ	hpyit-lay shée [shée

English.	Burmese.	Pronunciation.
valuable	အတိုးတိုက်။ အတိုး ထန်	ah-hpōh: htik, āh- hpōh: ta hn
various	ထူးခြား။ အထူးထူး	htoo:jāh:, ah-htoo:doo:
warm	နွေး။ အိုက်	nway:, ik
weak	အားနည်း။ ချွဲနဲ့။ ပေါ့	āh:neh:, cheh-neh, paw
wet	စို။ စိုစွတ်	tsoh, tsoh-zōōt
willing	ဝိတ်ဝါ	tsayt-pāh
wise	ပညာရှိ	pyinyāh shēē
wrong	မမှန်	ma h hmā hn
— (erroneous)	မှားယွှဲ	hmāh:-lweh
young	အသက်ငယ်	āh-thet gneh

Verbs. ကရိယာ။

(For Grammatical Notes, see p. 115.)

[Most of the Intransitive Verbs will be found with the adjectives. သည် /hū to be added to each.]

To accept (agree)	ဝန်ခံ	wōōn-hkā hn
„ — (receive)	ခံယူ	hkā hn-yoo
„ ache	ကိုက်	kik
„ acquire	ရ။ ရခို	yā h, yā h-mēē
„ add	ပေါင်း	powng:
„ admire	နှစ်သက်	hnit-thet
„ admonish	ဆုခွ	sō h m m ā h
„ adore (trust in)	ကိုးကွယ်	kō h:-gweh
„ advance	တိုးထက်	tō h:-tet
„ aid	ကူညီ	koo-nyee
„ answer, reply	ထုချေ။ ဖြန်ပြော	htōō-jyay, pyā hn-pyaw
„ applaud	ချီးမွမ်း	chee:-moon:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To appoint	ခန့်ထား	hká/hŋ-htāh:
„ approve	မိတ်တူ	tsayt-too
„ arise	ထ။ <i>intr.</i> ထဝေ။ <i>tr.</i>	htāh, htāh-zay
„ arrange	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ arrive	ရောက်။ ဆိုက်	yowk, sik
„ ascend	တက်	tet
„ ask	မေး	may:
„ — (demand)	ထောင်း	towng:
„ assemble	ဝုဝေ။ <i>tr.</i> or <i>intr.</i>	tsöŋ-way:
„ avoid	ရှောင်	showng
„ awaken	နှိုး။ နှိုးဆော်	hnôh:, huôh:-zāw
„ bathe	ချေ့ချိုး။ <i>intr.</i>	yay chôh:
„ be	ဖြစ်။ ရှိ	hpyit, shee
„ beat	ရိုက်။ ပုတ်။ နှက်	yik, pohk, hnet
„ begin	အစပြု	ah-tsah pyöŋ
„ believe	ယုံ [တွေ့။ <i>intr.</i>	yohn
„ bend	ညွတ်။ <i>tr.</i> ညွတ်။	hnyöŋ, nyöŋ, kway
„ bind	ချည်။ ချည်နှောင်	chöŋ, chée-hnong
„ bite	ကိုက်	kik
„ blame	အပြစ်ထင်	āh-pyit tin
„ blow	မှုတ်	hmo/hk
„ — (as wind)	ထိုက်	tik
„ boast	ဝါကြွား	wāh-kyöŋh:
„ boil	ပြုတ်။ ချက်	pyöŋk, chet
„ borrow	ချေးငါး [ပွဲ။ <i>tr.</i>	chee-hgnāh: [hpeh
„ break	ကျိုး။ <i>intr.</i> ခွဲ။ ဖြို။	kyôh:, hkweh, hpyoh,
„ bring	ယူထား။ ယူခဲ့။ ဆောင်	yoo-lāh, yoo-geh,
„ build	ဆောက် [ယူ။ <i>tr.</i>	sowk [sowng-yoo
„ burn	မီးထောင်။ <i>intr.</i>	mee: lowng

English.	Burmese.	Pronunciation.
To burn (set fire to)	မီးရှို့	mee: shoʔ
„ bury	မြေမြှုပ်	myay-hmyoʔk
„ button	အင်္ကျီသီးထပ်	in:jee-thee: taʔt
„ buy	ဝယ်	weh
„ call	ခေါ်	hkāw
„ carry	ဆောင်။ ထမ်း	sowng, htāʔn:
„ — (on head)	ရှက်	yōʔet [mee
„ catch	ဖမ်းဆီး။ ဖမ်းမိ	hpaʔn:-zee:, hpaʔn:-
„ change	ပြောင်း။ <i>intr.</i> ထဲ။	pyowng:, leh, leh-hleh
„ climb	တက် [ထဲတွယ်။ <i>tr.</i>	tet
„ consent	သဘောတူ	thāʔbaw too
„ cook	ချက်	chet
„ cough	ခြောင်းဆိုး	chowng: sōʔh:
„ cover	အုပ်။ ဖုံး	oʔk, hpōʔn:
„ dance	က	kāʔ
„ decide	ဆုံးဖြတ်	sōʔn:-hpyāʔt
„ deny	ငြင်းပယ်	gnyin:-peh
„ depart, go away	ထွက်သွား	htwet-thwāʔh:
„ descend	ဆင်း။ သက်	sin:, thet
„ desire, wish for	လို။ လိုချင်	loh, loh-jin
„ do, make	ပြု။ ထုတ်	pyōʔ, lohʔk
„ draw, pull	ဆွဲငင်	sweh-gnin
„ dream	အိပ်မက်	ayn-met
„ drink	သောက်	thowk
„ dress	အဝတ်ဝတ်	āʔ-wōʔt wōʔt
„ dwell, live	နေ	nay
„ eat	စား	tsāʔh:
„ endeavour	ကြိုးစား	kyōʔh:-zāʔh:
„ escape	ထွက်	lōʔt

English	Burmese.	Pronunciation.
To expel	နှင်ထုတ်	linin-hto/hk
„ extract	နှုတ်	hnohk
„ fall	ကျ။ ထဲ	kyäh, leh
„ feel (by touch)	စမ်း	tsäh/n:
„ find, feel	တွေ့	tway
„ finish	အစသတ်။ ပြီးစေ	äh-tsä/ thäh, pyees-
„ follow	လိုက်	lik [zay
„ forbid	မြစ်ထား	myit-täh:
„ forget	မေ့လျော့	may-lyaw
„ frighten	မြောက်ထွန်	chowk-hlä/hn
„ get	ရ။ ရမိ	yäh, yäh-mëö
„ give	ပေး။ အပ်	pay:, äht
„ go	သွား	thwäh:
„ go in	ဝင်	win
„ go out	ထွက်	htwet
„ govern	အုပ်စိုး	ohk-tsoh:
„ grow	ထိုး။ ပွား	tôh:, pwäh:
„ hang	ဆွဲထား	sweh-htäh:
„ hate	မုန်း	môhn:
„ hear	ကြား	kyäh:
„ help	မစ	mäh-zäh
„ hide	ရှောင်ထား	hwet-htäh:
„ — (one's-self)	ပုန်းနေ	pôhn:-nay
„ hire	ငှါး	hgnäh:
„ hold	ကိုင်	king
„ hope for	မျှော်လင့်	hmyāw-liṅ
„ intend	ကြံ	kyäh/n
„ join, /r.	ဆက်	set
„ joke	ကျီစား	kee-zäh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To jump	ခုန်။ ခုန်ထွား	hko/n, hko/n-hlwāh:
„ keep	ယူထား	yoo-htāh:
„ kill	သတ်	thā/ht
„ kindle (fire)	မီးညှိ	mee: hnyěě
„ know	ထိ	thěě
„ laugh	ရယ်	yeh
„ learn	သင်	thin
„ lend (<i>or</i> borrow)	ချေး	chee:
„ let (permit)	အခွင့်ပေး	ăh-hkwīn pay:
let (<i>or</i> hire)	ငှါး	hgnāh:
let go	ထွတ်	hlōöt
lie down	အိပ်။ တိုးထိုးနေ	ayk, tō/n:-lō/n: nay
lift	ချီ။ ဓ	chee, mǎ/h
light	ထွန်း	htoon:
listen	နာ	nāh
live (be alive)	အသက်ရှင်	ăh-thet shin
lock	ထော့ခတ်	thaw hkā/ht
look for	ကြည့်ရှာ	kyee-shāh
loosen	ထွေ့	shaw
lose	အပျောက်ခံ။ ရှုံး	ăh - pyowk hkǎ/hn,
love	ချစ်	chit [shō/hn:
mark	မှတ်။ မှတ်ထား	hmǎ/ht, hmǎ/ht-htāh:
marry	ထိမ်းမြန်း။ ထပ် ထပ်	htāyn:-myā/hn, let- htā/ht
— (of a woman)	ဆောင်နှင်း။ ထပ်	sowng-hnin:, let-htā/ht
meet	တွေ့ကြုံ [ထပ်	tway-kyo/hn
measure	တိုင်းထွာ	tīng:-htwā/h
mix	ရောနှော	yaw-hnaw
move, <i>tr.</i>	ရွှေ့	shway

English.	Burmese.	Pronunciation.
To need, want	လို	loh
„ obey, listen	နာခံထောင်	nāh: htowng
„ offend	နာဝေ။ နှောင့်ရှက်	nāh-zay, hnowng-shet
„ open	ဖွင့်	hpwin
„ order, command	အမိန့်ပေး။ မှာထား	āh-mayn-pay:, hmāh-
„ own	ပိုင်	ping [htāh:
„ — (confess)	ပြောင့်	hpyowng
„ pack up	ထုပ်	hto/hk
„ pick up	ကောက်	kowk
„ place, put	ထား။ တင်	htāh:, tin
„ — (in)	သွင်း။ ထည့်	thwin:, hteh
„ play	ကစား	kāh-zāh:
„ plough	တွန်	htōñ
„ pluck, pick	ဆွတ်	sōt
„ pour out	သွန်း။ ထောင်း။ ဖွဲ	thoon:, lowng:, hgneh
„ praise	ချီးမွမ်း	chee-moon:
„ prepare, repair	ပျင်ဆင်	pyin-zin
„ press	နှိတ်။ ဖိ	hnayk, hpöë
„ push	တွန်း။ ထိုး	toon:, htōh:
„ quench	သတ်ဖြေ	thāht-hpyay
„ reach	မှီ	hmee
„ read	ဖတ်	hpāht
„ reap	ရိတ်	yayk
„ receive	ထက်ခံ။ ခံယူ	let-hkāhn, hkāhn-yoo
„ reckon, count	ချေတွက်	yay-twet
„ refuse	ငြင်းဆန်	gnyin:-zāhn
„ regret	နှစ်မြော	hnāh-myaw
„ remain	နေ	nay
„ — (behind)	ကျန်ရစ်	kyāhn-yit

English.	Burmese.	Pronunciation.
To remember	မှတ်မိ။ သတိရ	hnaht-mee, thahtdée
„ repay (give	ငြန်ငြော	pyahn-pay: [yăh
„ rest [back]	နားနေ။ ရပ်နေ	nāh:-nay, yăht-nay
„ retreat [back]	ဆုတ်သွား	sohk-thwāh:
„ return, come	ငြန်လာ	pyahn-lāh
.. — (go back)	ပြန်သွား	pyahn-thwāh:
„ ride	စီး	tsee:
„ rob	ယူ	lōō-yoo
„ rub	ပွတ်။ ထိတ်	pōōt, tik
„ run	ပြေး	pyay:
„ save (deliver)	ကယ်တင်	keh-tin
.. say, tell, speak	ပြော။ ဆို	pyaw, soh
„ scatter	ထိုး။ ဖြန့်	kyeh:, hpyăhŋ
„ see	မြင်	myin
„ seek	ရှာ	shāh
„ sell	ရောင်း	yowng:
„ serve (as ser-	အမှုထမ်း	ăh-hmōō htāhn:
„ sever [vant]	ဖြတ်	hpyăht
„ sew, stitch	ချုပ်	chohk
„ shake	ထွပ်	hlohk
„ sharpen	ချွန်	chyōōn
„ shave	ဆံရိတ်	sāhn yayk
„ shine, intr.	အရောင်ထွက်	ăh-yowng htwet
„ show (point	ပြ။ ပြသ။ ညွှန်ပြ	pyăh, pyăh-thăh,
[out]		[hnyōōn-pyăh
„ sign (letter, &c.)	လက်မှတ်ထိုး	let-hmăht htôh:
„ sit down	ထိုင်	hting
„ slash	ခုတ်	hko/hk
„ sleep	အိပ်ပျော်	ayk-pyāw

English.	Burmese.	Pronunciation.
To smell, <i>tr.</i>	အနံ့ရ။ နှင်း	äh-nähn yäh, nähn:
„ —, <i>intr.</i>	အနံ့ထွက်	äh-nähñ-hwtet
„ sneeze	ချေ	chee
„ sow (seed)	ကြဲ	kyeh
„ spoil, <i>tr.</i>	ဖျက်ဆီး	hpyet-see:
„ spread	ခင်းကျင်း	hkin:-kyin:
„ sprinkle	ဖြန်း	hpyähñ:
„ squeeze	ညှပ်	hnyit
„ stand	ရပ်	yäht
„ steal	မိုး။ မိုးယူ	hkôh:, hkôh:-yoo
„ surround	ဝန်းရံ	woon:-yähñ
„ swallow	မျှို	myoh
„ swell	ရောင်	yowng
„ swim	ရေကူး	yay koo:
„ take	ယူ	yoo
„ — off	ချွတ်	chööt
„ teach	သင်ချ	thin-chäh
„ think	ထင်။ စိတ်ထင်။ မှတ်	htin, tsayt-htin, hmiäh
„ throw	ပြစ်	pit
„ — away	စွန့်ပြစ်	tsöñ-pit
„ touch	ထိ။ ထို	htëë, tōh
„ translate	ပြန်ဆို	pyähñ zoh
„ travel	ခရီးသွား	hkäh-yee:-thwäh:
„ tread	နင်း	nin:
„ understand	နားထည်	näh: leh
„ unpack	အထုပ်ဖြည့်	äh-htoñk hpyay
„ use	သုံးဆောင်	thōñ:-zowng
„ wail, cry	ငိုကျွေး။ ငို	gnoh-jway:, gnoh
„ wash	ဆေး	say:

English.	Burmese.	Pronunciation.
To wash clothes	ဆွတ်	shāw
„ — the face	မျက်နှာဆတ်	myet-hnāh thit
„ weigh, <i>tr.</i>	ချိန်	chayn
„ will, be willing	စိတ်ပါ။ သဘောတူ	tsayt-pāh, thāh baw-too
„ wipe	သုတ်	thohk
„ work	ထုပ်	lohk
„ wrap up	ထုပ်ရစ်။ ထုပ်	htohk-yit, htohk
„ write	ရေးသား	yay:-thāh:
„ yield, give way	အားလျော့	āh: shaw

Auxiliary or Modifying Verbs.

These verbs are chiefly used to modify the mode of the principal verb, and follow between it and the affix of tense.

able, possible, to be	နိုင် or နိုင်	hning or ning
a c c u s t o m e d,	ထတ်	taht
skilled, to be		
at leisure, to be	အား	āh:
attain, to	ရှိ	hmee
averse, loth, to be	ပျင်း	pyin:
cause, to	စေ	tsay
come to an end,	တုန်	kohn
continue [be spent	နေ	nay
cruel, unfeeling, to	ရတ် ¹	yet
dare, to [be	ဝံ့	wöŋ
deserving of, to be	ထိုက်	htik

¹ ရတ် yet, with a negative has the force of being ‘incapable of’, or ‘without the heart’ to do a thing, as မရှိရတ်ပူ့ máh yik-yet-hpoo:, (I) have not the heart to beat (him).

English.	Burmese.	Pronunciation.
desire, to	ချင်။ လို	chin, loh
difficult, to be	ခဲး	hkeh:
direct, to be	တည့်	teh
do again, to	ပြန်	pyăhn
easy, to be	လွယ်။ သာ	lweh, thāh
exceed, to	လွန်း	loon:
happen, to	မိ	měě
obtain (must)	ရ	yăh
practicable, to be	ပြစ်	hpyit
pretty, to be (very)	လှ	hlah
proper, good, to be	ကောင်း။ သင့်	kowng:, thin
revolve (remain)	ချစ်	yit
right, to be (ought)	အပ်	ăht
shun, to	ဝဲ။ တိ	hpeh, beh
sufficient, to be	လောက်	lowk
suitable, to be	လွယ်။ ရာ။ ထန်	hpweh, yăh, táhn
try, to [to	စမ်း	tsa/n:
turn back (repeat),	ထို	toh

Examples.

Burmese.	Pronunciation.	Principal Verb.	Auxiliary and Affix.	Pronunciation.	Force.
ကုန်	koʔn	သေ	ကုန်ပြီ	thay koʔn bye	<i>quite dead</i>
ကောင်း	kowng	ပြော	ကောင်းသည်	pyaw-gowng-thě	<i>proper to say</i>
ချင်	jin	ဝယ်	ချင်သည်	weh jin-thě	<i>desire to buy</i>
ဝမ်း	tsāʔn	ဖတ်	ဝမ်းပါ	hpāʔt tsāʔn-bah	<i>endeavour to read</i>
ထတ်	tāʔt	ဝင်	ထတ်သည်	win tāʔt-thě	<i>accustomed to enter</i>
ထန်	tāʔn	ပြု	ထန်သည်	pyōō dāʔn-thě	<i>fit to do</i>
ထိုက်	htik	သေ	ထိုက်သည်	thay dik-thě	<i>worthy of death</i>
နေ	nay	ထုတ်	နေသည်	loʔk nay-thě	<i>continue to do</i>
နိုင်	hning	သွား	နိုင်သည်	thwāʔk hning-thě	<i>able to go</i>
ပြန်	pyāʔn	လာ	ပြန်သည်	lāʔk byāʔn-thě	<i>again comes, return</i>
ရ	yāʔh	ပြု	ရမည်	pyōō yāʔh-mě	<i>must (got to) do</i>
ရာ	yāʔh	ခံရ	ရာသည်	hkāʔn-yāʔh yāʔh-thě	<i>should obtain</i>
လို	loʔh	ဝယ်	လိုသည်	weh loʔh-thě	<i>wish to buy</i>
လွယ်	lweh	မြင်	လွယ်သည်	myin lweh-thě	<i>easy to see</i>
လောက်	lowk	စား	လောက်သည်	tsāʔk lowk-thě	<i>sufficient to eat</i>
လွှဲ	hlāʔh	များ	လွှဲသည်	myāʔh hlāʔh-thě	<i>very many, to be</i>
ဝံ့	wōō	သွား	ဝံ့သည်	thwāʔk wōō-thě	<i>dare to go</i>
သင့်	thiŋ	ယူ	သင့်သည်	yoo thiŋ-thě	<i>fit (ought) to take</i>

Adverbs, Conjunctions, and Prepositions.

English.	Burmese.	Pronunciation.
about (nearly)	ခန့်။ လောက်	hkāhn, lowk
— (concerning)	သိုင်၍	sing yōōay
above (more than)	ကျော်။ ထက်။ အထွန်	kyāw, det, āh-lōōn
abundantly	ကြွယ်ဝစွာ	kyōōeh-wāhzōōāh
according to	နှင့်အညီ။ နှင့်အတူ။ အတိုင်	hniñ āh-nyee, hniñ āh- too, āh-ting
across	ကန့်လန့်။ ဂြောက်	kāhn-lāhn, showk
afresh	အသစ်	āh-thit
after	နောက်မှ	nowk-hmāh
afterwards	နောက်နောင်	nowk-nowng
again	တဖန်	tāh-hpāhn
against (in opposi- tion)	ဆန့်ကျင်ဘက်	sāhn-jin-bet
ago	အထက်က	āh-htet-kāh
all (of)	အားလုံး	āh-lōhn:
— at once, sud-	ချစ်ခန့်	yohkhkāhneh
almost	လှ	lōō
alone, solely	ကိုယ်တော်။ တခုတည်း	koh dee:, tāh-hkōō dee:
aloud	အသံကျယ်ထွ်	āh-thāhn kych-loh
already	အရင်တခါ	āh-yin tāh-hkāh
also, too	လည်း	lee: [dwin
although	သို့သော်။ သို့ရာတွင်	thoh-thāw, thoh-yāh
altogether, quite	အတူနဲ့	āh-kohn
always	အစဉ်မပြတ်။ အမြဲ	āh-tsin māk pyāht, āh-
and (nouns)	နှင့်	hniñ [myeh
— (verbs)	ရှေ့။ (၍)	yōōay
anywhere	တယ်အရပ်မဆို	beh āh-yāht māk soh
around, round	ပတ်လည်	pah-leh

English.	Burm	Pronunciation.
as	ကဲ့သို့	<i>geh-thōh</i>
as much, as many	—	<i>ee-hmyāh</i>
as soon as, imme-	ချက်ခြင်း	<i>chet-chin:</i>
at [diately	မှ။ နှိုက်။ (ဦး)	<i>hmāh, hnīk</i>
at first	အပြီးဆုံးမှာ	<i>āh-ooz-zōhnz-hmāh</i>
at last	နောက်ဆုံးမှာ	<i>nowk-sōhnz-hmāh</i>
at the most	အများဆုံးမှာ	<i>āh-myāh-zōhnz-hmāh</i>
at once	တစ်ခါတည်း	<i>tāh-hkāh-dee: (or tāh-gāh-deh:)</i>
at present	ယခုမှာ	<i>yāh-hkōō-hmāh</i>
because	ကြောင့်။ သေ့ကြောင့်	<i>jowng, thaw jowng</i>
before (time)	အရင်က	<i>āh-yin-gāh</i>
— (place)	အရှေ့မှာ။ ထံ	<i>āh-shay-hmāh, htāhn</i>
behind [neath	နောက်မှာ	<i>nowk-hmāh</i>
below, under, be-	အောက်မှာ	<i>owk-hmāh</i>
besides	၎င်းပြင်	<i>lāh-gowng-pyin</i>
better	သာ၍	<i>thāh-yōōay</i>
between	စပ်ကြားမှာ	<i>tsāht-kyāh-hmāh</i>
—, among(st)	အတွင်းမှာ	<i>āh-twin-hmāh</i>
beyond	၎	<i>āh-lōōn-hmāh</i>
but	သို့ရာတွင်	<i>thōh-yāh-dwin</i>
by means of	အားဖြင့်။ ဖြင့်	<i>āh-hpyin, hpyin</i>
by the side of	အနာမှာ။ ထဝက်မှာ	<i>āh-nāh-hmāh, tāh-bet-</i>
by turns	တစ်ခုတစ်ရာ	<i>tāh hleh-jāh [hmāh</i>
certainly	ကေအမှန်	<i>aykāhn āh-hmāhn</i>
close to	ကပ်၍	<i>kāht-yōōay [jowng</i>
consequently	ထိုအကြောင်းကြောင့်	<i>hto h āh-kyowng:-</i>
daily	နေ့စဉ်။ နေ့တိုင်း	<i>nay-zin, nay-ding</i>
doubtless	မှီထွက်	<i>dwēē-hāh māh shēē</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
down (direction)	အောက်သို့	owk-thogh
— (position)	အောက်မှာ	owk-hmāh
during	စဉ်တွင်	tsin-dwin
early, betimes	စောစော	tsaw-zaw
either . . . or ¹	လည်းကောင်း—လည်းကောင်း။ ၎င်း—၎င်း	lāh-gowng:—lāh-gowng:
elsewhere	အခြားသို့	āh-chāh:thōh
enough (of)	လောက်အောင်	lowk-owng
even if	ပင်မျှင်	bin-hlyin
everywhere	အရပ်တိုင်း	āh-yāht-ding:
exactly	သေချာစွာ	thay-jāh-zōōāh
exceedingly	သာထွန်စွာ	thāh-lōōn-zōōāh
except, <i>prep.</i>	ထား၍	htāh:-yōōyay
far, distant	ဝေးစွာ	way:-zōōāh
for, <i>conj.</i>	အကြောင်းမှာ	āh-kyowng:-hmāh
—, <i>prep.</i>	အဖို့။ သို့	āh-hpōh, bōh
formerly	အရင်က	āh-yin-gāh
forward	ရှေ့သို့	shay thōh
from	က။ မှ [အဝင်]	gāh, hmāh [tsin
fully	တိုက်ရိုက်။ အတို	tik-yik, āh-kōhn āh-
hardly	မရှိတဖို့	māh-hmec-dāh-hmee
heedlessly, inad-	အမှတ်တမဲ့	āh-hmāht tak-mēh
here [vertently]	သည်မှာ	dee-hmāh
herewith	သည်နှင့်တကွ	thee-hnig tak-gwāh
hitherto	ထုရတိုင်အောင်	yāh-hkōō ting-owng
how, like	သည်ကဲ့သို့	thee geh-thōh

¹ NOTE. — လည်းကောင်း — လည်းကောင်း commonly written ၎င်း — ၎င်း is used for 'either — or' and 'both — and'. ၎င်း by itself is used for 'the aforesaid' or 'ditto'. နှိုက် hník is usually written နှိ and ခြေ yōōgy နှိ.

English.	Burmese.	Pronunciation.
how much ?	ဘယ်လောက်	beh-lowk
however	သို့သော်လည်း	thūh-thāw-lee:
if	လျှင်	hlyin
in	တွင်။ ခွဲ	dwin, hn̄ik
in front, before	အရှေ့က	ah-shay-grāh
in future	နောင်ကာသ	nowng-kāhlāh
in order to	ငါ။ ရအောင်	hgnāh, yah-owng
in the midst of	အလယ်၌	āh-leh-huik
indeed	အကယ်၍	āh-keh-yōōay
inside	အတွင်းတွင်။ ထဲမှာ	āh-twin:-dwin, deh-
instead of	အစား	āh-tsāh: [hmāh
into	ထဲသို့	deh-thoh
just as	သကဲ့သို့	thāh-geh-thoh
just now	ယခင်	yāh-hkin
lately	တနောက်	tāh-nay-grāh
less	သာ၍ငယ်	thāh-yōōay gneh
likewise	ထိုနည်းတူ	hto-h-nee:-doo
little by little	စိုးစဉ်း	zōh:-zin:
long ago	လွန်လေပြီးသောအခါ	lōōn-lay-bye:-thaw
merely	သက်သက်	thet-thet [āh-hkāh
more	သာ၍	thāh-yōōay
moreover	၎င်းပြင်	lē:-gowng:-pyin
much	များစွာ	myāh:-zōōāh
mutually	အချင်းချင်း	āh-chin:-jīn:
near	အနီးသို့	ah-nee:-tloh
never	တခါမျှမ	tāh-hkāh-hmyah-māh
nevertheless, not- withstanding	မဟုတ်သော်လည်း	māh-hohk thāw-lee:
next to	အနီးသို့	āh-nee-zōhn:

English.	Burmese.	Pronunciation.
not	မ	māh
not at all	အထွင်းမဟုတ်	āh-hlyin: māh-hohk
not yet	မဟုတ်သေး	māh hohk thay:
now	ယခု	yāh-hkōō
nowadays	ယခု အခါ	yāh-hkōō āh-hkāh
nowhere	ဘယ်မှာမဟုတ်	beh-hmāh māh-hohk
of	၏	ēē (abbreviated form of ဧည့် which is never ah-pāw-gāh [used])
off	အပေါ်က	ah-kyayn:-jayn:
often	အကြိမ်ကြိမ်	āh-pāw-hmāh
on, upon	အပေါ်မှာ	jyowng
on account of	ကြောင့်	let-weh-bet
on the left	လက်ဝဲဘက်	let-yāh-bet
on the right	လက်ယာဘက်	tāh-gāh-deh:, tāh-lee
once	တစ်ကြိမ်။ တစ်	thāh
only	သာ	myet-hnāh-chin:-zing
opposite	မျက်နှာချင်းဆိုင်	thgh-māh-hohk
or, otherwise	သို့မဟုတ်	āh-pyin-hmāh
outside, out of	အပြင်မှာ	āh-htet-hmāh
over (above)	အထက်မှာ	hpyit-kowng: hpyit
possibly	ဖြစ်ကောင်းဖြစ်မည်	yāh-hkōō-bin [mēē
presently	ယခုပင်	hohk-kowng: hohk-
probably	ဟုတ်ကောင်းဟုတ်	htāh-min [mēē
purposely	ထမင် [မည်	āh-lyin, myāhn-myāhn
quickly	အသွင်း။ ဖြန်ဖြန်	thāh-yōūyāh-loh shēē-
rather, preferably	သာ၍အထိုရှိသင့်နှင့်	thēē-hnin
—, somewhat	ခတ်။ ထော်ထော်	hkāht, tāw-dāw
repeatedly	အဖန်တထဲထဲ	āh-hpahn-tāh-leh-leh

English.	Burmese.	Pronunciation.
save, excepting	ထား၍	htāh:-yōōay
since, <i>prep.</i>	နောက်	nowk
—, <i>conj.</i>	သို့ဖြစ်၍	thōh-hpyit-yōōay
so, thus	ထိုသို့	htoh-thōh
so much	ဤမျှ။ ထိုမျှ	ee-hmyāh, htoh-hmyāh
some	တစုံတခုသော	tāh-zohn-tāh-hkōō-thaw
somehow	တစုံတခုသောနည်း [အားဖြင့်]	tāh-zohn-tāh-hkōō-thaw [nee:-āh:-hpyin]
sometimes	တခါတလေ	tāh-hkāh tak-lay
soon	များမကြာ	myāh: māh-kyāh [meh]
straightway	ချက်ချင်း။ အခြားမဲ့	chet-chin:, āh-chāh:
suddenly	ချစ်ခန့်	yohk-hkāh-neh
sufficiently	လောက်အောင်	lowk-owng
that, <i>conj.</i>	အောင်	owng
then	ထိုအခါ၌	htoh āh-hkāh-hnik
thence	ထိုက	hoh-gāh
thenceforth	ထိုမှစ၍	htoh-hmāh tsāh-yōōay
there	ထိုမှာ	ho'-hmāh
therefore	ထိုကြောင့်	htoh-jowng
throughout	တရှောက်လုံး	tāh-showk-lōhn:
— (by means of)	အားဖြင့်	āh:-hpyin
till, until	တိုင်အောင်	tāng-owng
to	သို့။ ကို။ အား	thōh, koh, āh:
together with	နှင့်အတူ	huin-āh-too
too, also	လည်း	lee:
too much	လွန်း	loon:
towards	သို့။ ဆီသို့	thōh, see-thōh
under	အောက်မှာ	owk-hmāh
unexpectedly	အမှတ်မထင်	āh-hmāht māh-htin

English.	Burmese.	Pronunciation.
unless	မ — ထွင်	māh (<i>verb</i>) hlyin
up, upwards	အပေါ်သို့။ အထက်သို့	āh-pāw-thōh, āh-htet-
— (of river)	ညာသို့	nyāh-thōh [thōh
weekly	ခုနှစ်ရက်ထကြိမ်	hkōō-hnāh-yet tāh-jayn:
well	ကောင်းကောင်း	kowng:-gowng:
when ?	ဘယ်သောအခါလဲ	beh-thaw-āh - hkāh leh (or beh-doh-gāh leh)
whence ?	ဘယ်ကလဲ။ ဘယ်ဆီ ကလဲ	beh-gāh leh, beh-zee- gāh leh
where ?	ဘယ်မှာလဲ။ ဘယ်ဆီ မှာလဲ	beh-hmāh leh, beh- zee-hmāh leh
[ceded by a verb] ¹		
wherever (<i>pre-</i>	လေရာရာ	lay-yāh-yāh
whereupon	ထိုသို့ဖြစ်၍	htōh-thōh-hpyit-yōōyay
whether, if	ဖြစ်စေ	hpyit-tsay [kāhlāh
while, whilst	တုန်းခါ။ ရှိစဉ်ကာလ	dōhn:-gāh, shēē-zin-
why ?	ဘုံ့ ယ်ကြောင့်လဲ။ ဘာပြုလို့လဲ	beh-hneh-jowng leh, bāh-pyōō-lōh leh
willingly	သဘောတူစွာ	thāh-baw-too-zōōāh
wisely	ထိမ္မာစွာ	laymmāh-zōōāh
with	နှင့်။ နှင့်တကွ	hniṅ, hniṅ-tāh-gwāh
— (by means of)	နှင့်။ ဖြင့်	hniṅ, hpyiṅ
without (absent)	မရှိဘဲ။ မပါဘဲ	māh-shēē-beh, māh- pāh-beh (<i>any other verb can be substi- tuted for shēē or pāh</i>)
— (outside)	ပြင်မှာ။ ဝမှာ	pyin-hmāh, pāh-hmāh
yearly	နှစ်စဉ်	hnit-tsin
yet (<i>conj.</i>)	သို့သော်လည်း	thōh-thāw-lee:
—, <i>adv.</i>)	သေး	thay: (<i>follows the verb</i>)

¹ A., သွားလေရာရာ thwāh:-lay-yāh-yāh, *wherever (he) goes.*

OUTLINES OF BURMESE GRAMMAR.

THE NOUN.

Gender.

All nouns in Burmese are without gender unless they have the affix denoting male or female attached.

The feminine affix is always *maḥ*.

The masculine affix varies.

ခွေး *hkway, dog*; ခွေးမ *hkway:maḥ, dog (female)*; ခွေးတီး *hkway:dee, dog (male)*.

ကြက် *kyet, fowl*; ကြက်မ *kyetmaḥ, hen*; ကြက်စ *kyet hpāḥ, cock*.

For human beings there are a few differences ; thus,

လူ *loo, man*; လောတျာံး *yowkyāḥ, a man* (as distinguished from woman); မိမ္မ *maynāmaḥ, woman*.

In some cases it is only necessary to designate the female ; as,

ကျွန် *kyöön, a slave*; ကျွန်မ *kyöön-māḥ, a female slave or servant*.

ရွာသား *yöāḥ-thāḥ, a villager (male)*.

ရွာသူ *yöāḥ-thoo, a villager (female)*.

မင်း *min, a governor*; မင်းကတေင် *Min kāhdāw, a governor's lady*.

Classification of Nouns.

Nouns may be divided into three classes: 1. Simple, 2. Abstract, 3. Compound.

1. The simple noun is a monosyllable denoting some object.

2. The abstract or verbal noun is formed from a verb-root by prefixing the syllable *äh*; thus,

V. လှ လှ *lohk*, *to do, make*. N. အလှ လှ *äh-lohk*, *work*.

V. ယာ *yāh*, *to be suitable*. N. အရာ *äh-yāh*, *what is suitable, a thing, place*.

NOTE.—It is commonly stated that there are other formations, such as ခြင်း *chin*း, ချင် *chet*, ဖွယ် *hpweh*, but as a matter of fact it is not so, for these affixes are themselves merely abstract nouns which have dropped the *äh* in composition; thus, ပြုခြင်း *pyöō-jin*း is ပြု *pyöō* (*to do*) + *äh-chin*း (*action*) which has been derived from the verb *kyin*, *to do*. It may be said that there is no verb *kyin*း (*to do*), but the rules of the language allow of a verb *hkyin* (or *chin*) (*to be done*), though it is now obsolete.

3. The compound noun is formed by uniting verbs and nouns in various ways; thus,

ရွာ *yöōäh*, *a village* + သား *thāh*း, *son* = *villager*.

လမ်း *lähn*း, *a road* + ပြ *pyäh*, *to show* = *guide*.

နေ *nay*, *to dwell* + အိမ် *ayn*, *a house* = *a dwelling-house*.

ထိုင် *hting*, *to sit* + အရာ (*äh*)-*yāh*, *place* = *a seat*.

ခြင် *myin*း, *horse* + စီး *tsee*, *to ride* + ဘူ *thoo*, *person* + ရဲ *yeh*, *bold* = *a horse-soldier*.

· To the above classes must be added a class containing nouns adapted and taken from other languages.

Number.

The plural of nouns is formed, when necessary, by adding များ *myāh* (to be many), or တို့ *dōh* (a short form of တိုး *tōh*, to increase), or the two combined. တို့ *dōh* is generally connected with animate beings. Thus,

အိမ် *ayn*, a house ; အိမ်များ *ayn-myāh*, houses.

လူ *loo*, a man ; လူများ *loo-myāh* or လူတို့ *loo-dōh*, men.

An indefinite plural is also formed by reduplication of the noun ; thus,

အမျိုး *āh-myōh*, a kind ; အမျိုးမျိုး *āh-myōh-myōh*, various kinds.

အရပ် *āh-yāht*, a place ; အရပ်ရပ် *āh-yāht-yāht*, various places.

Case.

The sign of the nominative case is *ထည် thē* and follows the noun but is often dispensed with.

ခွေးထည် *hkway:thē*, a dog or the dog.

All other cases are denoted by affixes of case, which are sometimes called 'postpositions'. They are,

Objective ကို *goh*.

Genitive ၏ *ē*, of (generally omitted).

Dative အား *āh*, to ; ဤ *hngāh*, for ; သို့ *thōh*, to ; ကို *goh*, to.

Ablative က *gāh*, မှ *hmāh*, from ; နှင့် *hnin*, together with.

Instrumentative နှင့် *hnin*, with ; ဖြင့် *hpyin*, by means of ; ကြောင့် *kyowng*, on account of, because of.

Locative တွင် *twin*, in ; နှိုက် *hnik*, at ; မှာ *hmāh*, at, as regards ; ဝတ် *weh*, at.

NOTE.—နှိုက် *hnik* is usually written နှိ. }

Besides the above simple affixes of case, there are a number of auxiliary words used between the noun and the affix in order to denote more clearly relationship or position.

Being verbal nouns, their real form would have the verbal အ *äh* prefixed, but in composition this is omitted.

အိပ်ပေါ်မှ *ayn-bāw-hmāh*, house (of) upper part-at = *upon the house*.

အိပ်ပြင်မှ *ayn-byin-hmāh*, house-outside-from = *from outside the house*.

A list of these is given at p. 97.

The sign ၏ *ěě* has been given as the genitive but it is usually dispensed with, the first of two nouns being (except when in apposition) in the genitive case and always pronounced with an abrupt tone, which is sometimes denoted by the sharp or abrupt accent \cdot , which kills even the heavy accent : ; thus,

မင်း၏ဆည်းကပ် *min:-ěě-hbähñdāh* (king-of-property) becomes *min:-hpähdāh*, *the king's property*.

THE PRONOUN.

There are five primitive personal pronouns.

<i>Sing.</i> ငါ <i>gnāh</i> , <i>I</i> .	<i>Plur.</i> ငါတို့ <i>gnāh-dōh</i> or တို့ <i>dōh</i> , <i>we</i> .
သင် <i>thin</i> , <i>thou</i> .	သင်တို့ <i>thin-dōh</i> , <i>ye</i> .
မင်း <i>min:</i> , <i>thou</i> .	မင်းတို့ <i>min:-dōh</i> , <i>ye</i> .
နင် <i>nin</i> , <i>thou</i> .	နင်တို့ <i>nin-dōh</i> , <i>ye</i> .
သူ <i>thoo</i> , <i>he</i> , <i>she</i> .	သူတို့ <i>thoo-dōh</i> , <i>they</i> .

It is rude to use ငါ *gnāh* and နင် *nin*, so, for the sake of politeness, a number of other forms are in general use.

For *I* the usual form is ကျွန်ုပ် *kyöön-ohk*, *humble servant*.

The Interrogative Pronoun.

ဘယ် (or အဘယ်) beh (äh-beh) or beh.

ဘယ်သူ beh-thoo, *Who?*

ဘာ bāh (contr. for ဘယ်တာ beh-nāh), *What?*

ဘယ်သင်း beh-thin:, *Which?*

ဘယ်လောက် beh-lowk, *How much?*

ဘယ်နှစ် beh-hnit, *How many?*¹

The Negative.

‘No one’ is expressed by using the Int. pronoun with မှု hmyäh, even, and မ mäh, not; thus,

ဘယ်သူမှမရှိ beh thoo hmyäh mäh shěč, *Who even not is = There is no one.*

ကျွန်တော့်မှမထင်မှူး kyöñnolh bāh hmyäh mäh lohk hpoo: *I what even not do = I am doing nothing.*

The affix မှူး hpoo: is a strong one often used with မ mäh.

The Demonstrative Pronoun.

ဤ ee	} <i>this.</i>	ထို htoh	} <i>that.</i>
သည် thee		ထို hoh	
		ထင်း yin:	

သည် and ထို are colloquial, and always precede the noun; as,

သည် ကြောင် thee kyowng, *this cat.*

ထိုဝက် htoh wet, *that pig.*

¹ ဘယ်နှစ် beh-hnit (final t scarcely pronounced) can never stand alone but is always preceded by the subject of inquiry and followed by the proper numeral affix (pp. 79-81); thus, မြင်းဘယ်နှစ်ကောင်ရှိသလဲ myin: beh-hnit kowng shěč-thäh-leh, *horses how many animals are there? = How many horses are there?*

The Compound Relative.

မည်သူမဆို mee-thoo-mäh-soh, what-person-not-say, *whosoever*.

မည်သည့်အရာမဆို mee-theë-äh-yäh-mäh-soh, what-thing-not-say, *whatsoever*.

မည် is an old form of ဘယ်.

THE ADJECTIVE.

There are a few imported adjectives which have been taken from the Pali and which do not follow the general rule, but the real adjective is the verb-root which may be used before or after the noun ; thus,

ကောင်းသောလူ kowng:-thaw-loo } *a good man.*
လူကောင်း loo-gowng:-

Adjectives imported from other languages and a few anomalous Burmese forms are always placed before the noun, without the conjunctive particle သော *thaw* ; thus,

မဟာ မင်း ကြီး mähkhāh min: jee:, *a governor of a province.*

မဟာ mähkhāh is a Pali word meaning *great*, မင်း min: is a person in authority, and ကြီး kye:, the Burmese *to be great*, used as an adjective.

The Comparison of Adjectives.

The comparative is made by the use of the verb သာ thāh, *to surpass* or *exceed*, coupled to the descriptive word by the conjunction ရှိ yōy (always written ရှိ); thus,

သာရှိကြီးသောအိမ် thāh-yōy kye:-thaw ayn, *a surpassing large house, a larger house.*

The Superlative degree is formed by prefixing *အ* *ăh*, to the verb and adding *ဆုံး* *sôhn*, *to be extreme*; thus,

နွားအငယ်ဆုံး *nwāh-ăh-gneh-zôhn*, *the smallest ox*.

The Numeral Adjective.

Cardinals. A list of these is given on p. 78, and here it will be sufficient to show how they are used. They run from one to ten and are perfectly regular. The word for ten, however, is used as a demonstrative affix.

The Burmese cannot say as we do 'one ox', but are obliged to use a descriptive affix (see pp. 79-81) after the number; thus, instead of saying 'one ox', they must say 'ox one animal', and so on till they come to ten, when the affix for animal (or whatever it may be) is dropped and the affix for ten takes its place; after that the affix of kind is used again till the next ten is reached, and so on to one hundred, when a new numeral affix denoting 'hundred' comes in; thus,

ယောက် *yowk*, being the affix for *man*; we have

လူတယောက် *loo tăh yowk*, *man-one-man*.

လူငါးယောက် *loo gnāh yowk*, *man-five-men*.

လူတဆယ့် *loo tăh seh*, *man-one-ten*.

လူတဆယ့်နှိပ်တယောက် *loo tăh seh hniṅ tăh yowk*, *man-one-ten-with-one-man, eleven-men*.

And so on till twenty, when it is

လူနှစ်ဆယ့် *loo hni(t) seh*, *man-two-ten*.

လူနှစ်ဆယ့်နှိပ်တယောက် *loo hni(t) seh hniṅ tăh yowk*, *men-two-tens-and-one-man, twenty-one men*.

The *နှိပ်* *hniṅ* (and, with) is often dropped.

Ordinals. Up to ten the Pali ordinals are in general use, but after that one must have recourse to the verb မြှောက် myowk, *to raise*; thus,

တဆယ့်သုံးမြှောက်သောဇေယျ táh seh thôhn: myowk thaw hlay, *the 13th boat.*

THE VERB.

The verb is a monosyllable without any particular form and never changes. It may be transitive or intransitive.

Transitives are often formed from intransitives by aspirating the initial consonant; as, ဖျတ် pyet, *to be destroyed*; ဖျတ် hpyet, *to destroy.*

Verb-roots may be strung together so as to form a complete idea; as, ထောင်ဒုတိယသတ် htowng:-htöö-pohk-hkäht-thëe, *to give a good beating.* All the verbs signify a different way of hitting.

Sometimes a noun and a verb are compounded to form one idea; thus, *to be glad* is expressed by ဝမ်း woun, *the belly* + မြှောက် myowk, *to be raised.*

The Plural.

There are two affixes, ကြ kyäh and ကံ kohn, to express the plural number, but they are not often used; thus,

သူတို့သွားကြသည် thoodogh thwäh:-jyäh-thee, *they (are) going.*

Voice, Moods, and Tenses.

Voice, moods, and tenses have to be expressed by affixes (which were once verbs) and auxiliary verbs.

Voice.

The passive voice is formed by the verb ခံ hkähn, *to bear or suffer*, with the principal verb in a noun form; thus,

ရိုက် *yik*, to beat.

အရိုက် ခံသည် *āh-yik hkāhn thěě*, a beating to bear, i. e. to be beaten.

Moods.

The verb-root by itself may be Infinitive or Imperative.

All other moods, except the Indicative, are shown by auxiliary verbs signifying power, permission, &c.

The *Indicative* Mood is denoted by affixes of time.

Present T.	သည် <i>thěě</i> .	Future	အံ့သည် <i>āhn mčě</i> .
	၏ <i>ěě</i> .		လတ္တံ့ (or လတ်အံ့) <i>lāht āhn</i> .
Past	ပြီ <i>pyce</i> .	Pluperfect	ခဲ့ပြီ <i>gely-byee</i> .
Future	မည် <i>mčě</i> .		ဘူးပြီ <i>hboos-byee</i> .
	အံ့ <i>āhn</i> .	Past Perf.	နှင်ပြီ <i>hniṅ-byee</i> .

Though the simple root can be used *Imperatively*, there is a large number of modifying affixes: *ချေ* *chay*, *လော့* *law*, and *လော့* *taw*, simply imply command.

နှင် *hniṅ*, and *လင့်* *liṅ*, used after *မ* *māh*, *not*, are prohibitive.

ဝါ *pāh* is entreating and always used in polite language, either by itself or with other affixes.

စေ *tsay* is causative or precative as *သွားစေ* *thwāh:-zay* let him go. *စို့* *tsoh*, used only for 1st pers. plur., as *သွားကြစို့* *thwāh: jyāh-zo*, let us go.

ခဲ့ *hkeh* is generally used with the verb *လာ* *lāh*, to come, and implies motion towards one's-self.

ထိုက် *lik* (to follow) is harsh and implies motion from.

ဦး *ōhng* is an affix that signifies return or recurrence; as, *လေးပါဦး* *pay: bāh ōhn*, please give (it me) again.

သွားဦးလော့ *thwāh: ōhn: daw*, go and return, used for 'good-bye'.

INTERROGATIVE.

The Burmese do not alter the tone of the voice when asking a question, but use certain affixes, at the end of the sentence, with a tone of assertion.

လော law, and နည်း nce, are those used formally in writing, but colloquially လား lah, and လဲ leh, are used ; လား lah is used for all ordinary questions ; as,

ထင်ပြီမည်လား *thin pyö mē lah*, thou do will ? = *will you do it ?*

But if the sentence begins with the interrogative pronoun တယ် beh, *who*, or any of its compounds, then လဲ leh *must* be used ; as,

တယ်မှာရှိလဲ beh hmāh shē thāh leh, *where is (it) ?*
 ထုံး dōhn is also used colloquially in place of လဲ leh.

THE USE OF THE NEGATIVE.

The only word for *not* is မ mäh, and it immediately precedes the principal verb ; thus,

ကျွန်ုပ်မသွားချင်ဘူး *kyöñohk mäh thwāh jin boo*, I not go wish, *I do not wish to go.*

The boo at the end is a strong assertive affix generally used with *not*, and if the sense of *never* is required ဝ tsah must be placed before it :—

ငါမသွားဝဖူး *gnāh mäh thwāh zāh hpoo*, *I never went.*
 To make it still stronger we may double the ဖူး and say
 မသွားဝဖူးဘူး *mäh thwāh zāh hpoo boo*

Before is expressed by placing မှီ hme, and ခင် hkin, *after* the verb ; thus,

မရောက်မှီ *mäh yowk hmce*, *before (he) arrived*
 မပြောခင် *mäh pyaw gin*, *before (he) spoke.*

Without is expressed by placing *ဆဲ* *beh* after the verb; thus,

မပြုဆဲ *mäh pyöō beh*, *without doing (it)*.

Yes and *No*. There is no direct negative like the English *No*, but the verb *ဟုတ်* *hohk*, *to be true*, is used; thus,

ဟုတ်သည် *hohk thěě*, or *ဟုတ်ကဲ့* *hohk-keh*, *it is true, yes*.

မဟုတ်ဖူး *mäh hohk hpoōz*, *it is not true, no*.

ပြုဆင်သည်မဟုတ် *pyöō aht thěě mäh hohk*, *do proper to not true, it is not proper to do*.

ORATIO OBLIQUA.

This is shown by the verb *ဟု* *hoo*, *to say*, followed by the verbal conjunction *၍* *yöōyay* and a verb expressive of saying or thinking. Generally the speaker is designated first followed by the ablative postposition *က* *käh*; thus,

သူကမကောင်းဘူးဟု၍ဆိုသည် *thoo gäh — mäh kowng: boōz — hoo yöōyay soh thěě*, *him from — not good — saying says*, i. e. *he says (or said) it is not good*.

Sometimes instead of *ဟု၍* the short form of the verb *ဟု* *hoo* is used without *၍*, as

သူကမလာနိုင်ဟုမှတ်သည် *thoo gäh mäh lāh hnīng hōō — hmat thěě*, *him from—not come able—say thinks, he thinks (that) he cannot come*.

In conversation *လို့* *loh* is used instead of *ဟု* *hōō*, and sometimes the sentence is still further shortened by the use of *ထည့်* *deh*; thus,

သူလာမည်ထည့် *thoo lāh mēē — deh*, *he will come he says*.

This *ထည့်* *deh* is simply a short form for *သည်* *thěě*, the assertive affix of the omitted verb *ဆို* *soh*, *to say*, or *ပြော* *pyaw*, *to speak*.

THE SUBSTANTIVE VERB.

There are two substantive verbs,—

ဧဝ် hpyit, *to be, to exist.*

ရှိ shěě, *to be*, which is used in the sense of ‘have’, the postpositions ‘to’ or ‘at’ being expressed or understood, as, သူရှိသည် thoo-shěě-thěě = သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him there is, or he has.*

Thus,

လူတယောက်ရှိသ၍ loo tak-yowk shěě-thěě, *man one (there) is.*

သူ့မှာရှိသည် thoo-hmāh shěě-thěě, *to him is, or, he has.*

သင်ယူမိုက်ဖြစ်သည် thin loo-mik hpyit-thěě, *you a fool are.*

THE HONORIFIC FORM.

The honorific form is used for very high personages and consists of တော် taw, the honorific affix, and မူ moo, *to do*; thus,

မင်းကြီးရောက်တော်မူပြီ min-jee yowk taw moo byee, *the governor has arrived.*

In this case မူ moo is considered the principal verb, and to make the negative, မ máh must precede it and the final affix be left out; thus,

ရောက်ထော်မမူ yowk taw mäh moo, *(the governor) does not arrive, or has not arrived.*

CONTINUATIVE AFFIXES.

These take the place of the participle and join clause to clause in a sentence.

၍ yōāy and ယှက် lyet are what we call present.

အောင် hlyin and ထော် thāw are what we call past.

ပြေလျက်သွားသည် pyay lyet thwāh: *thee, running (he) goes.*

ကျားကိုက်၍ရသော်၊ ဓားကြမည် kyāh: kīk-yōgāy yāh-thāw-tsāh: jyāh-mēē, tiger biting having-got (we) shall eat, i.e. (we) shall eat (what we) got from the tiger's killing.

ထက်ကြပြီးလျှင်၊ ပြန်ကြသည် tāht-kyāh byee: hlyim pyāhn-jyāh-thēē, skilled (pl.) having-finished (they) returned, i.e. having completed their education they returned (home).

EUPHONIC AFFIXES.

These are used after verbal roots in conjunction with affixes of mood, tense, and number, but they can be dispensed with, and it is impossible to lay down rules as to their use. The commonest are လေ lay, ချေ chyay, လတ် lāht, ခဲ့ khēh.

Examples.

လေ lay is one of the most common. It is almost always used in the future compounded with the future affixes အံ့ āh and မည် mēē, and takes the form of လိမ့်မည် laymēmēē (လေ အံ့ မည်). It is frequently used with the past tense; သွားပြီ thwāh: byee, (he) has gone, is correct, but သွားလေပြီ thwāh: lay byee is better.

ဝါ pāh, the polite affix, is in constant use: it is correct to say သွားသော thwāh: daw, go; but သွားပါသော thwāh: bāh daw is better. ချေ chay is sometimes used with future အံ့ āh and becomes ချိမ့် chaym, as သူနှင့်အတူသွားချေသော်၊ ပျောက်ရချိမ့်မည် thoo hnin āh-too thwāh: jay thāw pyowk yāh jaym mēē, If he goes with (him) he must be lost: both jay and jaym have no meaning and may be omitted, they merely round off the sentence. So, in သုပါကိုပုတ်ထိုက်ချေသည် thōō pāh-goh

po^hk lik chay *thěě*, (*he*) *smote his cheek*, both ထိုက် lik and ချေ chay have really no effect.

ထိုက် lik (lit. *follow*) is not always euphonic but conveys a certain amount of meaning and is used with transitive verbs.

လတ် läht is common and mostly used with သော် thāw; as သွားလတ်သော် thwā^h: läht thāw, *having gone*. It gives the idea of 'happened'. Sometimes with fut. ဒုံ äh^h; as, လတ္တံ့ lähttä^hn; သွား လတ္တံ့ *will go (probably)*.

CLOSING AFFIXES.

These are used occasionally at the end of a sentence to give it stronger force. The principal are,—

တည်း dec = subst. verb ရှိတည် shěě-*thěě*, *to be, is*. Not used colloquially.

့ tsö^öä^h or zö^öä^h intensifying.

နော် nāw, soliciting acquiescence, as သွားထော့မည်နော် thwā^h: day mēē nāw, *I will go, shall I?*

ပေါ pay, implies 'of course' in answer to a question. သွားမည်လား thwā^h: mēē lā^h, *Are you going?* သွားမည်ပေါ thwā^h: mēē pay, *I shall go, of course*.

THE VERB USED AS A NOUN.

The verb may be used either in its radical form or with its affixes of mood and tense as a noun, and in such cases is governed by postpositions; as,

ပြေသည်ကိုမြင်၍ pyay-*thěě*-goh myin-hlyin, *runs-to-see-if, having seen the running*.

ထွက်ပြီးမှ htwet pyee^h-hma^h, *come-out-finish from, i.e. after (he) had come out*.

THE ADVERB.

The adverb proper ends in *gī zōōāh*, but there are six different kinds of adverbs. Those in common use are given on pp. 100-106.

MODEL OF VERB.

Infinitive *ထုင်သည် lohkh-thēē, to make.*

Indic. Pres. *ထုင်သည် gnāh lohkh-thēē, I make, or,*

ထုင်နေသည် gnāh lohkh nay-thēē, I am making.

Past *ထုင်ခဲ့သည် gnāh lohkh-lkēh-thēē, I made.*

Pres. Perf. *ထုင်ပြီ gnāh lohkh pyee, I have made.*

Past Perf. *ထုင်ဖူးပြီ gnāh lohkh-hpooz-byee, I had made.*

Future *ထုင်မည် gnāh lohkh-mēē, I will make.*

Fut. Perf. *ထုင်ပြီးမိမ့်မည် gnāh lohkh-pyeez-laym-mēē, I shall have made.*

Potent. Pres. *ထုင်နိုင်သည် gnāh lohkh hning-thēē, I can make.*

Potent. Perf. *ထုင်နိုင်ပြီ gnāh lohkh hning-byee, I could have made.*

Potent. Past Perf. *ထုင်ကောင်းပြီ gnāh lohkh kowng-byee, I might have made.*

Imperative *ထုင်တော့ lohkh-taw, make.*

ထုင်စေ lohkh-tsay, let (him) make.

ထုင်ကြဖို့ lohkh-kyāh-zoh, let us make.

ထုင်ပါတော့ lohkh pāh-daw, please make (it).

A FEW COMMON AUXILIARY VERBS.

ထုင်ချင်သည် gnāh lohkh chin-thēē, I wish to make.

ထုင်သင့်သည် gnāh lohkh thiñ-thēē, I ought to make.

ထုင်တတ်သည် gnāh lohkh taht-thēē, I am wont to make.

ထုင်ဝံ့သည် gnāh lohkh wōñ-thēē, I dare make.

ငါထုပ်ရသည် *gnāh lohk yāh-thēē, I must make.*
 ငါစတင်သည် *gnāh tsāh lohk thēē, I begin to make.*
 ငါထုပ်နေသည် *gnāh lohk nay-thēē, I am making.*
 ငါထုပ်စေသည် *gnāh lohk tsay-thēē, I cause to make.*
 ငါထုပ်ခဲသည် *gnāh lohk hkeh-thēē, I seldom make.*
 ငါထုပ်လိုသည် *gnāh lohk loh-thēē, I wish to make.*
 ငါထုပ်စမ်းမည် *gnāh lohk tsāhn-mēē, I will try to make.*
 ငါထုပ်ရာသည် *gnāh lohk yāh-thēē, I shou'd make.*
 ငါထုပ်ပြန်မည် *gnāh lohk pyāhn-mēē, I will re-make.*
 ထေကုန်ပြီ *thay kohn-hyee, (They) are quite dead.*
 ထေထိုက်သည် *thay dik-thēē, (He) is worthy to die.*
 ပြုလုပ်သည် *pyōō lweh-thēē, (It) is easy to do.*

NOTE.—In the above ငါ *gnāh* has been used for *I* for the sake of brevity.

THE CONSTRUCTION OF BURMESE SENTENCES.

1. The principal verb is always at the end of a sentence but followed by the modifying verb and the closing affix, if any; thus,

သူ	ထမင်း	စားသည်	
He	rice	eats	
ငါ	ထမင်း	စား	နိုင်သည်
I	rice	eat	can

2. If there is an adverb of time it must commence the sentence; thus,

မနေ့က	ငါ	မြို့သို့	သွားခဲ့ပြီ
Yesterday	I	town-to	went

3. After the adverbs of time another clause may be introduced ; thus,

နတ်ဖန်၊ ကျွန်ုပ် အား လွှဲ၊ သင့် အိမ် ကို လာ မည်
To-morrow I, at leisure if, thy house to come will

4. 'The following is a typical sentence :—

ထို အခါ နှို၊ ကောင်း သော လူ နှစ် ယောက်တို့ သည်
That time at, good ¹ man two ²

မြို့တို့ သွား ကြ လတ် သော် ဧေ တွင်းထဲသို့ လဲ
town-to go ³ happen ⁴ having ⁵ water (of) hole into fall over

ကျ၍ သေခဲ့ လေ ဖြီ
dropping ⁶ died

Illustration of the Construction and Pronunciation of Burmese.

ထိုအခါ။ ဒုနိဝိဌအမည်ရှိ သောရွာ၌နေသောဇူဇကာအမည်ရှိသော ပုဏ္ဏားသည်၊ အလှူကိုလှည့်လည်ခံသဖြင့်၊ အသံပြာတရာရ၏။ ထိုအသံပြာတရာကို၊ မိမိမဆောင်နိုင်၊ အထိုလည်းမထိုင်သေးသောကြောင့်၊ ရွာတခုတွင်တယောက်သောပုဏ္ဏားအိမ်၌ နပ်ထား၍၊ တဖန်အလှူခံသောအံ့၌၊ အရပ်တပါးသို့လှည့်လည်သွားပြန်၏။

ထိုဇူဇကာပုဏ္ဏားသည် အလှူခံသွား၍၊ တပါးအရပ်၌၊ လ၊ အရှည်ကြာမြင့်လေသော်၊ ဇူဇကာပုဏ္ဏား၏ဥစ္စာကို သိမ်း၍၊ ထားသောပုဏ္ဏားသည်၊ သုံးစားနှင့်၍ ကုန်လေ၏။

¹ Instead of ကောင်းသောလူ one might put လူကောင်း (see p. 113).

² ယောက် numeral affix (p. 80). တို့ plural affix (p. 109).

³ ကြ plural affix for verbs (p. 115). ⁴ လတ် euphonic verbal affix (p. 120), gives an idea of unexpected suddenness.

⁵ သော် past continuative affix (p. 119). ⁶ ခြ် continuative affix (p. 119).

⁷ ခဲ့ လေ ဖြီ past closing affixes (p. 121).

Phonetic Pronunciation and Literal Translation.¹

Htoh äh-hkäh, Dohnnēewēchtāh yööäh-huik nay-thaw
That time, Dohnnēewēchtāh village-in dwelling
 Zoozähgāh äh-nicē shēē-thaw Pohnnāh:-thēē, äh-hloo-goh
Zoozähgāh name having Brahman, alms
 hleḥ-leh hkäh - thäh-hpyin, äkthähbyäh täh-yäh yäh-ēē.
going about receive by (means of), coins 100 got.
 Htoh äkthähbyäh täh-yäh-goh, mēē-mēē mäh sowng hning,
Those coins 100 self not carry able,
 äh-loh lee: mäh tīng thay: thaw-jowng, yööäh täh-hköō
desire also not attain(ed) yet because, village one-
 dwin, täh-yowk-thaw Pohnnāh: ayn - huik äht - htäh:-yööay,
in, one (a) Brahman's house at give - put - ting,
 täh-hpähn äh-hloo hkäh - thaw-äh-hgnäh, äh-yäht täh-bäh:-
again alms receive in order to (for), place other
 thoh hleḥ-leh thwäh:-byäh-ēē. Htoh Zoozähgāh
to going-about went again. That Zoozähgāh
 Pohnnāh:-thēē, äh-hloo thwäh: hkäh-yööay, täh-bäh:
Pohnnāh: alms go receiv - ing, other
 äh-yäht-hnik, hnit - läh äh-shēh kyäh-myiṅ² - lay - thāw,
place - at, years-months long long - tall (having been),
 ohksāh-goh thayn:-yööay htäh:-thaw - Pohnnāh:-thēē,
the money taking charge of keeping Brahman (nom.),
 thōhn:-zäh:-hniṅ-yööay kohn-lay-ēē.
use - eat ³ had consumed.

¹ For Idiomatic Translation, see over.

² Myiṅ is lit. 'tall,' but is often coupled with kyäh, 'long in time.'

³ 𑄢𑄣 hniṅ, prior past tense affix.

[*Idiomatic Translation.*—At that time, a Brahman¹ named Zoozähgāh, who dwelt in a village named Dohnnēwēhtāk, by going about and receiving alms, amassed one hundred pieces (of silver). Not being able himself to carry those pieces, and because his desires were not yet satisfied, leaving them at the house of another Brahman in a certain village, he again wandered about to other places in order to receive alms once more.

That Zoozähgāh, the Brahman, having been for months and years begging alms in other places, the Brahman who had taken charge of Zoozähgāh the Brahman's wealth, had (before he, Z., returned) made away with and used it all up.]

POLITE MODES OF ADDRESS.

When one addresses a Burman it is rude to use the ordinary pronoun. If his position in society is known he should be addressed by the term that denotes his position, if not, one must generally suppose him or her to be 'the supporter of a monastery', ကျောင်းတကာ Kyowng:-tāk-gāh (fem. ကျောင်းအမ Kyowng:-āh-māh), or 'founder of a Pagoda', ဘုရားတကာ Hpāhyāh:-tāk-gāh, or simply as ခင်ဗျာ? or ခင်ကြာ? Hkin-byāh? (a short form of သခင်ဘုရား Master, object of reverence). If the person addressed is a teacher or person of learning, he should be called ဆရာ Sākyaāh. In talking to a priest or teacher, instead of saying 'I', one should use တပည့်တော် Tāpēh-dāw (scholar), and call him ကိုယ်တော် Kō-dāw, or ဆရာတော် Sākyaāh -dāw. To a person in authority a Burman would always designate himself as ကျွန်တော် Kyōōn-dāw (Royal servant), but an Englishman would say 'Kyōōnohk'.

ကတော် Kāhdāw means *lady* and is used for the wives of honourable persons, as မင်းကတော် Min? kāhdāw, ဆရာကတော် Sākyaāh kāhdāw, for the wives of magistrates and teachers.

The word တကာ tāk-gāh, which is used above, is a corruption of the Pali word ဒါယကာ dāh-yāh-kāh, a *giver*; the feminine is တကာမ tāk-gāh-māh.

¹ The proper word for Brahman is *Byāhmāhgāh*, but the Burmese usually use the word ပုဂ္ဂိုလ်, *Pohngāh*, which is a word of doubtful derivation.

CONVERSATIONAL PHRASES AND SENTENCES.¹

Useful and Necessary Idiomatic Expressions.

ဗျ:- အသိုဝ်ဝင်သောစကားဆက်ဗျား။

English.	Burmese.	Pronunciation.
'Thank you (self used)	ကျေးဇူးတင်ပါသည်	Kyay:- zoo: tin-bāh-thee [hkəh
Yes	ဟုတ်ပါ။ ဟုတ်ခဲ	Hoħk-pāh or hoħk-
No	မဟုတ်ဘူး။ မဟုတ်ပါ။	Māh-hoħk-hpoo:, māh-hoħk-pāh
Bring	ယူခဲ့ပါ	Yoo-geħ-bāh [bāh
Bring that	ဆိုသင်းကိုယူခဲ့ပါ	Hoħ-din:-goh yoo-geħ-
Give me	ကျွန်ုပ်ကိုပေးပါ။	Kyöñohk-koh pay:-bāh
Give it him	သူကိုပေးလိုက်ပါ	Thöö-goh pay:-lik-pāh
Do (you) understand ? [stand	နားလည်သလား	Nāh: leh-thāh-lāh:
(I) do not under-	နားမလည်ဘူး	Nāh: māh leh-boon
Send (it) to me	ကျွန်ုပ်ထံသို့ပို့လိုက်ပါ	Kyöñohk htāh n-thəh poħ-lik-pāh [bāh
Tell me	ကျွန်ုပ်ကိုပြောပါ	Kyöñohk-koh pyaw-
Tell him	သူကိုပြောလိုက်ပါ	Thöö-goh pyaw-lik-pāh
Can you tell (me)?	ပြောနိုင်ပါမည်လား	Pyaw ning-bāh-měh-lāh:
Can you speak English ?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ်လား	Ingāh layk tsah-gāh: tāht-thāh-lāh:

¹ See 'Hints on addressing a Burman', p. 24; 'Polite Modes of Address', p. 126.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is there any one here who speaks English?	အင်္ဂလိပ်စကားတတ်သောသူရှိသလား	Ingāhlayk tsäh - gāh: täht-thaw-thoo sheé- thäh-läh:
What do (you) say?	ဘာပြောသလဲ။ ဘာဆိုသလဲ	Bāh pyaw-thäh-leh, Bāh soh-thäh-leh
Ask him (inquire)	သူကိုမေးစမ်းပါ	Thöö-goh may:-zäh:-
Ask for (demand)	ထောင်းပါစေ	Towng:-bāh-daw [bāh
Speak loudly [it]	ကျယ်ကျယ်ပြောပါ	Kyeh-jeh pyaw-bāh
Never mind	အတွက်မရှိပါဘူး	Āh-twet mäh sheé-bāh- boo:
What is to be done?	ဘာပြုသင့်သလဲ	Bāh pyöō thīn-thäh-leh
Why?	ဘာပြုလို့လဲ	Bāh pyöō-loh leh
What is it? [ter?]	ဘာလဲ	Bāh leh
What is the mat-	ဘာဖြစ်သလဲ	Bāh hpyit-thäh-leh
Do (you) hear?	ကြားသလား	Kyāh:-thäh-läh:
I understand, Sir	နားလည်သည်၊ ဟုရား	Nāh: leh-théé, hpāhyāh:
Carry this	သည်တကိုတမ်းပါ	Théé hāh-goh htāhn:- bāh [daw
Take that	ထိုတာကိုယူပါစေ	Htoh hāh-goh yoo-bāh-
Take (it) away	ယူသွားလိုက်	Yoo-thwāh:-lik
Make haste!	အသွင်ပြုပါ	Āh-lyin pyöō-bāh
Come quickly	မြန်မြန်လာခဲ့	Myāhn-myāhn lāh-geh
Take care!	သတိပြုပါ	Thāhdēé pyöō-bāh
Listen!	နားထောင်ပါ	Nāh: htowng-bāh
Come in!	ဝင်ပါစေ	Win-bāh-daw
Come here!	သည်ကိုလာခဲ့	Dce-goh lāh-geh
Come back!	ပြန်လာခဲ့	Pyāhn lāh-geh
Call my servant (boy)	ကျွန်ုပ်တို့ကလေးကို ခေါ်ပါ	Kyöōnohk loogāhlay:- goh hkāw-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Take this note to —	သည်စာကို — ထံသို့	<i>Thee tsāh-goh—htāhn-</i>
Bring back an answer	ယူသွားပါ ပြန်စာကိုယူခဲ့	<i>thoh yoo-thwāh:-bāh</i> <i>Pyāhn-zāh-goh yoo-geh</i>
Stand still a moment	ခဏချစ်နေပါဦး	<i>Hkāhnāh yāht-nay-bāh-ōhn:</i>
Go away (rough)	သွားလိုက်	<i>Thwāh:-lik</i>
Go away (polite)	သွားပါတော့	<i>Thwāh:-bāh-daw</i>
Good-bye ¹	သွားဦးတော့	<i>Thwāh:-ōhn: daw</i>
Too soon	ဦးထွန်းသည်။ စောထွန်းသည်	<i>Oo:loon:-thēē, tsaw-loon:-thēē</i>
Too late	နောက်ကျထွန်းသည်	<i>Nowk-kyāh loon: thēē:</i>
Very well (good)	ကောင်းပါပြီ	<i>Kowng:-bāh-bye</i>
What do you want?	တာလိုချင်သလဲ	<i>Bāh loh-jin-thāh-leh</i>
How do you do?	မာပါ၏သား	<i>Māh-bāh-ēē-lāh:</i>
Are you well?		
I am well	မာပါ၏	<i>Māh-bāh-ēē</i>
Much obliged	ကျေးဇူးကြီးလှပြီ	<i>Kyay:zoo: kee:-hlāh-bye [boo:]</i>
There is nothing	တာမျှမရှိဘူး	<i>Bāh-hmyāh māh shēe-</i>
Nothing is the matter	တာမျှမဖြစ်ဘူး	<i>Bāh-hmyāh māh hpyit-hpoo:</i>
No trouble at all	နှောင့်ရှက်စရာမရှိ	<i>Hnōwng-shet-tsah-yāh māh shēe</i>
Who is there?	ဟိုမှာဘယ်သူရှိသလဲ	<i>Hoh-hmāh beh-thoo shee-thāh-leh</i>

¹ The person who pays a call on leaving says သွားတော့မည်နေ၍ *thwāh:-daw-mēē-nāw, I will go?* and the person in the house replies သွားဦးတော့ *thwāh:-ōhn:daw, Go and return.*

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is I	ကျွန်ုပ်ပါ။ ကျွန်တော်ပါ	Kyöönohk-pāh, kyöön-dāw-bāh [leh
What is the news?	ဘက်သိတင်းခုသလဲ	Beh thāhkin: yāh-thāh-
There is no news	ဘယ်သိတင်းမျှမရ	Beh thāhkin: hmyāh māh yāh
Do you know for certain?	ကော် မမှန်သိသလား	Aykāhn āh - hmāhn thee-thāh-lāh: [daw
Go in front	အရှေ့သို့သွားတော့	Āh-shay-thoh-thwāh:
Follow	နောက်သို့လိုက်ပါ	Nowk-thoh lik-pāh
Go home	အိမ်သို့သွားတော့	Ayn-thoh thwāh-daw
Go to the post office and ask for my letters	စာတိုက်သို့သွား၍ ကျွန်ုပ်စာများကို ထောင်းပါ	Tsāh-dik-thoh thwāh-yooay kyöönohk tsāh-myāh:-goh townng:-bāh [zoh
Let us start	ထွက်သွားကြစို့	Htwet-thwāh:-jāh-
Wait	နေပါဦး။ စောင့်ပါ	Nay-bāh-ōhn:, tsownng bāh:
Bring my horse	ကျွန်ုပ်ငြင်းကိုယူခဲ့	Kyöönohk myin:-goh yoo-gch
Saddle it	ခန်းနှီးတင်ပါ	Ikohh:-hnee: tin-bāh
Call the interpreter [man say?	စကားပြန်ကိုခေါ်ပါ	Tsāh - gāh - byāhn-goh hkāw bāh [thāh-leh
What does that	ထိုထုတာပြောသလဲ	Hloh loo bāh pyaw -
He says he cannot find the horse	ငြင်းကို မတွေ့နိုင်ဘူးတည့်	Myin:-goh māh tway hnīng booz, deh
He thinks some one has stolen it	ထမ့်တယောက်မီးယူသင့်ထိုးတင်သည်	Tāh - zohn-tāh-yowk-hkoh yoo-thāh-loh htin-thee [lāh:
Is it possible?	ဖြစ်နိုင်ပါမည်သား	Hpyit-hnīng-bāh-mēe

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is his fault	သူအပြစ်ပေ	Thöö äh-pyit pay
He is sorry	သူဝမ်းနည်းပါသည်	Thoo woon:-neh:-bāh- thēē
He must get me another horse	သူကျွန်ုပ်တို့ဖြစ်စေ ကောင်ရှာပေးရ မည်	Thoo kyöönohk-hpōh myin: täh-gowng shāh-pay:-yāh-mēē
Who is paddling that boat?	ဟိုလှေကိုဘယ်သူ လှေ့သလဲ	Hoh hlay-goh behthoo hlāw-thāk-leh
Is it a man or a woman?	ယောက်ျားလား၊ မိမ္မ လား	Yowkyāh: lāh:, mayn:- māh lāh:
It is a woman	မိမ္မပေ	Mayn:māh bay
It is a woman ¹	မိမ္မပေါ့	Mayn:māh bay
Well done!	ကောင်းပေ	Kowng: bay
How fortunate	တယ်ကံကောင်းသင့်	Teh kǎh/n kowng:-thēē
It is a fact	သည်တာအမှန်ပေ	Thee hāh äh-hmāh/n bay [hniŋ
Don't be angry	မိတ်မဆိုးပါနှင့်	Tsayt-māh-sōh:-bāh-
How beautiful	တယ်လှသင့်ကို	Teh hlāh-thēē, goh
Be silent!	တိတ်တိတ်နေ	Tayt-tayt nay
Long ago	ကြာလှပြီ [သည်	Kyāh hlāh byee [thēē
Shameful	ရှက်စရာကောင်း	Shet-tsāh-yāh kowng:-
Are you not a- shamed?	မရှက်ဘူးလား	Māh shet-hpoo:-lāh:
(You) are to blame	အပြစ်တင်စရာ ကောင်းသည်	Äh-pyit-tin-zāh-yāh kowng:-thēē
Get up!	ထလိုက်။ (polite) ထပါ	Htäh-lik, htāh-bāh

¹ I. e. how could you think otherwise?

Meals. ထမင်းစားကြောင်း

(For Vocabularies, see pp. 49-53.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
Breakfast (dinner, or supper) is ready	ထမင်းပျင်းပြီးပြီ	Htāhmin: pyin-pyee:-byee
Is the tea made?	လက်ဖက်ရည်ထုပ်ပြီးပြီလား	Lăh-hpet-yěě loh-kyee:-byee-lāh:
Do you drink coffee?	ကာဖီရည်သောက်တတ်သလား	Kāh-hpee-yěě thowk tăht-thāh-lāh: [thěě
This milk is sour	သန့်နို့ရည်ချဉ်သည်	Thee nōh-yěě chin-
Bring me an egg	ကြက်ဥတဆုံးယူကွဲ	Kyet-ōō tāk-lōhn: yoo-geh
Must I boil the egg?	ကြက်ဥကိုပြုက်ရမည်လား	Kyet-ōō-gōh pyohk-yāh-měe-lāh:
Fry me two eggs	ကြက်ဥနှစ်ဆုံးကျော်ပေးပါ	Kyet-ōō hnāh-lōhn: kyāw-pay:-bāh
This butter is rancid [butter	သင့်တောပတ်ယောင်စပ်သည်	Thee htāwbăht howng-zăht-thěě [ōhn:
Bring some other	ထောပတ်ယူကွဲဦး	Htawbăht yoo-geh-
We want more tea-cups	လက်ဖက်ရည်ပုကန်များလိုသေးသည်	Lăh-hpet-yěe-păhgăhn-myāh: loh-thay:-thěě
Remove the dishes	ပုကန်ပြားများကိုယူသွားထော	Păhgăhn-byāh:-myāh:-gōh yoo-thwāh:-daw
Cook some pork curry for dinner	ညစာထိုးဝက်သားတင်းချက်ပေးပါ	Nyāh-zāh-bōh wet-thāh: hin: chet-pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Take care to boil the rice well, too	ထမင်းကိုလည်း ကောင်းကောင်း နှင်အောင်သတိပြု လိုက်	Itāhmin:-goh lee: kowng:-gowng:nāht- owng tha/deē pyöü lik
Change the plates	ပုကန်များကိုလဲကိုက် ပါ	Pāhgāhn-myāh:-goh leh-lik-pāh
Give me a clean knife and fork	စားပွဲခါးနှင့်ခက်ရင်း အသစ်ကိုယူကွဲ	Tsāh-bweh-dāh:-hnin hkāh - yin: āh - thit- koh yoo-geh
Give me a glass of water	ရေထွက်ပေးပါ	Yay tāh-hkwet pay:- bāh
Pour out the tea	လက်ဖက်ရည်ကို ပေးပါ	Lāh - hpet - yee-goh hngēh pay:-bāh
How many are coming to din- ner?	ဘယ်နှစ်ယောက်က မင်းစားလာမည်လဲ	Beh-hnāh-yowk htah- min: tsāh:-lāh-mēe- leh
I think there will be eight persons	လူရှစ်ယောက်သာ မည်မျှထင်ပါသည်	Loo-shit-yowk lāh- mēē-loh htin-bāh- thēē

Health. ကျန်းမာခြင်းနှင့်ဆိုင်သောအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 47.)

Are you well?	မာကျီသား	Māh-ēē-lāh:
I am well	မာပါပြီ	Māh-bāh-ēē
I am very ill	အထွန်နာပါသည်	Āh-lōön nāh-bāh-thēē
I am not very well	ကောင်းကောင်းမ မာထူး	Kowng:-gowng: māh māh-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
I hope you will soon be better	ခင်မြားပြန်ပြန်ကျမ်း မာရန်ကျွန်တော် မျှော်ထင်ပါသည်	H kin by āh: myāhn- myāhn kyāhn:-māh- yāhn kyōōn-dāw hmyāw-liṅ-bāh-thēē
Do you sleep well?	အအိပ်ကောင်းသ လား	Āh-ayk kowng:-thāh- lāh:
I sleep pretty well	ထော်ထော်ကောင်း ကောင်းအိပ်ပါသည်	Tāw-dāw kowng:- gowng: ayk-pāh- thēē [thēē
I have caught a cold	နှာစေးနာရှိသည်	Hnāh-zee:-nāh shēē-
I feel sick	အနံ့ချင်သည်	Āhn jin-thēē
Send for a doctor	ဆေးသမားကိုခေါ် လိုက်	Say: thāh māh: - goh hkāw-lik
I want to see a doctor	ဆေးသမားနှင့်တွေ့ ချင်သည်	Say: thāh māh: - hniṅ tway-jin-thēē
She (or he) has a cough	သူ့မှာခြောင်းဆိုးနာ ရှိသည်	Thoo-hmāh chowng:- zoh:-nāh shēē-thēē
Where is the chem- ist's shop?	ဆေးဆိုင်ဘယ်မှာလဲ	Say:-zing beh-hmāh- leh
How far is it from here?	သင့်ကဘယ်ထောက် ဝေးသလဲ	Dee-gāh beh-lowk way:-thāh-leh
You must drink this	သည်ဟကိုသောက် ရမည်	Dee hāh-goh thowk- yāh-mēē
Have you any brandy (spirit)?	ပြန်ဒီအရက်ရှိသလား	Byāhndee-āh-yet shēē- thāh-lāh:
I can eat nothing	ဘာမျှစားနိုင်ဘူး	Bāh-hmyāh māk tsāh: hning-boo:
I can swallow no- thing	ထုံထုံချမျှချနိုင်ဘူး	Tāh - zohn tāh- hkōō- hmyāh māk myoh hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
My head aches	ကျွန်ုပ်ခေါင်းကိုက်သည်	Kyōōnok gowng: kik-thēē
My foot is swollen	ကျွန်ုပ်ခြေရောင်နေသည်	Kyōōnok chee yowng-nay-thēē
I cannot get up	မထနိုင်ပါဘူး	Māh htāh hning-bāh- boo:
May I get up?	ထချင်လျှင်ထနိုင်ပါသလား	Htāh-jin-hlyin htāh- hning-bāh-thah-lāh:
Give me a cup of tea	လက်ဖက်ရည်တခွက်ပေးပါ	Lah-hpet-yē tāh- hkwet pay:-bāh
I have been ill three days	နာနေတာသုံးရက်ရှိပြီ	Nāh-nay- ¹ dāh thōhn: yet shēe-bye
Give me a bit of bread	မို့ထမိတ်ပေးပါ	Mōhn tāh-zayt pay:- bāh
I must wash my hands	ကျွန်ုပ်လက်ဆေးရမည်	Kyōōnok let say:- yāh-mēē
I have washed my face	မြက်နှာကိုသစ်ခဲ့ပြီ	Myet-hnāh-goh thit- hkeh-byee
There is no soap	ဆပ်ပြာမရှိ	Sāhtpyāh māh-shēē
It is not good to go out when it is cold	ချင်းသောအခါ၌ အပြင်သို့ထွားသွားကောင်းဘူး	Chāhn:-thaw āh-hkāh- hnik āh-pyin-thoh thwāh:- bōh-māh kowng:-boo:

¹ The ထာ dāh is a contraction of သည် thēē (the verb affix) and ထာ hāh, a thing, which is often used in colloquial and might be translated 'the fact of being ill has been three days'.

Time. အချိန်။ အခါ။ ကာလ။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
What time is it ?	တယ်နှစ်နာရီလောက် ရှိသလဲ။ တယ်အ ချိန်ရှိသလဲ	Beh-hnăh năhyee lowk shēē-thăh-leh, or Beh āh-chayn shēē-thăh-leh
Ten minutes past seven	ခုနစ်နာရီနှင့်ခုနစ်မိ နစ်လောက်ရှိသည်	Hkōō-hnăh năhyee- hniṇṇ hkōō-hnăh mēēnit - lowk shēē- thēē
It has just struck nine	ယခုထဲကိုးနာရီ ထိုးပြီ	Yăh-hkōō-beh kōh:- năhyee htee:-byee
The clock is strik- ing	နာရီယခုထိုးနေသည်	Năhyee yăh-hkōō htee:- nay-thēē
A quarter past one (afternoon)	မွန်းတည့်တနာရီနှင့် တဆိတ်	Mōōn:-lweh: tăh-năh- yee-hniṇṇ tăh-zayt
Half-past four (morning)	မနက်ဝေးနာရီခွဲ	Măhnet lay:-năhyee gweh
A quarter to eight	ရှစ်နာရီမတ်တင်း	Shit-năhyee măht tin:
At what time ?	တယ်အချိန်မှာလဲ	Beh āh-chayn-hmāh leh
It is noon	မွန်းတည့်အချိန်ဖြစ် သည်	Mōōn:-deḥ āh-chayn hpyit-thēē
Wake me at mid- night	သန်းခေါင်ကျွန်ုပ်ကို နှိုးပါ	Thăh-gowng kyōōn- ohk-koh hnôh:-băh
I will get up at six in the morning	မနက်ခြောက်နာရီ မှာထပါမည်	Măhnetchowk-năhyee- hmāh htăh-băh-mēē

English.	Burmese.	Pronunciation.
He will arrive at half-past five in the evening	ဩနေ့ငါးနာရီထွဲ လောက်သူရောက် ပါးဝိမံမည်	Nyāh-nay gnāh:-nāh- yee-gweh lowk thoo yowk-pāh-laym-mēē
I shall dine exactly at seven in the evening	ဩနေ့ခုနစ်နာရီတိတိ ထွဲနှိပ်ဝင်းစား မည်	Nyāh-nay hkōō-hnāh- nāhyee htěē-hděē kyōōnohk htāhmin: tsāh:-mēē
What month is it?	သည့်လသယ်လဲ	Thee lāh beh lāh leh
What day (of the week) is to-day?	သည့်ကနေ့ဘာနေ့ လဲ	Thigah-nay bah nay leh
What day of the month is this?	သည့်ကနေ့ဘတ်နှစ် ရက်နေ့လဲ	Thigāh-nay beh-hnāh yet-nay leh

NOTE.—The Burmese date is 638 years after the Christian era. Therefore, in order to get the Burmese year, we have to subtract that number from our year. Both eras are used, and, to distinguish the one from the other, the word *ထက္ကရပ်* Thekkāh-yit is placed before the Burmese date; thus, *ထက္ကရပ် ၁၂၇၂* = A.D. 1910. Both Burmese and English months are used, and often the two together, in documents.

The month is divided into two parts, *လဆန်း* lāh-zāhn:, the *waxing*, and *လပြည့်ကျော်* lāh-byōō-jāw or *လဆုတ်* lāh-zohk, the *waning*. The full moon, *လပြည့်* lāh-byōō, falls on the fifteenth of the waxing; the *လကွယ်* lāh-gweh (*hidden moon*) falls on the fourteenth or fifteenth of the wane. The days of worship are the full moon, eighth of the wane, the hidden moon, and the eighth waxing; otherwise the days of the week are not observed, though noted. (The Englishman observes Sunday, the Burman does not.)

Times, Seasons, and Weather.

ဥတု၊ အချိန်များနှင့် မိုးယိုလေအကြောင်း။

(For Vocabulary, see p. 36.)

English.	Burm	Pronunciation.
This day week	သည့်နေ့က ခုနှစ်ရက် နေ့	<i>Thee nay-gāh hkōō- hnāh-yet nay</i>
That was three or four days ago	သုံးလေးရက်လောက် ရှိပြီ	<i>Thōhn: lay:-yet lowk shee-byee</i>
To-morrow fort- night	နတ်ဖန် နေ့နောက် ဆယ်လေးရက်	<i>Net-hpāhn-nay nowk seh-lay:-yet</i>
At about this time	ယခုအချိန်လောက်မှာ	<i>Yāh-hkōō āh-chayn- lowk-hmāh</i>
In a month's time	ယခု နေ့ကတလ လောက်	<i>Yāh-hkōō-nay-gāh tāh-lāh lowk</i>
The first of next month	ယခုလာမည့်လတ ရက်နေ့	<i>Yāh-hkōō lāh-mēe-lāh tāh-yet nay</i>
In (after) six weeks	ယနေ့ကတလနှင့် ဆယ်လေးရက်	<i>Yāh-nay-gāh tāh-lāh- hniṅ seh-lay:-yet</i>
On the last day of the month	ယခုလကွယ်နေ့	<i>Yāh-hkōō lāh-gweh- nay</i>
At the end of this month	သည့်လကုန်မှာ	<i>Thee lāh gohn hmāh</i>
Towards the middle of January	အနဝါရီလ၁၅ရက် နေ့လောက်	<i>Zāhnāhwāhyee lāh sch- gnāh:-yet nay lowk</i>
In the course of a week	ခုနှစ်ရက်အတွင်း တွင်	<i>Hkōō-hnāh-yet āh- twin:-dwin</i>
From time to time	အဖန်ဖန်	<i>Āh-hpāhn-bāhn</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
From one day to another	တနေ့ကတနေ့သို့	Tah-nay-gah tah-nay-thoh [thay:
A few days ago	နေ့ရက်မကြာသေး	Nay-yet mäh kyäh
A short time since [ago]	ကာလမရှည်ပြီ	Käh-läh mäh shay-bye [thay:
Scarcely two days	နှစ်ရက်မရှိသေး	II-näh-yet mäh shëe
A month ago	ထလှီပြီ	Täh-läh shëe-bye
It is full moon	ထပြည့်နေ့ဖြစ်သည်	Läh-byë-nay hpyit-
Last year [last]	မနှစ်က	Mäh-hnit-käh [thëe
The year before	တမျှန်နှစ်	Täh-myäh-n-hnit
It is not long since	မကြာသေးဘူး	Mäh kyäh thay: boo:
Long ago	ကြာလှပြီ	Kyäh-hläh-bye
Once in (three) days	(သုံး) ရက်တခါ	(Tho/n:) yet täh-hkäh
The heat of the sun is unbearable	နေပူထိုမခံနိုင်ဘူး	Nay poo loh mäh hkäh/n-hning-boo:
I am very warm	တယ်အိုက်သည်	Teh ik-thëe
I am afraid it will rain	မိုးပန်း ရှာမည့်မိုးသည်	Môh: yööäh-mëe, tsôh: thëe
Did you see the lightning?	ထွတ်ဝစ်ကိုမြင်သလား	Shäht-tsit-koh myin-thäh-läh:
I heard the thunder	မိုးယိုဖိုးသံကိုကြားခဲ့သည်	Môh: chôhn: thäh-n-goh kyäh: geh thëe
How it pours !	တယ်မိုးပန်းရွာသည်	Teh môh: yööäh-thëe
Would you like an umbrella?	ထီးလိုချင်သလား	Htee: loh-jin-thäh-läh: [tsôh-bye
I am wet through	အဝတ်များစွတ်မိုးပြီ	Äh-wööt-myäh: tsööt-
Look at the rain-bow	သက်သံကိုကြည့်လိုက်ပါ	Thetta/n-goh kyeë-lik-päh

English.	Burmese.	Pronunciation.
It is growing very cold	တယ်အေးလာသည်	Teh ay: lāh-thěě
It is very dirty	တယ်ရှုံ့များသည်	Teh shǒǒn myāh: -thěě
It is very windy	တယ်လေတိုက်သည်	Teh lay tik-thěě
The wind is in the east	လေအရှေ့ဖက်က လာသည်	Lay āh-shay bekkāh lāh-thěě
The dust is terrible	တယ်ဖိုတသည်	Teh hpohn htāh-thěě
How bright the moon is	တယ်လသာသည်	Teh lāh thāh-thěě
The sky is overcast, so I think it will rain	မိုးပန်းအုံ့လို့မိုးရွာ မည်လို့ထင်သည်	Mōh: ohn-lōh mōh: yǒǒāh-měe-lōh, htin- thěě
The stars are bright	ကြယ်များအထွန်ထွန် ထင်းသည်	Kyeh-myāh: āh-hlǒǒn htoon: -lin: -thěě
It will be fine tomorrow, I think	နက်ဖန်နေသာမည် ထင်သည်	Net-hpāhn nay thāh- mēē, htin-thěě

Correspondence, Post, Telegraph, and Telephone.

စာရေးကြောင်းနှင့်စာတိုက်၊ ကြေးနန်းရုံးအကြောင်းများ။

(For Vocabulary, see p. 70.)

Have any letters come this morning?	ယခုမနက်စာများ ရောက်ပြီလား	Yāh-hkǒǒ māk-net tsāh-myāh: yowk- pyee-lāh:
No, none have come yet	မလာမရောက်သေး ဘူး	Māh lāh māk yowk thay: boo:
He ought to be here by now	သူယခုသည်ကို ရောက်သင့်ပြီ	Thoo yāh-hkǒǒ dee-goh yowk-thin-byee

English.	Burmese.	Pronunciation.
I have heard nothing	တစုံတခုမျှမကြားရသေးဘူး	Tāh-zoh'n tāh-hkōō hmyāh mäh kyāh-yāh-thay:-boo:
Has the mail steamer arrived?	စာပို့မီးသင်္ဘောရောက်ပြီလား	Tsāh-bōh mee:-thim:-baw yowk-pyee-lāh:
Go and see if the mail is in	ဒက်ရောက်သည်မရောက်သည်ကိုသွားကြည့်စမ်းပါ	Det yowk-thēē mäh yowk - thēē - gōh thwāh: kyē-ē-zāhn: bāh
Are there any letters for me?	ကျွန်ုပ်တို့စာများရှိသလား	Kyōōnohk-hpōh tsāh-myāh: shēē-thāh-lāh:
I have not received any letter	စာတစောင်မျှမရဘူး	Tsāh tāh - zowng-hmyāh mäh yāh-boo:
Please post this letter	သည်စာကိုစာတိုက်သစ်ထာဝရသေ့ထည့်လိုက်ပါ	Thee tsāh-gōh tsāh-dik thit-htāh-deh-hmāh hteḥ-lik-pāh
Please forward my letters to . . .	ကျွန်ုပ်တို့စာများကိုပို့လိုက်ပါ	Kyōōnohk tsāh-myāh:-gōh pōh-lik-pāh
Please weigh this letter	သည်စာကိုချိန်စမ်းပါ	Thee tsāh-gōh chayn-zāhn:-bāh
I want some note-paper	စာရေးရန် စက္ကူ လိုချင်သည်	Tsāh-yay:-yāhn tsek-koo loh-jin-theē
Give me an envelope	စာအိပ်တစ်ခုပေးပါ	Tsāh - ayk tāh-hkōō pay:-bāh
Where is the ink?	မှင်ဆိုးဘယ်မှာလဲ	Hmin-ōh: beh-hmāh leh
Lend me a piece of blotting-paper	မှင်နှိပ်စက္ကူ တခြပ်ပေးပါ	Hmin-hnayk tsek-kōō tāh-chāht pay:-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Get me some stamps	တံဆိပ်ခေါင်းများပေးပါ	Tăh - zayt - gowng:- myāh: pay:-bāh
Tell him to wait	ခေါင်းနေထိုင်ထိုင်ပြောပါ	Tsowng nay-loh thōō- goh pyaw-bāh
I will send a reply later	နောက်မှပြန်စာပို့ပါမည်	Nowk-hmāh pyāhn- zāh pōh-bāh-měē
Can I send a telegram?	ကြေးနန်းပို့ကိန်းပို့ပါမည်လား	Kyay: - nah: yik hning-bāh-měē-lāh:
How much is the postage on these letters?	သင်္ဃာတင်စာများအတွက် စာပို့ခဘယ်လောက်ပေးရမည်ထဲ	Thee tsāh-myāh: āh- twet tsāh-bōh-gūh beh-lowk pay:-yāh- mēē-leh
I am just going to read it	ယခုဖတ်ပါမည်	Yāh-hkōō-beh hpāht- pāh-měē
Can you lend me a pencil?	ခဲတံတချောင်းခက ငါ့ပါ	Hkeh - dāhn tāk - chowng: hkāhnāh hgnāh:-bāh
What is your telephone number?	ခင်ကြားနံပါတ်ဘယ် လောက်လဲ	Hken byāh: nāhmbāht beh-lowk leh
My number is —	ကျွန်ုပ်နံပါတ်ဖြစ်ပါ သည်	Kyōōnohk nāhmbāht — hpyit-pāh-thēē
Put me through to —	— ကိုထွက်ပေးပါ	— goh thweh-pay:- bāh
Line engaged	လမ်းမအားပါ	Lāhn: māk āh:-bāh
Ring up (Mr. Smith) ¹	ခရစ္စတော်မော်ကိုခကား ပြောသံကြီးနှင့်ပြော ပါ	(Mistāk Sūhmit)-goh tsāh gāh:-pyaw- thāhn-joh-hning pyaw- bāh

¹ This is translated 'Speak to Mr. Smith with the telephone.'

In Town.

အကြောင်းအရာ။

English.	Burmese.	Pronunciation.
Where shall we go ?	ကျွန်ုပ်တို့ဘယ်ကို အလည်သွားမည်လဲ	Kyöñnohk-doh beh-goh äh-leh-thwäh: mēē-leh
Let us go to the post office	စာတိုက်သို့သွားကြစို့	Tsāh-dik-thoh thwäh: jyāh-zoh
Where does this road go?	သည်လမ်းဘယ်ရောက်သလဲ	Thee lāhn: beh yowk-thāh-leh
Go up the street	လမ်းကိုလိုက်သွား	Lāhn:-goh lik-thwäh:
Is it far from here?	သည်ကကွာဝေးသလား	Dec-gāh kwāh-way:-thāh-lāh:
Show me the way	လမ်းကိုပြပါ	Lāhn:-goh pyāh-bāh
Turn to the right	လက်ယာဖက်သို့ လှည့်သွား	Let-yāh-bet-thoh hleh-thwäh:-lik [thwäh:
Turn to the left	လက်ဝဲဖက်သို့လှည့်	Let-weh-bet-thoh hleh-
Go straight on	ရှေ့သို့တိုက်တိုက်သွားပါ	Shay - thoh tēh - deh thwäh: bāh
Second turning to the right	လက်ယာဖက်မှ၁ခု တိယလမ်းကိုလိုက်	Let-yāh-bet - hmāh dooteeyāh lāhn:-goh lik
Cross the road [is ... ?]	လမ်းကိုကူးသွား [ရှိသလဲ]	Lāhn: - goh koo: - thwäh: [thāh-leh
In what street	— ဘယ်လမ်းတွင်	— beh lāhn:-dwin shēē
Please tell me the nearest way to...	— သို့ရောက်အောင် အနီးဆုံး လမ်းကို ပြပါ။	— thoh yowk-owng äh-nee:-zōhn: lāhn:-goh pyaw-bāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Is this the way to . . . ?	သည်လမ်းကိုလိုက် ထွင် — သို့ရောက် နိုင်ပါသည်လား	<i>Thee lāhn:-goh lik- hlyin — thōh-yowk- hning - bāh - mēē- lāh:</i>
Do you know Mr. F.?	F. သွင်ကိုသိကြွမ်း သလား	F. <i>thāhkhken - goh thēē - kyoons: - thāh - lāh:</i>
I do not know	မသိသူး	<i>Māh thēē-boo:</i>
I know him well	သူ့ကိုကောင်းကောင်း ကြွမ်းသည်	<i>Thōō - goh kowng:- gowng: kyoons:-thēē</i>
Who is he ?	ထိုလူဘယ်လူလဲ	<i>Htoh loo bāhloo leh</i>
He is an old friend	သူ့မိတ်ဆွေဟောင်း ဖြစ်ပါသည်	<i>Thoo maytsway howng: hpyit - pāh- thēē</i>
Where does he live ?	သူတယ်မနေသလဲ	<i>Thoo beh-hmāh nay- thāh-leh</i>
He lives close by (my home)	ကျွန်ုပ်အိမ်နှင့်အနီး နေပါသည်	<i>(Kyōōnohk ayn-hnin) āh - nee: nay - bāh - thēē</i>
Is Mr. F. (Mrs. F.) at home?	F. သွင် (F. သွင်မ) အိမ်တွင်ရှိသလား	F. <i>thāhkhken (thāh- khken-māh) ayn-dwin shēē-thāh-lāh:</i>
I must go	ကျွန်ုပ်သွားပါတော့ မည်	<i>Kyōōnohk thwāh:- bāh-daw-mēē</i>
Good-bye (go and return)	သွားဦးလော (or တော့)	<i>Thwāh:-ōhn:-law (or day)</i>
What is the name of that street?	ထိုလမ်းကိုတယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	<i>Htoh lāhn:-goh beh- hneh hkāw - thāh- leh</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
Which road must I take?	ဘယ်လမ်းသွားရမည်ထဲ	mōē-leh
(You) are out of the way	လမ်းမှားပြီ	Lahn: hmāh: byee

Shopping. ဆိုင်များတွင်လှည့်ဝယ်ရာ။

How much is this?	သည်တာအဘိုးဘယ်လောက်ထဲ	Thee hāh āh-hpōh: beh lowk leh
It is too much	အဘိုးကြီးသည်	Āh-hpōh: kee-thee
Send them at once	ချက်ချင်းပို့လိုက်ပါ	Chet-chin: pōh-lik-pāh
I wish to buy	ဝယ်ချင်သည်	Weh-jin-thēē
(I) will take this	ဤတာကိုယူပါမည်	Thee hāh-goh yoo-bāh-
(I) want some calico	ဝတ်ဝယ်ချင်သည်	Payt weh-jin-thēē
Show (me) some ribbons	မိုးကြိုးပြာထူပြာပါ	Pōh: kyōh:-byāh tāh-choh pyāh-bāh
This colour is too dark	ဤအရောင်ညိုဖွန်းသည်	Eē āh-yowng nyoh-leon:-thēē
Have you any that r than this?	ဤကြိုးပြာထက်မြက်ငယ်သောကြိုးပြာရှိသေးသော	Eē kyōh:-byāh: det byet - gneh - thaw kyōh:-byāh: shēē-thay:-thah-lāh:
What is the price per yard?	တရက်လျှင်အဘိုးဘယ်လောက်ထဲ	Tāh-gik hlyināh-hpōh:
It is faded	အရောင်မရှိသည်	Āh-yowng hmayn-thēē
It is too fine	အလွန်ညက်နုသည်	Āh-hlōön nyet-nōō thēē
This is right	သည်တာကောင်းသည်	Thee hāh kowng:-thēē

English.	Burmese.	Pronunciation.
What are they the pair ?	တရံထွင်အာပိုးဘယ် လောက်လဲ	Tāh-yāhn hlyin āh- hpôh: beh-lowk leh
Have you any silk putsoes for sale?	ပိုးပုဆိုးများရောင်း သလား	Pôh:-pāhsôh:-myāh: yowng:-yāhn shěē- thāh-lāh:
I will inquire and let you know	ကျွန်ုပ်မေးစစ်၍ကြား ပြောလိုက်မည်	Kyöönok may:-tsit- yôgay kyāh:-pyaw- lik-měe
I will give five rupees for it	ငါ့ပေးသောငွေငါးကျပ် ပေးမည်	Iltôh hāh-bôh gnway gnāh:-jāht pay:-mēe
Take this watch to be mended	ဤနာရီခွက်ကိုပျင် ရအောင်ယူသွား လိုက်ပါ	Ee nāhyee-gwet-koh pyin-yāh-owng yoo- thwāh:-lik-pāh
Can you give me change for a rupee ?	ဒါဝါးတကျပ်ကိုအနီး နှိုင်းပါမည်လား	Dingāh: tūh-jāht-koh āhn:hning-bāh-měē- lāh:
I have no change	အနီးရန်မရှိပါ	Āhn:-yāhn māk-shēē bāh
I have no coppers, only four-anna pieces	ပိုက်ဆံမရှိပါ။မတ် စတုတ္ထာရှိပါသည်	Pisāhn māk shēē-bāh, māht tsūē thāh shēē- bāh-thēē

Shooting and Fishing.

အမည်းငါး။ လိုက်၊ ငြိမ်။ များယူကြောင်း

Is there any shoot- ing or fishing here?	သည်အရပ်၌အမည်း ငြိမ်ခင်း၊ ငါးများ ခင်းရှိသလား	Thee āh-yāht hnīk āh- meh: pit hkin:, hgnāh: hmyāh:-gin shēē-thāh-lāh:
--	--	---

¹ The garment worn by men round the waist; some are very handsome.

English.	Burmese.	Pronunciation.
Can you find me a hunter?	မုဆိုးတယောက်ရှား ပေးနိုင်ပါမည်လား	Mohksôh: tǎh - yowk shāh: pay: hning- bah-mëe-lāh:
I will send you a hunter to show you game?	အမည်းကိုညွှန်ပြရ အောင် မုဆိုးတ ယောက်ကိုခေါ် ပေးမည်	Āh-meh:-goh hnyöön- pyāh - yāh - own g mohksôh: tǎh-yowk- koh hkāw-pay:-mëe
What game can you show me?	ဘယ်အမည်းမျိုးများ ကိုပြနိုင်ပါမည်လား	Beh āh-meh:-myôh:- myāh:-goh pyāh hning-bāh-mëe-lāh:
Do you wish to shoot deer or birds?	ဆတ် သမင်၊ ဒရယ်၊ ကျွန်းများကိုဖြစ်ချင်သ လား။ ငှက်များကို ဖြစ်ချင်သလား	Sǎht, thǎhmin, dǎh- yeh, jee-myāh:-goh pit-chin-thāh-lāh:; hgnēt-myāh:-goh pit - chin - thāh - lāh:
There are plenty of hog deer in the jungle and sometimes one finds hares and pigs	ထောင့်မှာဒရယ်အ ထွန်များသည်။ ၎င်း ပြင်တခါတထေထုံ နှင့်ထောင်ကံများ တွေ့တတ်သည်	Taw-deh-hmāh dǎh- yeh āh-hlōön myāh:- thěě; lāh - gowng:- pyin tǎh-hkāh-tǎh- lay yohn-hnin taw- wet-myāh: twǎy- dǎht-thěe
Snipe are found in the rice fields and duck and teal in the lake	ထယ် ပြင်ထဲမှာမြေ ဝတ်များပေါ်သည်။ အင်းထဲမှာဝမ်းဘဲ နှင့်ဝစ်စလီကိုတွေ့ လိမ့်မည်	Leh - byin - deh-hmāh myay - wōöt - myāh:- paw-thěě; in:-deh- hmāh woom:-beh- hnin tsitsāhlee - goh twāy-lāym-měě

<i>English.</i>	<i>Burmese.</i>	<i>Pronunciation.</i>
Is the jungle very thick?	တောများစွာရှင်တတ်သော	Taw myāh: - zōōāh shohk-tāht-thāh-lāh:
The tree jungle is not thick but there is tall grass near the river	သစ်တောမရှင်ဘူး။ သို့ရာတွင်မြစ်ကမ်း၌ မြက် တော ရှိသည်	Thit-taw mäh-shohk-hpoo; thōh-yāh-dwin, myit-kāhn: - hnik myet-taw shēē-thēē
How many guns have you?	သေနတ်ဘယ်နှစ်ထက်ရှိသလဲ	Thay-nāht beh-hnāh-let shēē-thāh-leh
I have three double-barrel and a rifle	နှစ်ထိုးပြဲသေနတ်သုံးထက်နှင့်ရိုက်ပတ်ထထက်ရှိသည်	Ināh-lōhn:-byōō-thay-nāht thōhn:-let-hmīn yikpāht tāh-let shēē-thōō
This gun is a breechloader	သပြဲသေနတ်နောက်ထိုးသေနတ်ဖြစ်ပါသည်	Thee thay-nāht nowk-htōh: - thāy-nāht hpyit-pāh-thēē
How many cartridges have you in that bag?	ထိုထွယ်ဒဗီဝဲထဲမှာ ယင်းတောင့်တယ် နှစ်ထိုးပါသလဲ	Htoh lweh-ayk - deh-hmāh yāhn:-downg beh-hnāh-lōhn: pāh-thāh-leh
Put sixty cartridges into that box	ထိုထပ်တာထဲမှာယင်းတောင့်ဝေထောက်ထည့်လိုက်	Htoh thit-tāh-deh-hmāh yāhn:-downg chowk - seh - lowk hteh-lik
You have hit (shot) a red deer, Sir	ဆတ်တကောင်ကို ဖုန်ပါပြီသွင်	Sāht tāh-gowng-goh hmāhn - bāh - byee, thāhken
It cannot go far, for its leg is broken	ခြေထောက်ကြိုးလိုဝေးစွာမသွားနိုင်ဘူး	Chay-dowk kyōh: loh way - zōōāh mäh thwāh:-hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation
A teal has fallen in the grass near the pond	ဝပ် ဝဲထီထီတောင် ဒိုင်နားမှာပြတ်ဝပ် ထဲသို့ကျလေပြီ	Tsitsālee tah-gowng ing-nāh-hmāh myet- pin-deh-thoh kyah- lay-byee
There are some jungle-fowl in the bamboos	ဝါးတောထဲမှာတော ကြက်များရှိသည်	Wāh:-daw-deh-hmāh taw-jet-myāh: shēē- thēē
Can you catch fish in that stream?	ထိုချောင်းတွင် ငါး များကို ဖြူးနိုင်သ လား	Itoh chowng:-dwin gnāh:- myāh:-goh hmyāh:-hning-/hāh- lāh:
What is the best bait?	များစွာ အကောင်း ဆုံးဘယ်သင်းလဲ	Hmyāh:- zāh āh - kowng:-zōhn: beh- thin: leh
Bring a rod and some bait with you	များတံတင်းနှင့်များ စွာအချို့ယူလာကွဲ	Ihmyāh:-dahh-tāh-zin:- hnin hmyāh:- zāh āh-choh yoo-lāh- geh
The best bait is worms and mag- gots	တိနှင့်လောက်များ များစွာအကောင်း ဆုံးဖြစ်သည်	Tee-hnin lowk-myāh: hm yāh:- zāh āh- kowng:-zōhn: hpyit- thēē
If you cannot get them, use paste	၎င်းကိုမရနိုင်လျှင် မုန့်ပိမ်းကိုသုံး	Lāh-gowng:-goh mäh yāh - hning - hlyin, mohh - zayn: goh thōhn:
You cannot hunt tigers without elephants	ဆင်မရှိလျှင် ကျား များကိုမလိုက်နိုင် ဘူး	Sin mäh shēē - hlyin, kyā h:-myāh:-goh mah lik-hning-boo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
You can watch for them at night on a stage in a tree	ညအခါသစ်ဝင်ပေါ် ကလင့်စင်ဗ္ဗာရေါင့် ခန့်နိုင်သည်	Nyah āh-hkāh thit-pin- bāw - gāh liṇ - zin hmāh tsowng - nay - hnīng-thēē
It is, however, weary work and the mosquitoes bite	သို့ရာတွင်အထွန့်ဝင် ပန်း၍မြိုင်ကိုက်	Thoh-yāh-dwin, āh- hlōön pim-bāhn:- yōōy chin kik-theē
How long have you lived in this circle? ¹	သည်တိုက်ထဲမှာ နေသည့်ဟာဘယ် လောက်ကြာပြီလဲ	Thee tik - hteh - hmāh nay - thāh-hāh beh- lowk kyāh-byee-leh

Public Works.

ထည့်ဆောက်သောအရာများ။

Come here with your hoe	ပေါက်တူးကိုယူ၍ ထည့်ကိုသာကွဲ	Powk-too:-goh yoo- yōōy dee-goh lāh- gch
Do not dig there	ထိုမှာမတူးနှင့်	Hoh-hmāh māk too:- hnin
Dig wider	ကျယ်အောင်တူး လိုက်	Kyeh-owng too:-lik
How many men are wanted to cut the jungle?	တောချတ်ရအောင် ထူဆယ်နှစ်လောက် အသဲ	Taw hko/hk - yāh - owng loo beh-huāh yowk āh-loh sheē- thāh-leh

¹ NOTE.—တိုက် tik, generally translated *circle*, corresponds to our word 'hundred' in the divisions of a county. The word ထာ hāh, *thing*, which occurs in the last sentence, is a very common colloquial idiom and corresponds to our word *fact*.

English.	Burmese.	
Six men are wanted for road work	လ မ ခ ဝှ ဝှ ခ န် လူ မြောက်ယောက်လို ချင်သည်	<i>Latn: loh-k-yahn loo- chowk-yowk loh-jin- thee</i>
Send three men to help the carpenters	လက်သမားများကို တူညီချအောင်လူ သို့ ယောက်ကို ထွတ်လိုက်	<i>Lettha/māh:-myāh:- goh koo-nyee-yah- owng loo - thōhn:- yowk - koh hlōōt- lik</i>
Take seven men to build the bridge	တံတားဆောက်ရန် လူခုနစ်ယောက် ခေါ်တွန်းထော့	<i>Tāh-dāh: sowk-yāhn loo hkoōhnāh-yowk hkāw-thwāh:-day</i>
What kind of soil is it there?	ယိုမှာတယ်မြေမျိုးရှိ သလဲ	<i>Hoh-hmāh beh myay myōh: shēē-thah- leh</i>
It is sandy, Sir	ဆဲမြေများပါသည် သွင်	<i>Theh - myay myāh:- bāh-thēē, thāhken</i>
Where did you find this stiff clay?	သင့်မြေစေးကိုတယ် မှာတွေ့သလဲ	<i>Thee myay-zay:-goh beh-hmāh tway-thāh- leh</i>
This ground is exceedingly hard	သင့်မြေအလွန်ထရာ မာပါသည်	<i>Thee myay āhhlōōn- dāh-yāh māh-bāh- thēē</i>
The hoe will break, so get a pickaxe	ပေါက်တူးကြိုးမည် စိုးလိုပေါက်တူးလုံး တလက်ကိုယူကွဲ	<i>Powk-too: kyōh:-miēē tsoh:-loh powk-too:- lōhn:tāh-let-koh yoo- geh</i>
Remove the stones with a crowbar	ကျောက်များကို ထံ တူးရှင်းနှင့်တူးဆွ လိုက်	<i>Kyowk-myāh:-goh thāhn-tah-yōōin:- hniñ too:-swāh-lik</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
Blast the rock	ကျောက်ကြီးကိုယမ်း နှင့်ဖောက်ခွဲ	K yowk - kee - goh yahn - hniṅ hpowk- hkweh
Put aside all stones fit for building	အဆောက်အဦးနှင့် ထော်သောကျောက် များကိုတဖန်ရှာ ပုံလိုက်	Āh-sowk ah-ōhn-hniṅ tāw-thaw kyowk- myāh-goh tak-hpet- hmāh tsö-ō-pohn-lik
The space is not sufficient	ထားရန်နေရာမ ထောက်ဘူး	Htāh-yāhn nay-yāh māh lowk hpoo:
Level 30 ft. fur- ther back	၆၀ ပေထောက် နောက်သို့တိုး၍ညီ ညာအောင်ပြုလုပ် ပါ	Pay thōhn-zeh lowk nowk - thoh tōh - yōyay nyee-nyāh- owng pyō-ō-lohk-pāh
When I called you, why did you not answer?	သင့်ကိုခေါ်တာသဘာ ပြုလို့မထူးသဘဲ	Thiṅ-goh hkāw kahlāh bāh-pyō-ō-loh māh htoo-thah-leh
As the ground is very soft you must lay planks	မြေအတွန်ပျော့သည် နှင့်ပျဉ်ပြားများ ကိုခင်းချရမည်	Myay āh-hlōōn pyaw- thēē-hniṅ pyeen- byāh - myāh-goh hkin-chāh-yāh-mēē
Bring the cord and pegs for lay- ing out the foun- dation	အခြေအလျှောက်မှတ် ချရန်ကြိုးနှင့်ပုတ် များယူကု	Āh-chay āh-lyāh-goh hmāht-chāh-yāhn kyōh-hniṅ pāhnet myah: yoo-geh
Must this work be finished to- day?	သည်အလုပ်ထုစေ ပြီးအောင်လုပ်ရ မည်သား	Thee āh-lohk yāh-nay pyee - owng lohk - yāh-mē-lāh:
There is not enough sand in this mortar	သည်သရွတ်တွင် မလောက်ဘူး	Thee thāhyōōt-twin thēh māh lowk hpoo:

English.	Burmese.	Pronunciation.
There is too much lime in it	သရွတ်တွင်ထိုးများ ထွန်းသည်	Thalyoöt-twin htóhn: myāh:-loon:-thée
The lime is not good. What kiln did it come from?	ထိုးမကောင်းဘူး။ ထုံးဖြူထယ်ထဲ	Htóhn: mäh kowng: boo:; beh htóhn:- boh-hmäh leh
The plastering must be done carefully	အင်္ဂတေထိုင်သည်မှာ သေသေချာချာပြုရ မည်	Ingáhtay king-thée hmäh, thay - thay chá-h-jāh pyöö-yāh- mèè
Unless the timber is properly earth-oiled the white ants will eat it	သစ်သားကိုရေနံ ကောင်းကောင်းမ ယုတ်လျှင်ခြံများ တက်စားလိမ့်မည်	Thit-thāh:-goh yay- nahn kowng:-gowng: mäh tho-k - hlyin chá-h-myāh: tet-tsāh:- laymmèè
White ants do not eat iron-wood or teak	ကျွန်းသစ်နှင့်ပျင်းက ထိုးခြံများမစား တတ်ဘူး	Kyöön-thit-hnin pyin:- gāh-dóh: chá-h-myāh: mäh tsāh: - dāht- hpoo:
Will you have thatch or shingles on the roof?	အနီစက်နှင့်သက် ကယ်မိုးမည်ထား။ ထို့မဟုတ်ပျံ အုပ်ကြွတ်နှင့်မိုး မည်ထား	Dāhnöö-bet-hnin thek- keh mōh:-mee-lāh:; thoh-māh-hohk, py- een ohk-kyööt-hnin mōh:-mèè-lāh:
Tiles are difficult to obtain	အုတ်ကြွတ်များထတ် ရခဲသည်	Ohk-kyööt-myāh: teh yāh-geh-thée
Bring me the compass and chain	ထွန်းပါနှင့်မြေထိုး သံပြွန်ကိုယူလာဘို့	Köömpāh-hnin myay- ding-thāhn-jōh:-goh voo-lāh-geh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I forgot them and left them in the works office	မေ့လျော့သူတို့မြေထိုင်း ရုံမှာ ထွန်ရစ်စေ သန	May-yaw-loh myay- ding-yohn-hmāh kyāhn-yit nay-thēē

Planting. သစ်ပင်စိုက်ခြင်း။

How many coolies have you?	ကူလီတယ်နှစ် ယောက်ရှိသလဲ	Koolee beh-hnāh- yowk shee-thāh-leh
How long have they worked with you?	သူတို့မောင်မင်း ဆီမှာထုတ်သတာ တယ်လောက် ကြာပြီလဲ	Thoo-doh mowng- min-zee-hmāh lohk thāh-hāh beh-lowk kyāh-byee-leh
Are they good workers?	အထုတ်ကိုင်ရိယနှစ် ထုတ်တတ်ကြသ လား	Āh-lohk-koh wēyēē- yāh-hniy lohk-tāht- kyāh-thāh-lāh
Muster the coolies near the bunga- low	အိမ်နားမှာကူလီများ ကိုရုံခိုင်း၍ထား လိုက်	Ayn-nāh:-hmāh koo- lee-myāh:-goh tsōō- yōhn:-yōōay htāh:-lik
How much pay does each get a day?	ကူလီများတကိုယ် ထွင်နေထိုင်းအခ တယ်လောက်ရ တတ်သလဲ	Koolee-myāh: tāh-gōh- hlyin nay-ding: āh- hkāh beh-lowk yāh- dāht-thāh-leh
Each man must dig forty holes a day?	ကူလီတယောက်တ နေ့ထွင်တွင်းလေး ဆယ်စီတူးရမည်	Koolee-tāh-yowk tūh- nay-hlyin twin: lay:- zeh zee too:-yāh- mēē
Do not pull up the young plants	အပင်ကလေးများကို ဆွဲ၍မနှုတ်နှင့်	Āh-pin-gāhlay:- myāh:-goh swch- yōōay māh-hnohk- hniy

English.	Burmese.	Pronunciation.
Mark the places where they are to dig the holes	တွင်းတူးရမည့်နေ ရာများကိုမှတ်ပြ လိုက်	t'win: tooz-yāh-mēe- nay-yāh-myāh-z-goh hmāht-pyāh-lik
Trample the earth down in plant- ing	အပင်များကိုစိတ် ကတလဖြေကိုဖြေ နှင်းနှိတ်နှင်းလိုက်	Āh-pin-myāh-z-goh tsik- kāh-lāh, myay-goh chee-hnin hnayk- nin-z-lik
Go and fetch the plants from the seed-beds	ပျိုးခင်းကအပင်က လေးများကိုသွား ယူကု	Pyōh-z-gin-z-gāh āh-pin- gahlay-z-myāh-z-goh thwāh: yoo-geh
Take up the plants with the earth	အပင်ကိုဖြေပါအောင် နှုတ်ပါ	Āh-pin-goh myay pāh- owng hnohk-pāh
After planting them give them plenty of water	စိတ်ဖြိုးစေရကောင်း ကောင်းလောင်း၍ ပေးလိုက်	Tsik-pyee-z-hmāh yay kowng-z-gowng: lowng-z-yōōy pay:- lik

Arrival in the Country. ပြည်တွင်းရောက်ကာလ။

(For Vocabularies, see p. 61.)

Here is my lug- gage	ကျွန်ုပ်တို့ဆီလဲယသွ မှာရှိသည်	Kyōōnohk wōōn-zāh- leh dee-hmāh shēē- thēē
Where is the cus- tom-house ?	အကောက်တိုက် ဘယ်မှာလဲ	Āh-kowk-tik beh- hmāh leh
Bring that trunk to the custom- house	ထိုသေတ္တာအကောက် တိုက်သို့ယူခဲ့	Hoh thittāh āh-kowk- tik-thoh yoo-geh
I have nothing dutiable	အကောက်ခွဲရန်ဥစ္စာ မပါ	Āh-kowk-hkweh-yāhn- ohksāh mäh pāh

English.	Burmese.	Pronunciation.
Here are (take) my keys	ကျွန်ုပ်တို့သော့များယူပါတော့	Kyöön o ^h k thay-myāh: yoo-bāh-daw
Call a carriage	ရထားတစ်စီးခေါ်ပါ	Yăhhtāh: tăh-zee: hkāw-bāh
There is no carriage	ရထားတစ်စီးမျှမရှိပါ	Yăhhtāh: tăh-zee:- hmyāh mäh shēe-bāh
What is the fare to — ?	— သို့ ဒေခထယ် လောက်ထဲ	— thŭh āh-hkāk beh- lowk, leh
Tell the driver to take me to —	ရထားမှူးကို — သို့ မောင်းသွားလို့ ပြောလိုက်ပါ	Yăhhtāh: -hmoo: -goh — thŭh mowng:- thwāh: -loh pyaw- lik-pāh
Tell him to drive quickly to the railway station	မီးရထားရုံသို့မြို့ မြို့မောင်းလို့ပြော လိုက်ပါ	Mee:-yăhhtāh:-yohn- thŭh myāhn-myāhn mowng:-loh pyaw- lik-pāh
He says the baggage is too heavy (for a carriage), it must be put on a cart	ဝန်စလယ်လေးထွန်း သင့်နှင့်လှည်းတော် မှာထင်ရမည်တည့်	Wöön-zăh-leh lay:- loon: - thēē - hniŋ hleh:-bāw-hmāh-tin yăh-měē, deh
You must take it to the station for Prome, not that for Pegu	ပြည်မြို့သို့သွားရန်မီး ရထားရုံကိုယူသွား ရမည်။ ပဲကိုးမြို့သို့ ထွက်ရန်ရုံသို့မထွက်	Pyee - myōh - thŭh thwāh:-yăhn mee:- yăhhtāh:- yohn-goh yoo-thwāh:- yăh- mēē; Păhgōh:- myōh-thŭh htwet- yăhn yohn-thŭh mäh yoo-yăh

English.	Burmese.	Pronunciation.
I wish to catch the steamer that goes from Prome to Bamaw	ပြည်မြို့ကဘမောမြို့ သို့သွားသော မီး သင်္ဘောကိုမှီအောင် သွားချင်သည်	Pyce-myoh-gāh Bāh- maw - myoh - thoh thwāh :- thaw-mee :- thim:-baw-goh hmee- owng thwāh:-jin-thēē
When does the steamer start ?	မီးသင်္ဘောဘယ်အ ချိန်လောက်ထွက် သလဲ	Mee:-thim:baw beh- ā h - ch a y n - lowk htwet-thāh-leh
Please show me my berth	ကျွန်ုပ်အခန်းကိုပြ ထိုက်ပါ	Kyöönohk āh-hkähn:- goh pyāh-līk-pāh
Is this berth taken?	သင်္ဠအခန်းကိုတစ် ယောက်ကယူပြီ လား	Thee āh - hkähn:-goh tāh-zohn-tāh-yowk- kāh yoo-byee-lāh:
I will engage the whole cabin	ကျွန်ုပ်တစ်ခန်းလုံးကို ယူပါမည်	Kyöönohk tāh-hkähn:- lōhn:-goh yoo-bāh- mēē
Put this bag in the cabin	သည်အိတ်ကိုအခန်း ထဲမှာထားလိုက်	Thee ayk-koh āh- hkähn:-deh-hmāh htāh:-lik
What is the number of your cabin?	အခန်းနံပါတ်ဘာလဲ [လဲ]	Āh-hkähn: nahmbāht bāh leh [leh
What is the fare ?	ကတိုခတ်လောက်	Kāh-doh-gāh beh-lowk,
How many days is it from Prome to Bamaw ?	ပြည်မြို့ကဘမောမြို့ ရောက်အောင်ဘယ် နှစ်ရက်လောက်ရှိ မည်လဲ	Pyce-myoh-gāh Bāh- maw-myoh yowk- owng beh-hnāh yet lowk shēē-mēē-leh
Are the mosquitoes troublesome (do they bite)?	ခြင်ကိုက်တတ် လား	Chin kik-tāht thāh- lāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
They do not bite in the cold sea- son—only in the rains	ဆောင်ဥတု၌မကိုက် ဖူး။ မိုးဦးဥတု၌သာ ကိုက်တတ်သည်	Sowng: ödöðö-hnik mäh kik-hpoo; mōh: öðöðö-hnik thāh kik- täht-thēe
Have they mos- quito curtains on board, or should I buy them?	သင်္ဘောမှာခြင်ထောင် ရှိသလား။ သို မဟုတ်ဝယ်ရန် ကောင်းမည်သား	Thim?baw-hmāh chin- downg shē- <i>thāh-lāh</i> ; thoh-māh-hohk, weh- yāhn kowng:-mē- <i>lāh</i> :
They had better be bought in Rangoon as they will be useful after leaving the boat	မီးသင်္ဘောကောင်းပြီး မှများစွာသုံးကျာ သည့်နှင့်ရန်ရန်မြို့ တွင်ဝယ်ရန်ကောင်း မည်	Mee:- thim:baw - gāh sin:- byee:- h m ā h myāh:-zö öāh āh thōhn:-kyāh- <i>thē- hniñ</i> Yāhngohn- myoh-dwin weh- yāhn kowng:-mē- <i>ē</i>
What do you call that pagoda on the other side of the river?	မြစ်တိုက်မှာရှိသည့် ဘုရားကိုဘယ်နှယ် ခေါ်သလဲ	Myit hoh-bet-hmāh shē- <i>thē- goh</i> beh-hneh hkāw- thāh-leh
Where is the Shway Dāhgoh Pagoda?	ရွှေဘိုဘုရားဘယ် မှာလဲ	Shway-Dāhgohn hpāh- yāh: beh-hmāh, leh
Can you buy me a good pony?	ကျွန်ုပ်တို့မြင်းကောင်း ထကောင်ကိုဝယ် နိုင်ပါမည်သော	Kyöñohk-hpoh myin:- gowng: tāh-gowng- goh weh-hning-bāh- mē- <i>lāh</i> :
Do they shoe the ponies?	မြင်းများကိုသံခွာ တတ်သလား	Myin:- myāh:- goh thāhn - hkwāh tāht thāh-lāh:

English.	Burmese.	Pronunciation.
Saddle the pony	ကိုကုန်းနှီးတင်ခဲ့ ဝါ	Myin:-goh kôhn:-hnee: tin-geh-bāh
(I) wish to engage a Burmese ser- vant	မှမ္မာလူကလေးထဲ ထောက်ကိုငါးချင် သည်	Bă h m ā h lo o-g ā h- lay: tăh-yowk-koh hgnāh:-jin-thěě
What wages does he ask?	လခဘယ်လောက် တောင်းသတဲ့	Lăh-gāh beh-lowk towng:-thah-leh

NOTE—On arrival in the country a servant is required. It is usual to engage a native of India who speaks English.

The Railway. မီးရထားလမ်း။

(For Vocabulary, see p. 61.)

English.	Burmese.	Pronunciation.
To the station	မီးရထားရုံကို	Mee:-yahhtāh:-yohn- goh
Here is my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ဆီမှာရှိသည်	Kyöönohk wöönzähleh dee-hmāh shěe-thěě
I wish to register my luggage for —	ကျွန်ုပ်တို့ဆီမှာရှိသည့် ရိက္ခာရုံထဲသို့	Kyöönohk wöönzah- leh-goh ¹ ree-jit-tsāh- ree loh-k-chin-thěě
The luggage is over weight	ဝန်အချိန်ပိုသည်	Wöön āh-chayn poh- thěě
Get my luggage	ကျွန်ုပ်တို့ဆီကိုယူပေးပါ	Kyöönohk wöön-goh yoo-pay:-bāh
Here is the ticket	လက်မှတ်သည်မှာရှိ သည်	Let-hmäht dee-hmāh shěe-thěě

¹ In foreign words it is often necessary to use ရ rāh as r and not y.

English.	Burmese.	Pronunciation.
How many packages are there?	အထုပ်တယ်နှစ်ထုပ်လဲ	Āh-hto/k beh-hna ^h - ¹ hto/k, leh
Where is the waiting-room?	စောင့်ခန်းတယ်မှာလဲ	Tsoyng-gāh:n beh- hmā ^h , leh
Where is the booking office?	လက်မှတ်ခံရုံတယ် မှာလဲ	Let-hmä ^h t-h kāk ^h n- yo ^h n beh-hmā ^h ² leh
Where is the refreshment room?	စာပွဲခန်းတယ်မှာလဲ	Tsā ^h -bweh-gāh:n beh- hmā ^h , leh
Where is the lavatory?	နောက်ဘေးတယ် မှာလဲ	Nowk-hpay: ³ beh- hmā ^h , leh
Where is the train for —?	— ကိုသွားသော ရထားတယ်မှာရှိ သလဲ	— go ^h thwā ^h :-thaw- yā ^h htā ^h : beh-hmā ^h shöe-thā ^h -leh
Are you going by the express?	အမြန်ရထားနှင့်သွား ဧည့်လာ	Āh-myā ^h n-yā ^h htā ^h :- hni ^h thwā ^h :-mōe-lā ^h :
Show me a timetable	အချိန်ဇယားကွက် ကိုပြပါ	Āh-chayn-zā ^h -yā ^h :- gwet-koh pyā ^h -bā ^h
When does the train start?	ရထားတယ်ထွက် ထွက်သလဲ	Yā ^h htā ^h : ⁴ behday htwet-thā ^h -leh
Can I book through to —?	— ကိုထွက် ရှာလက်မှတ် ခံနိုင်သလား	— go ^h dowk-showk- let-hmä ^h t hkāk ^h n- ning-thā ^h -lā ^h :

¹ Here is an example of the noun spoken of being used as its own numeral auxiliary instead of one of those given on pp. 79, 80.

² The verb ရှိ shöe is often omitted.

³ နောက်ဘေး nowk-hpay: really means the back precincts of a house, i. e. rear.

⁴ တယ်ထွက် beh-day is a contracted form of တယ်သောအခါ beh thaw-ā^h-hkā^h.

English.	Burme	Pronunciation.
A first- (second-) class single ticket to ---	— ကိုပဌမ (ဒုတိယ) ထင်းအသွားထက် မှတ်တစောင်သား	<i>goh pah-htāhmāh</i> (dōōteēyāh) <i>dāhn:</i> <i>āh-thwāh:-let-hmaht</i> <i>tāh-zowng, lāh:</i>
Return ticket	အသွားအပြန်ထက် မှတ်	<i>Āh-thwāh:-āh-pyāhn-</i> <i>let-hmaht</i>
How much is it ?	ဘယ်လောက်ထဲ	<i>Beh-lowk, leh</i>
We want a sleeping carriage	အိပ်ရန်ရထား ကျွန်ုပ်တို့လိုသည်	<i>Ayk-yāhn-yāhhtāh:</i> <i>kyōōnohk-doh loh-</i> <i>theē</i>
A non-smoking compartment	ဆေးထိပ်မထောက် ရထားခန်း	<i>Say:-layk māk thowk-</i> <i>yāh-thaw-yāhhtāh:</i>
Is this the train for — ?	သည်ရထား—ကို သွားရန် ရထား ထား	<i>Thee yāhhtāh: — goh</i> <i>thwāh:-yāhn yāh-</i> <i>htāh, lāh:</i>
Do I change any-where ?	အနေရာရာမှာရထား ပြောင်းရမည်ထား	<i>Tāh-nay-yāh-yāh-</i> <i>hmāh yāhhtāh:</i> <i>pyowng-yāh-mee-lāh:</i>
Where must I change for — ?	— ကိုသွားရန်ဘယ် မှာရထားပြောင်းရ မည်ထဲ	<i>— goh thwāh:-yāhn</i> <i>beh-hmāh yāhhtāh:</i> <i>pyowng:-yāh-mee-</i> <i>leh</i>
Is this seat engaged ?	သည်ထိုင်ရာလူယူပြီ ထား	<i>Thee htīng-yāh loo</i> <i>yoo-bye-lāh: [boō:</i>
There is no room	နေရာမရှိဘူး	<i>Nay-yāh māk shēe-</i>
Call the guard	ဂတ်ထိုကိုခေါ်ပါ	<i>Gāht-boh-goh hkāw-</i> <i>bāh</i>
The train is just going to start	ရထားယူတဲထွက်မည်	<i>Yāhhtāh: yāh-hkōō-</i> <i>beh htwet mēē</i>

English.	Burmese.	Pronunciation.
Open the door	တံခါးဖွင့်ပါ	Tāh-gāh: hpwīṅ-bāh
Open the window	ပြတင်းဖွင့်ပါ	Pāh-din: hpwīṅ-bāh
Here is the station	မီးရထားရုံသည်မှာရှိသည်	Mee-yāhtāh:-yo h n dee-hmāh shēē-thēē
Do we stop here ?	သည်မှာရပ်သော့	Dec-hmāh yāht-thāh-lāh:
Do we alight here ?	သည်မှာဆင်းရမည် သော့	Dee-hmāh sin:-yāh- mēē-lāh:
Do we change car- riages here ?	သည်မှာရထားပြောင်း ရမည်သော့	Dee-hmāh yāhtāh: pyowng:-yāh-mēē- lāh:
How long do we stop here ?	သည်မှာထပ်ထောက် ကြာရပ်သထဲ	Dee-hmāh beh-lowk- kyāh yāht-thāh-leh
Five minutes	ငါးမိနစ်	Gnāh: mēēnit
My luggage is lost	ကျွန်ုပ်၏ပစ္စည်း ဆုံးရှုံးသည်	Kyōōnōk wōōn pyowk-thwāh:-thēē
When it arrives forward it on to —	ရောက်သောအခါ — ကိုရှိပါ	Yowk-thaw-āh-hkāh — goh poḥ-bāh
Give me your ticket [To superior]	ခင်ကြီးထက်မှတ် ပေးပါ	Hkenbyāh: let-hmāht pay:-bāh
[Do. to inferior]	မင်းထက်မှတ်ပေး	Min: let-hmāht pay:
Here it is [To su- perior]	သည်မှာပါ	Dee-hmāh bāh
[Do. to inferior]	သည်မှာ	Dee-hmāh

[Burmese is written from left to right, and the written characters are a copy of the printed ones, more or less close according to the skill and care of the writer. See p. 22.]

ကောင်းကင်သို့ဒွါဂြိုဟ်တော်၏သောအဏ္ဏန်ပြတို့အဖ။
 ကိုယ်တော်၏နာမတော်အား ဂြိုဟ်သေ့ပေးမြှောက်ခြင်းရှိပါစေသော
 ချိုင့်ဝှမ်းတစ်ခုတောင့်ပါစေသော၊ အလှ်တော်သောကောင်းကင်
 သို့ဒွါဂြိုဟ်စုံသက်သို့ ဖြေကြီးပေါ်မြှောက်သောစုံပါစေသော၊ အ
 သက်မွေးလောကတောအာကုဂြိုဟ်အဏ္ဏန်ပြတို့အား ပာရေ ပေးသ
 နားတော်၏ပါ။ သူတပါးသောအဏ္ဏန်ပြတို့ကိုပြစ်မှားသောအ
 ပြစ်များကိုအဏ္ဏန်ပြတို့ဖြေလွှတ်သက်သို့အဏ္ဏန်ပြတို့၏အ
 ဖြစ်များကိုဖြေလွှတ်တော်၏ပါ။ အပြစ်သွေးဆောင်ရာသို့အလိုက်
 မပါစေဘဲ၊ မကောင်းတောအမှတ်အရာမှာ ကပဒြိုဟ်တော်၏ပါ။ အ
 ကောင်းတော်၏။ ချိုင့်ဝှမ်းနှင့်သုတ်တော်ခိုးအာနုတော်တော်သော
 အရာအဖြစ်ကိုပတော်သွါဂြိုဟ်တော်၏သောတည်း။ အမေ

* The transliteration with the English words interlined is given on the next page.

The Lord's Prayer.

Transliteration of the Burmese words with the English translation.

Kowng:-gin-bohn-hnik shee-dāw-moo-thaw äh-kyöönohk-tōh
 In Heaven which art our
 äh-hpāh kohdāw-ēē nāhmāh-dāw-āh: yoh-thay-lay:-myāht-
 Father, Thy name to hallowing
 chin: shee-bāh-zay-thaw nīng-ngāhn-dāw tee-dōwng-bāh-zay-
 be; Kingdom come (*lit.* may be es-
 thaw nāh-loh-dāw-thēē kowng:-gin:-bohn-hnik pyēe-zohn-thāh-
 tablished) (and) will in Heaven is fulfilled
 gēh-thōh myay-gyee:-bāw-hmāh pyēe-zohn-bāh-zay-thaw
 as on earth may be fulfilled;
 äh-thet-mway:-lowk-thaw äh-sāh-goh äh-kyöönohk-tōh-āh:
 life nourish sufficient food to us
 yāhnay pay:-thāhnāh:-dāw-moo-bāh Thoo-tāhbāh:-thēē
 this day give; (by) others
 äh kyöönohk-tōh-goh pyit-hmāh:-thaw äh-hpyit-myāh:-goh
 against us committed trespasses
 äh-kyöönohk-tōh hpyay-hlōöt-thah-gēh-thoh äh-kyöönohk-tōh-ēē
 we forgive as our
 äh-pyit-myāh:-goh hpyay-hlōöt-tāw-moo-bāh äh-pyit-thway:-
 trespasses forgive: into tempta-
 zōwng-yāh-thōh mäh lik mäh pāh-zay-beh mäh-kowng:-
 tion without leading from evil
 thaw-äh-hmōö-äh-yāh-hmāh keh-hnohk-tāw-moo-bāh äh-
 things deliver (us).
 kyowng:-moo-gāh: nīng-ngāhn-dāw-hnin hpoñ:-tāhgoh:
 For (these reasons); kingdom and glory
¹āhnōöbāw-dāw-thēē äh-tsin-äh-myeh koh-dāw-hnik shee-dāw-
 (and) power for ever and ever to thee are.
 moo-ee-thāhdee:² āhmin
 Amen.

¹ Āhnōöbāw is a Burmanised Pāli word.

² Thāhdee is a very strong assertive affix which implies 'for certain'.

Money, Weights and Measures.

ကြေးငွေဒင်္ဂါး။ အလေးအချိန်နှင့်အတိုင်းအထွာများ။

Money. ဒင်္ဂါး။

The present coinage of Burma is the same as that used throughout British India.

BURMESE MONEY WITH THE ENGLISH AND AMERICAN VALUES.

(Subject to the fluctuations in the rate of exchange.)

Notes.—English Bank-notes and Drafts are current.

GOLD COINS.—The English sovereign and half-sovereign are current and are not subject to the fluctuations in the rate of exchange.

SILVER COINS.			BRONZE COINS.		
Burmese.	English.	American.	Burmese.	English.	American.
1 rupee	= 1s. 4d.	= 33 cents.	$\frac{1}{2}$ anna	= $\frac{1}{2}$ d.	= 1 cent.
$\frac{1}{2}$ "	= 8d.	= 16 "	Also $\frac{1}{4}$ anna, and $\frac{1}{16}$ anna.		
$\frac{1}{4}$ "	= 4d.	= 8 "			
$\frac{1}{8}$ "	= 2d.	= 4 "	—		
NICKEL COIN.					
1 anna	= 1d.	= 2 cents.	16 annas	= 1 rupee.	
			15 rupees	= £1.	

ENGLISH AND AMERICAN MONEY REDUCED TO BURMESE.

£	s.	d.		Dols.	Cents.		Rupees.	Annas
50	0	0	=	250	0	=	750	0
25	0	0	=	125	0	=	375	0
10	0	0	=	50	0	=	150	0
5	0	0	=	25	0	=	75	0
4	0	0	=	20	0	=	60	0
3	0	0	=	15	0	=	45	0
1	0	0	=	5	0	=	15	0
10	0	=		2	50	=	7	8
5	0	=		1	25	=	3	12
4	0	=		1	0	=	3	0
2	6	=		62	$\frac{1}{2}$	=	1	14
2	0	=		50	=		1	8
1	0	=		25	=			12
	6	=		12	$\frac{1}{2}$	=		6
	3	=		6	=			3
	1	=		2	=			1
	$0\frac{1}{2}$	=		1	=			$0\frac{1}{2}$
	$0\frac{1}{4}$	=		$0\frac{1}{2}$	=			$0\frac{1}{4}$

$\frac{1}{2}$ anna = 6 pies, $\frac{1}{4}$ anna = 3 pies.

Certain words applicable to the old system still come into use.

The Rupee is called ကျပ် *kyäkt*.

$\frac{1}{2}$ Rupee ,, ငါးမူဒ် *gnāh-moo*.

$\frac{1}{4}$,, ,, မတ် *māht*.

$\frac{1}{8}$,, ,, မူဒ် *moo*.

$\frac{1}{16}$,, (anna) ,, ပဲ *peh*.

$\frac{1}{32}$ Anna (pie) ,, ပိုင် *ping*.

NOTE.—The mark ° over a numeral also denotes သိပ် *thit* and ပိုင် *pi*.

Rs. 506 11 7 2 = ၅၀၆-၇-၂, 506 rupees, 7 annas, and 2 pies.

All copper coins, however, are designated as ပိုက်ဆံ *pi-sān*.

Correctly speaking the $\frac{1}{2}$ rupee (eight-anna piece) should be လေးမူဒ် *lay-moo*, but the old Burmese ကျပ် *kyäkt* was worth more than the Indian rupee.

The numeral affix for all coins (except the rupee) is ပြာဒ် *pyāh*, and for the rupee ကျပ် *kyäkt*.

ပိုက်ဆံလေးပြာဒ် *pi-sān lay-byāh*, four pies.

ဒါးလေးကျပ် *dingāh lay-jāht*, four rupees.

Eight annas may be either ရှစ်ပဲ *shit-peh*, or ငါးမူဒ် *gnāh-moo*.

Four annas လေးပဲ *lay-beh*, or တမတ် *tāh-māht*.

Before the country was annexed there was no coinage and silver was used by weight; the Burmese 'kyäkt' is said to have been 252.75 grs. Troy.

Weights. အလေး၍

The weights start with the ချင်ရှေ့ *chin-yōay*, still used by silver-smiths. It is a small red seed of which there are two kinds, ချင်ရှေ့ *chin-yōay*, *Abrus precatorius*, ရှေ့ကြီး *yōay-jee*, *Adinanthera pavonina*.

၁ ချင်ရှေ့ <i>chin-yōay</i>	= ၁ ရှေ့ကြီး <i>yōay-jee</i> .
၂ ရှေ့ကြီး <i>yōay-jee</i>	= ၁ ပဲ <i>peh</i> (pea).
၂ ပဲ <i>peh</i>	= ၁ မူဒ် <i>moo</i> .
၂ မူဒ် <i>moo</i>	= ၁ မတ် <i>māht</i> .
၄ မတ် <i>māht</i>	= ၁ ကျပ် <i>kyäkt</i> .
၅ ကျပ် <i>kyäkt</i>	= ၁ ဗိုယ် <i>boh</i> .
၁၀ ဗိုယ် <i>boh</i>	= ၁ ပိဿာ <i>paykthāh</i> , or
အခွက် <i>āh-hkwet</i> .

The *paykthāh viss* or *hkwe* is 3 $\frac{1}{10}$ lb. avoirdupois, or about 3 lb. 2 oz.

The term *ခွက်* *hkwet* is substituted for *ပိဿာ* *paykthāh* in connection with any capital number above ten; as, *အခွက်နှစ်ဆယ်* *āk-hkwet-hnāh-seh*, 20 viss.

In abbreviated writing

One *peh* is ပဲ.

One *moo* is မူ.

One *māht* is မံ.

One *kyāht* is န.

Measures of Length.

The best to start from is the *အသစ်* *āk-thit* or finger's-breadth.

ငါးသစ် *gnāh-thit* (5 thit) = *ထမုတ်* *tāh-mohk* (fist with thumb shut down).

ရှစ်သစ် *shit-thit* (8 thit) = *တပိုက်* *tāh-mik* (fist with thumb stuck out).

ဆယ်နှစ်သစ် *seh-hnāh-thit* (12 thit) = *တထွာ* *tāh-htwāh* (span).

နှစ်ထွာ *hnāh-htwāh* (2 *htwāh*) = *တငောင်း* *tāh-downg* (cubit)

လေးငောင်း *lay-downg* (4 cubits) = *တလံ* *tāh-lāhn* (fathom).

ခုနစ်ငောင်း *hkōō-hnāh-downg* (7 cubits, sometimes 8 cubits) = *တကာ* *tāh-tāh*.

တထောင် *tāh-tāh-htowng* (1000) = *တထိုင်* *tāh-ding*.

The *ထိုင်* *ting* is very nearly two English miles.

Now the English measures are generally used and understood.

Measures of Capacity.

၁ ဝေယ် ၁ *tsāh-leh* = (1 pint).

၄ ဝေယ် ၄ *tsāh-leh* = ၁ ပြည် ၁ *pyē* (half-gallon).

၂ ပြည် ၂ *pyē* = ၁ ခွက် ၁ *tsāh-yōt* (1 gallon).

၂ ခွက် ၂ *tsāh-yōt* = ၁ မိတ် ၁ *tsayt* (2 gallons).

၂ မိတ် ၂ *tsayt* = ၁ ခွဲ ၁ *hkweh* (half-bushel).

၂ ခွဲ ၂ *hkweh* = ၁ တင်း ၁ *tin* (2 bushel baskets).

MUSSOORIE

This book is to be returned on the date last stamped

FROM THE UNITED KINGDOM TO BURMA: LETTERS, 1d. per oz.; POSTCARDS, 1d.; PRINTED PAPERS, 1d. per 2 oz.

Marlborough's Series of ENGLISH AND FOREIGN COMMERCIAL CORRESPONDENCE

Containing—Model Phrases, Letters, Enquiries relating to offer of Goods, Orders and their execution, Shipping Correspondence, Agencies, Financial Credit, Insurance, Finance—Market Reports with Phrases, Announcements, Letters of Introduction, Drafts: Inland and Foreign, Commercial Terms in English with either of the following Languages both ways, Abbreviations, Tables of Money, Weights and Measures, with English Equivalents, etc., etc.

DANISH and ENGLISH

By J. Bithell, M.A. and J. H. Helweg

DUTCH and ENGLISH

By J. Bithell, M.A. London

ENGLISH CORRESPONDENCE

By W. Chevob-Maurice, A.L.L., London

FRENCH and ENGLISH

By C. Laroche, Docteur en Droit

GERMAN and ENGLISH

By N. Sadezky

ITALIAN and ENGLISH

By E. S. Romero Todesco

NORWEGIAN and ENGLISH

By J. Bithell, M.A.

PORTUGUESE and ENGLISH

By Professor Joao Carlos Mardel

RUSSIAN and ENG^l

(In Russian and R

SPANISH and I

Cloth

3/-

net each

Fawn

Wrapper

2/.

Containing—Ter
T

FREN

495.8

Joh

LIBRARY

JD4310

GERM

LAL BAHADUR SHASTRI

National Academy of Administration

MUSSOORIE

Third Edit

ITALI

Accession No.

119851

1. Books are issued for 15 days only but may have to be recalled earlier if urgently required.
2. An over-due charge of 25 Paise per day per volume will be charged.
3. Books may be renewed on request, at the discretion of the Librarian.
4. Periodicals, Rare and Reference books may not be issued and may be consulted only in the Library.
5. Books lost, defaced or injured in any way shall have to be replaced or its double price shall be paid by the borrower.

An entirely new
MARLBOROU
words and is po

ENGLISH

Containing
Building Const
and Mechanics